አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
ቋንቋዎች ጥናት ተቋም
ድህረ ምረቃ ፕሮግራም

ADDIS ABABA UNIVERSITY
INSTITUTE OF LANGUAGE STUDIES
FACULTY GRADUATE COMMISSION

☎ 11-17-35, 55-08-44 Ext. 263

✉ 1176

ቀን
Date: June 17, 1998
ቁጥር
Ref. No. ILS/FGC/129/90/98

TO: School of Graduate Studies

FROM: ILS, Faculty Graduate Commission

SUBJECT: **Correction of M.A. Theses**

This is to confirm that all the following 14 candidates have included the necessary corrections into their theses as recommended by the Examination Committee.

Name of Candidate		Area of Study
1.	Berhanu Gebeyehu	Literature
2.	Daniel Legesse	Literature
3.	Agegnehu Tesfa	TEAM
4.	Debre Tessema	TEAM
5.	Girma Gebrie	TEAM
6.	Messele Mekuria	TEAM
7.	Mohammed Adem	TEAM
8.	Yenesew Dessie	TEAM
9.	Ataklit T/Haymanot	TEFL
10.	Berhane Achame	TEFL
11	Eshetu Teka	TEFL
12.	Tesfaye Haile	TEFL
13.	Tesfaye Tessema	TEFL
14.	Tilahun Assefa	TEFL

Thank you.

በአማርኛ ድርሰት የመፃፍ ክሂልን ለማዳበር መስተጋብራዊ ስልት /Interactive approach/ ያለው ተግባራዊነትና ውጤታማነት

(በሀዲያ ዞን የካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት በ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ምሳሌነት የተሞከረ ጥናት)

በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ

የድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት

በቋንቋዎች ጥናት ተቋም

አማርኛን በማስተማር ዘዴ ለማስተርስ

ዲግሪ የቀረበ ጥናት

በ

ግርማ ገብሬ

አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ

ግንቦት 1990 ዓ.ም.

በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ
ድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት

በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ለማዳበር መስተጋብራዊ ስልት /Interactive approach/ ያለው ተግባራዊነትና ውጤታማነት

በ
ግርማ ገብሬ
ግንቦት 1990 ዓ.ም.

የፈተና ቦርድ

አማካሪ	ፊርማ
ፈታኝ	ፊርማ
ፈታኝ	ፊርማ
ፈታኝ	ፊርማ

ምስጋና

አማካሪዬ ዶ/ር አረጋ ኀይለሚካኤል ይህን የመመረቂያ ጽሁፌን ጀምሮ እስከምጨርስ የግል መጽሐፋቸውን በማዋስ፣ በትዕግስት እኔን በማማከር፣ ጽሁፌን በማቃናትና መስመር በማስያዝ ላደረጉልኝ ቅንነት የተሞላው ድጋፍ አመሰግናለሁ።

በዲፕሎማ፣ በመጀመሪያ ዲግሪና በ2ኛ ዲግሪዬ ትምህርቴን ስከታተል ሳትሰለቹ አላማዬን ከግብ እንዳደርስ የሚያስፈልገኝን እርዳታ ላደረጋችሁልኝ ወላጆቼ፣ እህቶቼና ዘመዶቼ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

አቶ ዮናስ አዳዬ ከርእስ መረጣ ጀምሮ እስከመጨረሻው ድረስ ወንድማዊ ምክራቸውን ሳይሰለቹ ለግሰውኛልና አመሰግናለሁ።

ጓደኞቼ አቶ መሀመድ አደም፣ አቶ ይልማ ደምሰው፣ አቶ ብርሀኑ ገበየሁ፣ አቶ ሙሉጌታ ጀምሬ፣ አቶ መሳፍንት ሙጨ፣ አቶ ሰለሞን ሀለፎም የጽሁፌን ረቂቅና የድርሰት ፈተናዎችን በማረምና በማበረታታት አስፈላጊ የሆነውን ወንድማዊ ድጋፋቸውን ስላደረጉልኝ አመሰግናቸዋለሁ።

የካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ለጥናቱ የሚያስፈልገውን ክፍለጊዜ በመፍቀድና በማስተባበር ላደረገልኝ ድጋፍ አመሰግናለሁ።

በመጨረሻም ይህን ጽሁፌን በኮምፒውተር ተጠንቅቃችሁ ለተየባችሁልኝ ወ/ሮ ስምረት ሰለሞንና ወ/ሮ ለምለም ካሣሁን ልባዊ ምስጋናዬ ይድረሳችሁ።

አጠቃሎ

ይህ ጥናት የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ማዳበር ያስችል እንደሆነ ለመፈተሽ በገላጭ የጥናት ዘዴ በአንድ ቡድን በታቀፉ ተጠኚዎች ላይ የተካሄደ ጥናት ነው። ተጠኚዎቹ በአመቺነት ናሙና በተመረጠው በሀዲያ ዞን የካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ1990 በ10ኛ "E" ክፍል የሚማሩ በአማርኛ ቋንቋ አፈፊትና ኢ-አፈፊት የሆኑ 52 ተማሪዎች ናቸው።

ተጠኚዎቹን አጥኚው ለስድስት ሳምንታት በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት በማጻፍ አለማምዶ በድርሰት ፈተና፣ በጽሁፍ መጠይቅና በአጥኚው የተሳታፊ ተመልካችነት/ Participant observer/ የምልከታ ማስታወሻ መረጃዎች ተሰብስበዋል።

የድርሰት ፈተናው ውጤት እንዳመለከተው በቅድመ ትምህርት 55.01፣ በድህረ ትምህርት ፈተና 60.8 አማካይ ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት በ "t" ቴስት ቀመር ተሰልቶ 6.49 ሆኗል። ውጤቱም ከ "t" ሠንጠረዥ ውጤት የበለጠ በመሆኑ ተጠኚዎች የክሂል እድገት ማሳየታቸውን አመልክቷል። ስህተቶችን በመቀነስ ረገድም አዎንታዊ ለውጥ ታይቷል።

ከመጠይቁ በተገኘው ምላሽ ተጠኚዎች በመስተጋብራዊ ስልት ከመማራቸው በፊት በቂ ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ያልነበራቸውና ለድርሰት አሉታዊ አመለካከት እንደነበራቸው ነው። በመስተጋብራዊ ስልት ከተማሩ በሁዋላ የአመለካከት ለውጥ ማሳየታቸውን የመጠይቁ ውጤት አመልክቷል።

ከምልከታ ማስታወሻው ከተገኘው መረጃ ተጠኚዎች በተደረገላቸው የብጤና የመምህር ድጋፍ ተጠቅመው ድርሰቶቻቸውን በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ ሂደት አዎንታዊ የሆነ ክንውን አሳይተዋል። የብጤዎቻቸውን ረቂቅ በማረም ይሰጡት የነበረው አስተያየት በእርማት በኩል የመምህሩን ጫና ለማቃለል የሚረዳ ሆኖ ተገኝቷል።

መስተጋብራዊ ስልት በድርሰት ማስተማሪያ ዘዴነት በተግባር ላይ ቢውል በአገራችን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ አፈፊትና ኢ-አፈፊት ተማሪዎች በአንድ ላይ ተቀላቅለው በሚማሩበት ሁኔታ መምህሩ ለተማሪዎቹ እንደሚፈልጉት ድጋፍ ማድረግ የሚያስችለውና ውጤቱንም ጎን ለጎን መከታተል እንደሚያስችለው፣ ተማሪዎችም ለዘዴው አዎንታዊ አመለካከት እንዳላቸው ከተሰጡት አስተያየቶች መረዳት ተችሏል።

ማውጫ

አርእስት	ገጽ
ምስጋና	i
አጠቃሎ	ii
ምዕራፍ አንድ መግቢያ	1
1.1 የጥናቱ ዳራ	1
1.2 የጥናቱ አላማ	2
1.3 የጥናቱ አስፈላጊነት	3
1.4 የጥናቱ ወሰን	4
1.5 የቁልፍ ቃላት ተግባራዊ ብያኔ	4
1.6 ሙዳየ ቃላት	5
ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳናት	6
2.1 የድርሰት/የጽሕፈት ክሂልን ማስተማር	6
2.2 የድርሰት/ የጽሕፈት ክሂል ማስተማሪያ ስልቶች	9
2.2.1 ውጤት ተኮር አቀራረብ	10
2.2.2 ሂደታዊ አቀራረብ	11
2.2.3 መስተጋብራዊ ስልት	15
2.2.3.1 የሞዴል ጽሁፎች ጠቀሜታ	18
2.2.3.2 የመስተጋብራዊ ስልት ማስተማሪያ ቴክኒክ	19
2.2.3.3 መስተጋብራዊ ስልት የተከተለው ሞዴል	20
2.2.3.4 የመምህሩና የተማሪው ሚና	20
2.2.4 በአማርኛ ድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ላይ የተደረጉ ጥናቶች	21

ምዕራፍ ሦስት፣ የጥናቱ ዘዴ.. 23

3.1 የትምህርት ቤትና የተማሪዎች አመራረጥ.. 24

3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች.. 25

3.2.1 የመስተጋብራዊ ስልት ትምህርት አቀራረብና የተጠኚዎች ምልከታ 25

3.2.2 የድርሰት ፈተና አሰጣጥ... 27

3.2.3 የድርሰት አስተራረም ዘዴ.. 28

3.2.4 ለተጠኚዎች የቀረበ የጽሁፍ መጠይቅ.. 29

3.3 የመረጃ አተናተን ዘዴ.. 29

ምዕራፍ አራት፣ የመረጃ ትንተና.. 30

4.1 ከጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና.. 30

4.2 ከአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ የተገኘ መረጃ ትንተና.............................. 42

4.3 ከቅድመና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎች የተገኘ ውጤት ትንተና......... 56

4.3.1 የድርሰት አቀፍ እርማት ውጤት ትንተና.. 57

4.3.2 የትክክለኛነት ተዛማጅነት ግምገማ ውጤት ትንተና.............................. 60

4.3.3 በአማርኛ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተጠኚዎች ውጤት ተዛምዶ ትንተና.. 61

ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያና አስተያየት.. 64

5.1 ማጠቃለያ... 64

5.2 አስተያየት 67

ዋቢዎች... 69

አባሪዎች፣

አባሪ አንድ፣ የአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ.. 74

አባሪ ሁለት፣ ለተጠኚዎች የቀረበ የጽሁፍ መጠይቅ................................ 87
አባሪ ሦስት፣ በመጠይቅ የተገኙ መልሶች ማጠቃለያ............................ 90
አባሪ አራት፣ የመጠይቁ አስተማማኝነት ስሌት.................................... 92
አባሪ አምስት፣ ድርሰት ለመጻፍና ለብጤ እርማት የሚረዳ ማመሳከሪያ ዝርዝር፣.. 94
አባሪ ስድስት፣ ለተጠኚዎች የቀረበ ሞዴል ድርሰት አንድ፣.................... 98
" " " " ሁለት፣.................... 99
" " " " ሦስት፣.................... 101
አባሪ ሰባት፣ የድርሰት ማረሚያ.. 103
አባሪ ስምንት፣ የቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት መግለጫ....... 104
አባሪ ዘጠኝ፣ የድህረ ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት መግለጫ.......... 105
አባሪ አስር፣ የአራሚዎች ተጣጣሚነትና የፈተናዎቹ አስተማማኝነት ስሌት.. 106
አባሪ አስራአንድ፣ የትክክለኛነት ተዛማጅነት ግምገማ ውጤት መግለጫ.... 107
አባሪ አስራሁለት፣ በአማርኛ አፈፈትና ኢ-አፈፈት ተጠኚዎች ውጤት ተዛምዶ መግለጫ፣.. 109

የሠንጠረዥ ማውጫ

ሠንጠረዥ አንድ፣ የተጠኚዎችን ሁኔታ የሚያሳይ፣.. 31

ሠንጠረዥ ሁለት፣ ተጠኚዎች በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ልምምድ ከማድረጋቸው በፊት የነበራቸውን የልምምድና የአመለካከት ዳራ የሚያሳይ.. 34

ሠንጠረዥ ሦስት፣ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ልምምድ ውጤትን የሚሳይ.. 36

ሠንጠረዥ አራት፣ የተጠኚዎችን የድርሰት ውጤት የሚያሳይ.. 58

ሠንጠረዥ አምስት፣ የድርሰት አቀፍ እርማት ውጤት ማጠቃለያ.. 60

ሠንጠረዥ ስድስት፣ የትክክለኛነት ተዛማጅነት ውጤት ማጠቃለያ.. 61

ሠንጠረዥ ሰባት፣ በአማርኛ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተጠኚዎች ቅድመ ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት ተዛምዶ.. 62

ሠንጠረዥ ስምንት፣ በአማርኛ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተጠኚዎች ድህረ ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት ተዛምዶን የሚያሳይ.. 63

ምዕራፍ አንድ፣
መግቢያ

በዚህ ክፍል የጥናቱ ዳራ፣ የጥናቱ አላማ፣ የጥናቱ አስፈላጊነት፣ የጥናቱ ወሰን፣ የቁልፍ ቃላት ተግባራዊ ብያኔና ሙዳየ ቃላት ይቀርባሉ።

1.1 የጥናቱ ዳራ (Background of the Study)፣

በአገራችን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ማስተማር ትኩረት አልተሰጠውም። ተማሪዎችም ሀሳባቸውን ያለችግር በጽሑፍ የመግለጽ ብቃታቸው አሳሳቢ ሆኖ ይገኛል። የክፍሌ (1986) "የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ሀሳባቸውን በጽሑፍ የመግለጽ ችሎታ" የሚለው ጥናት ውጤት ተማሪዎች የሚፈልጉትን ሀሳብ የሚገልጹ ቃላት የመምረጥ፣ የሰዋሰው አገባብ የመጠበቅና ሀሳብን አቀናብሮ የመግለጽ ችሎታቸው ደካማ መሆኑን አመልክቷል። ማረው (1987)፣ አለማየሁ (1986)፣ አምሳሉና ደምሴ (1982)ን፣ ዋቢ ጠቅሰው እንደገለጹት የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች የሚጽፉዋቸው ድርሰቶች በስህተት የተሞሉ ናቸው። ባየ (1987፣8) "... የሁለተኛ ደረጃ የጨረሰ ተማሪ ጥሩ የስራ ማመልከቻ ቀርቶ ተራ ደብዳቤ እንኳን በወጉ መጻፍ እየተሳነው መጥቷል፤ ከሁለት ያጣ ጎመን እየሆነ ነው። ከስርዐቱም ሆነ ከክህሎቱ የለበትም" በማለት የጠቆሙት ሀሳብ የችግሩን አሳሳቢነት አጽንኦት ይሰጠዋል። የዚህን አባባል ትክክለኛነት የዚህ ጥናት አቅራቢም በማስተማር ልምዱ ተገንዝቦታል።

ችግሩ ለ2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በተዘጋጁት የአማርኛ መርሀ ትምህርቶች ውስጥ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ለማስተማር የሚያስችሉ ይዘቶች አለመኖራቸው ሳይሆን በክፍል ውስጥ ተግባራዊ ማድረጉ ላይ ነው። በአንድ ክፍል ውስጥ የሚማሩ ተማሪዎች ቁጥር መብዛትና የማስተማሪያ ክፍለጊዜውም አነስተኛ መሆን ተማሪዎች ድርሰት እንዲፅፉና እንዲለማመዱ ለማድረግ፣መምህራኑ የተማሪዎቻቸውን ድርሰቶች አርመው በወቅቱ ለመመለስ የሚጠቀሙበት ልማዳዊ የማስተማሪያ ዘዴ አመቺ አይደለም። በሌላም በኩል በአማርኛ ቋንቋ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተማሪዎች በአንድ የመማሪያ ክፍል ውስጥ በአንድ ላይ የሚማሩ በመሆናቸው በቋንቋው አፈፊት በመሆንና ባለመሆን ምክንያት የሚገጥማቸውን ችግርና የሚያገኙትን ጥቅም አገናዝቦ ድርሰት ሲፅፉ የሚፈልጉትን ድጋፍ እንዲያገኙ የሚረዳ ዘዴ አይደለም። የአለማየሁ (1986)ም ሆነ የክፍሌ (1986) ጥናቶች ይህንኑ እውነታ ያረጋገጡ ሲሆን በማስተማሪያ ዘዴው ላይ ሰፊ ጥናት እንዲደረግ የጠቆሙ ናቸው።

በዚሁ መነሻነት የሰለሞን (1987) የብጤ እርማትን፣ የስዩም (1988)፣ የሂደታዊ ዘዴን ተግባራዊነት የመረመሩ ጥናቶች በማስተማሪያ ዘዴው ያለውን ችግር ለማቃለል የተደረጉ ናቸው።

ሂደታዊ አቀራረብ ተማሪዎችን ለጽሕፈት ፈተና የማያዘጋጅና በተለይም የትምህርት ቋንቋው የአፍ መፍቻቸው ላልሆናቸው ተማሪዎች እንደሚፈልጉት ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግ የማያስችል መሆኑን የ Applebee (1986)፣ Hillocks (1986)፣ Horowitz (1986)፣ Pica (1986) ጥናቶች ያስረዳሉ።

በቋንቋው አፈፊት ያልሆኑት በሰዋሰው ረገድ የመምህራቸውን እገዛ እንደሚፈልጉ Hillocks (1986)፣ Kroll (1991)፣ Leki (1993)፣ Mangelsdorf (1992) ያደረጓቸው ጥናቶች ያረጋግጣሉ። የሂደታዊ አቀራረብ ትወራ ደግሞ ይህንን አይደግፍም።

በአገራችን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተማሪዎች በአንድ ላይ ተቀላቅለው በሚማሩበትና በተለይም ኢ-አፈፊቶቹ በቁጥር በርካታ በሚሆኑበት ክፍል ውስጥ የተማሪዎቹን ፍላጎትና ሁኔታ ያገናዘበ የማስተማሪያ ዘዴን መሞከር ይገባል።

የውጤት ተኮርና ሂደታዊ አቀራረቦች ቅንጅት የሆነው መስተጋብራዊ ስልት ተማሪዎች እንደሚፈልጉት ድጋፍ እንዲያገኙ ለማድረግ፣ ለጽሁፍ ፈተና ለማዘጋጀት፣ በመምህራንና በተማሪዎች መካከል ሚዛናዊ መቀራረብ እንዲኖር የሚያስችልና ውጤታማ መሆኑን የ Hillocks (1986)፣ Pica (1986)፣ Dyer (1996) ጥናቶች ያስረዳሉ። የ Brown (1994) የቋንቋ ማስተማሪያ ትወራ የሂደትና ውጤት ቅንጅትን አጽንኦት የሰጠ ነው።

ይህ የማስተማሪያ ዘዴ የአገራችንን 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል በማሻሻል በኩል ያለውን ሚና መመርመሩ አስፈላጊ ነው። በድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ረገድ ያለውን ችግር አማራጭ ሆኖ ሊፈታ ይችላል።

1.2 የጥናቱ አላማ (Objective of the study)፣

በ1.1 እንደተገለጸው የአገራችን 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል እየተዳከመ ለመምጣቱ የማስተማሪያ ዘዴው ሁኔታ ዋነኛው ምክንያት ነው። የዚህ ጥናት ዋነኛ አላማም ለችግሩ ማቃለያ ይሆን እንደሆነ አማራጭ የድርሰት ማስተማሪያ

ዘዴን መሞከርና ውጤታማነቱን መመርመር ሲሆን በአማራጭነት የቀረበው ዘዴም መስተጋብራዊ ስልት ነው። ጥናቱ ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ይፈልጋል፤

1.2.1. ተማሪዎች በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ ካገኙ በኋላ የሚጽፉት ድርሰት ይሻሻላልን?

1.2.2. ተማሪዎች በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ በማድረጋቸው ድርሰት የመጻፍ ፍላጎታቸው ላይ አዎንታዊ የአመለካከት ለውጥ ይታያልን?

1.2.3. በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ተግባራዊነት ወቅት ችግር ይታያልን? ካለ ምን አይነት ችግር ነው?

1.3. የጥናቱ አስፈላጊነት (Importance of the study)፣

በአገራችን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል የማስተማሪያ ዘዴ ላይ ላለው ችግር መፍትሄ የሚሆን ፋይዳ የሚጠቁም በመሆኑ ጥናቱን አስፈላጊ ያደርገዋል። ጥናቱ፣

1.3.1. የተማሪዎች ድርሰት እንዲሻሻል ስለሚያደርግ፤

1.3.2. ተማሪዎች ለድርሰት አዎንታዊ አመለካከት እንዲያዳብሩ ስለሚረዳ፤

1.3.3. በድርሰት ማስተማር ሂደት ወቅት በመምህራንና ተማሪዎች መካከል አዎንታዊ የሆነ ሚዛናዊ መቀራረብ እንዲፈጠር ስለሚያስችል፤

1.3.4. መምህራን በሚያስተምሩባቸው ክፍሎች በአማርኛ ቋንቋ አፈፊትና ኢ-አፈፊት ተማሪዎች መኖራቸውን አውቀው ተማሪዎቹ የሚፈልጉትን ድጋፍ እንዲያገኙ ትኩረት እንዲሰጡ ስለሚያስገነዝብ፤

1.3.5. ምናልባትም በዚህ ጥናት የተገኘውን ውጤት ተማሪዎች ወደሌላ የትምህርት አይነት የክሂል ሽግግር አድርገው ሊጠቀሙበት ይችላሉ ተብሎ ስለሚታሰብ፤

1.3.6. የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ላይ ወደፊት ይበልጥ ምርምርና ጥናት እንዲደረግ ስለሚያበረታታ አስፈላጊ ነው።

1.4. የጥናቱ ወሰን (Delimitation of the study)፣

ጥናቱ በ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአስረኛ ክፍል የተካሄደ ነው። (ክፍሉና አካባቢው የተመረጠበትን ምክንያት በምዕራፍ 3.1 የተገለጸውን ይመልከቱ)።

ድርሰትን በማስተማር ዘዴ የተማሪዎቹ ግለሰባዊ ልዩነት፣ ጾታ፣ዕድሜ፣ የቤተሰብ ሁኔታ፣ ባህል፣ ... የመሳሰሉት የሚኖራቸውን ተጽዕኖ ማጥናት ቢቻልም በዚህ ጥናት ውስጥ የተካተቱ አይደሉም።

ጥናቱ የድርሰትን አገልግሎት (function) ትረካ፣ ገለፃ፣ ማነጻጸር፣ ማሳየት፣ በማለት እያንዳንዱን የድርሰት አይነት አገልግሎት ማስተማር ሳይሆን ተማሪዎች በአካባቢያቸው የሚያውቁትን ነገር መግለጽ በሚችሉበት ሁኔታ ላይ ብቻ ያተኩራል።

ድርሰት የሚጻፍበትን ቋንቋ (አማርኛ) የቋንቋ አጠቃቀሙን፣ የቃላት አመራረጡን፣ የሳልስና ሳድስ ፊደላት አጠቃቀምን፣ ስርዐተ ነጥቦች በማለት በተናጠል የሚያስተምር ሳይሆን ተማሪዎች ድርሰት እየጻፉ፣ በሂደት ላይ እያሉ በብጤና በመምህር ምላሽ እንዲያገኙ ማድረግን ተከትሏል።

1.5. የቁልፍ ቃላት ተግባራዊ ብያኔ፣

ድርሰት (Composition):- ይዘት፣ አደረጃጀት፣ የቋንቋ አጠቃቀም፣ የቃላት ምርጫ፣ ሥርዓተ አጻጻፍ ተቀናጅተው በወጉና በሥርዓቱ የሚጻፍ ልቦለድ ያልሆነ የጽሑፍ ሥራን ይመለከታል።

ጽሕፈት (Writing):- በአጠቃላይ መልኩ ማንኛውንም የጽሕፈት ሥራ ይመለከታል።

መስተጋብራዊ /Interactive/:- በዚህ ጥናት ውስጥ የሁለት የቋንቋ ማስተማሪያ ስልቶች፣ ዘዴዎች፣ የመምህርና ተማሪ... እርስበርስ የመደጋገፍ ተግባራዊ ግንኙነትን ይመለከታል።

አፈፊት / Native /:- የትምህርት ቋንቋው (አማርኛ) የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው የሆናቸውን ተማሪዎች ይመለከታል።

ኢ-አፈፊት / Non-natives /:- የትምህርት ቋንቋው (አማርኛ) የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ያልሆናቸውን ተማሪዎች ይመለከታል።

1.6. ሙዳየ - ቃላት (Glossery)፣

(መደበኛ) ልይይት - Standard dev iation

ሥርዓተ አጻጻፍ - Mechanics

ስታስቲካዊ ፋይዳ - Statistical significance

ቅድመ ትምህርት ፈተና - Pre - test

ብጤ እርማት/ ድጋፍ - Peer correction / feedback

ተሳታፊ ተመልካችነት - Participant obseerver

ትክክለኛነት ተዛማጅነት - Accuracy ratio

አራሚ ዘለል አስተማማኝነት - Inter - rater reliability

አስተማማኝነት - Reliability

ኢ-ጥገኛ ተላውጠ - Independant variable

ዝኩር - Point

የነጻነት ደረጃ - Degree of freedom

የአመቺነት ናሙና - Convienient sampling

የአንድ ቡድን የአጠናን ንድፍ - One - group - research design

የእጣ ናሙና - Random sampling

የይሁንታ ደረጃ - Level of significance

ድህረ ትምህርት ፈተና - Post-test

ድርሰት አቀፍ ዘዴ - Holistic approach

ድጋፍ/ ምላሽ - Feedback

ገላጭ ዘዴ - Descriptive method

ጉልህ ልዩነት - Significance difference

ጉዳየ ጽህፈት - Writing task

ምዕራፍ ሁለት
ክላሳ ድርሳናት

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ከጥናቱ ጋር ተዛማጅነት ያላቸው ቀደምት ጥናቶች፣ ጽሑፎችና ስነጽሑፎች በአጭሩ ተከልሰው ይቀርባሉ።

2.1. የድርሰት /የጽሕፈት ክሂልን ማስተማር፣

በጥንታዊ ቋንቋ ማስተማር ሂደት ውስጥ የጽሕፈት ክሂል በክሂልነቱ ሳይሆን የሰዋሰው ማስተማሪያ መሳሪያ ሆኖ ሲታይ እንደቆየ ይገለጻል (Leki 1996፤ Richards 1990)። ቀስ በቀስ ግን የድርሰት ጥናት እድገት በማሳየቱና ራሱን የቻለ ዲስፕሊን ሆኖ በመቆጠር ደረጃ ላይ በመድረሱ የምርምር አካል እየሆነ መጥቷል። በዚህም የተነሳ በእንግሊዝኛ ቋንቋ አፈፊት የሆኑ ተማሪዎችን የጽሕፈት ክሂል የሚያስተምሩ መደበኛ መምህራንን እስከማስልጠን የተደረሰና በእንግሊዝኛ ኢ-አፈፊት የሆኑ ተማሪዎችን ለሚያስተምሩትም ቢሆን ተማሪዎቻቸውን ለመርዳት እንዲችሉ በስልጠናቸው ወቅት በጽሕፈት ማስተማሪያ ዘዴ ላይ ያተኮሩ ኮርሶች ሊዘጋጁላቸው እንደሚገባ Kroll (1991፣262) ያስረዳሉ።

በተመሳሳይ ሁኔታ Leki (1996፣171) እንደገለጹት፣ የጽሕፈት ክሂል ተማሪዎች በሚማሩት ቋንቋ ያነበቡትንና ያደመጡትን ሀሳብ መግለጫ መሳሪያ ሆኖ ስለሚያገለግላቸው በማስተማሩ ሂደት ትኩረት ሊሰጠው ይገባል። ይህንን የክሂል ዘርፍ መማር ሀሳብን ለመግለጽ በንግግር ብቻ ከመጠቀም ሌላ አማራጭ መንገድ እንዲኖር ያስችላል። በተለይም ጽሕፈት ከንግግር ጋር ሲተያይ ቋሚነት ያለው በመሆኑ የተለያዩ መረጃዎችን መዝግቦ ለማቆየት ይጠቅማል።

ጥሩ የጽሕፈት ክሂል ተማሪዎች የሚማሩዋቸውን የተለያዩ አካዳሚያዊ የትምህርት አይነቶች በተሳካ ሁኔታ እንዲከታተሉ ከማስቻሉም በላይ ወደፊት ለሚጠብቋቸው ሙያዎችና የስራ መስኮች ጠቃሚያቸው ነው። ጋዜጠኞች፣ የታሪክ ጸሀፊዎች፣ የሳይንስ ባለሙያዎች፣ መሀንዲሶች፣ ወዘተ... ሁሉ በተለያየ ደረጃም ቢሆን የጽሕፈት ክሂል ያስፈልጋቸዋል።

Richards (1990፣100) እንዳስረዳት፣ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በትምህርት ቤት ውስጥ የሚጽፏቸው ጽሑፎች ለመምህራቸው (በሳል-ጽሁፎች፣ የቤት ስራዎች) ወይም

ለራሳቸው (ማስታወሻዎች፣ ማጠቃለያዎች) የሚጻፉ ናቸው። በመሆኑም ጽሕፈት ተማሪዎች ትምህርቱን በተሳካ ሁኔታ መማር መቻላቸውን ማረጋገጫ ወይም ትምህርቱን የመቀበያ መሳሪያ ሆኖ ያገለግላል።

አንዳንድ ተማሪዎች ሀሳባቸውን በንግግር ለመግልጽ የሚጨንቃቸው በጽሁፍ ከሆነ ግን ነጻ የሚሆኑ አሉ። የጽሕፈት ክሂል እንደነዚህ አይነት ተማሪዎች ያለጭንቀት በተዝናናና በሰከነ መንፈስ ሀሳባቸውን እንዲገልጹ ያስችላቸዋል (Byrne, 1991፡6)።

የጽሕፈት ክሂል ጥቅሙ ከፍተኛ ሆኖ ሳለ ነገር ግን በአፍ መፍቻም ሆነ በኢ-አፍ መፍቻ ቋንቋቸው ለሚማሩት ተማሪዎች አስቸጋሪ ነው። Richards (1990፡100) እንደገለጹት፣ ጽሕፈትን በወጉ መማር አስቸጋሪና የረጅም ጊዜ ልምምድን የሚጠይቅ መሆኑ ተማሪዎች ፍርሃትና ጭንቀት እንዲሰማቸው ያደርጋል። ብዙዎቹ ተማሪዎችም የጽሕፈት ክሂልን አክብደው ስለሚመለከቱት በሚያድርባቸው አሉታዊ አመለካከት ትምህርቱን የሚያቋርጡ ሲሆን ከተሳካ ውጤት ላይ የሚደርሱት ጥቂቶች ናቸው።

ጽሕፈትን በወጉ ለመማር አስቸጋሪ ከሆኑባቸው ምክንያቶች ከንግግር ጋር ያለው ልዩነት ይገኝበታል። ንግግርን በማህበራዊ ግንኙነት መልመድ ሲቻል ጽሕፈት ግን ሆን ብሎ መማርንና መለማመድን ይጠይቃል። አንባቢና ጸሀፊ በግንባር ተገናኝተው ሀሳብ የመለዋወጣቸው ሁኔታ ተናጋሪና አድማጭ ከሚኖራቸው ግንኙነት ጋር ሲተያይ ያለው እድል አነስተኛ በመሆኑ ጽሁፉ በግልጽና በማያሻማ ቋንቋ መጻፍ ይኖርበታል። ጸሀፊውም የአንባቢውን ማንነትና የሚጽፍበትን ርዕሰ-ጉዳይ የተመለከተ የእውቀት ዳራ እንዲኖረው ያሻል (Richards 1990፡101)።

አንድ ጽሁፍም በደንብ እንዲነበብ በአጻጻፉ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል። Hairston (1986፡6) እንዳስረዱት፣ 'ውጤታማ የሆኑ ኢ-ልቦለዳዊ ጽሁፎች' የሚከተሉት ስድስት መሠረታዊ ባህርያት አሏቸው፤

1. ጽሁፉ የሚያስፈልግበት ዐቢይ ነጥብ ያለው (አንባቢው አንድ ርዕሰ-ጉዳይ የሚያገኝበት ወይም የሚያውቅበት) መሆኑ፤
2. ጽሁፉ ግልጽነት ያለው (ምን ለማለት ፈልጓል ብሎ መልዕክቱን ለመረዳት አንባቢ ደግሞ ደጋግሞ በማንበብ እንዳቸገር የማያደርገው) መሆኑ፤
3. ጽሁፉ ወጥና መልካም ቅንብር ያለው (ብልጭ ድርግም የሚል የተበታተነ ሀሳብ ይዞ አንባቢውን የማያስቸግረው) መሆኑ፣

4. የማያስፈልጉ ነገሮችን በማጨቅ የተንዛዛና ጊዜን የሚያባክን አለመሆኑ፣

5. አስፈላጊ የሆኑ ድጋፊ / ማጠናከሪያ ሀሳቦችን የያዘና የዳበረ መሆን፣

6. ጽሁፉ ሰዋሰዋዊ ተቀባይነት ያለው መሆኑ (በሰዋሰውና በስርዐተ ነጥቦች አጠቃቀም ምክንያት ስህተት የሚታይበት አለመሆኑ)፣

የሚሉ ናቸው። እነዚህ ሁሉ ተዳምረው ጽሕፈትን አስቸጋሪ አድርገውታል።

በሌላ በኩል ደግሞ ጽሕፈትን ረቂቅ የሆነ ጥበብ አድርገው የሚመለከቱት በርካታ ሰዎች መኖራቸው በክሂሉ ማስተማር ላይ አሉታዊ ጎን አስከትሏል። Ede (1992፣30-31) እንደሚያስረዱት፣ ብዙ ሰዎች 'ጥሩ' የሚጽፉ ሰዎችን ልዩ ተሰጥኦ እንዳላቸው ከመቁጠራቸው የተነሳ 'ጥሩ ለመጻፍ ችሎታ ያለው ሆኖ መወለድ ያስፈልጋል' እስከማለት ይደርሳሉ። ነገር ግን ጽሕፈት ልዩ ተሰጥኦ ወይም ጥበብ ሳይሆን በመማርና በመለማመድ የሚገኝ ነው። ይኸውም ጸሀፊዎች ጽሁፋቸው የተሳካ እንዲሆን የቃላት፣ የሀሳብ ምርጫቸውንና ከአንባቢ የሚጠበቀውን ምላሽ ያስባሉ። መግለጽ የሚፈልጉትንም ሀሳብ በወረቀት ላይ በማስፈር ወይም በአእምሯቸው ውስጥ በማብላላት ውጤታማ ሊሆን መቻል አለመቻሉን ይገመግማሉ። ረቂቃቸውንም አስፈላጊ በሆነበት ቦታ ማሻሻያ እያደረጉ ይከልሱታል። ስለዚህም ጽሕፈት ምስጢራዊ የሆነ ልዩ ጥበብ ሳይሆን የማቀድ፣ የማርቀቅና የመከለስ ሂደት በመሆኑ ይህንኑ ዘዴ ማስተማር እንደሚያስፈልግ Ede ይመክራሉ።

Hedge (1990፣10) እንደሚሉት፣ ተማሪዎች እንዲያቅዱ፣ እንዲያረቁና እንዲከልሱ መርዳት የመምህር አኩሌታ ተግባር ሲሆን ቀሪው በጽሕፈት ሂደታቸው የሚያስፈልጋቸውን ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግ ነው። ይኸውም ተማሪዎች የጽሕፈት ክሂልን ለመጨበጥ በሚያደርጉት ብርቱ ጥረት የሚረዳቸው ድጋፍ ማግኘት ይፈልጋሉ። የሚያስፈልጋቸውን አዎንታዊ ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግም በራስ መተማመንን እንዲያዳብሩ ይረዳቸዋል።

ተማሪዎችን ጽሕፈት ለማለማመድና የሚያስፈልጋቸውን ድጋፍ እንዲያገኙ ለማድረግ የድርሰት መምህራን የማስተማር ልምዱና እውቀቱ ሊኖራቸው ይገባል። ካልሆነ ግን በጽሕፈት ማስተማር ሂደቱ ላይ አሉታዊ ጎን እንደሚያስከትል Reid (1993፣22) ያስረዳሉ።

Leki (1993፣62)፣ Gee (1972)ን ዋቢ ጠቅሰው እንደገለጹት፣ ተማሪዎች በጽሕፈት ሂደታቸው እንደሚፈልጉት አዎንታዊ የሆነ ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግ ለጽሕፈትም

አዎንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ያደርጋል። የ Cohn & Cavallcanti (1993) ጥናት ውጤትም ይህንኑ ያረጋግጣል።

በጥንታዊ የማስተማሪያ ዘዴ የሚጠቀሙ መምህራን በክፍል ውስጥ በአብዛኛውን ጊዜ ቃላዊ ለሆኑ ተግባሮች ሲገለገሉበት ጽሕፈትን ግን የቤት ሥራ ክንውን አድርገው ይቆጥሩታል። ይህ ሁኔታ ተማሪዎች የሚፈልጉትን ድጋፍ እንዲያገኙ ለማድረግ አመቺ አይደለም። Hedge (1990፥11)፣ Kroll (1991፥252) እንደሚያስገነዝቡት፣ መምህራን ተማሪዎቻቸው እንዲያቀዱ፣ እንዲያረቁና እንዲከልሱ የሚያስችላቸውን ተስማሚ የጽሕፈት ክንውን በመፍጠር የክፍል ውስጥ ጊዜን ለጽሕፈት መገልገል ይገባቸዋል። ምክንያቱም ተማሪዎች በአንድ ላይ በጽሕፈት መሳተፍ የሚችሉት በክፍል ውስጥ የጽሕፈት ልምምድ ሲያደርጉ በመሆኑ ነው። በቤት ሥራ ማስራቱ ደካማ የተባሉ ተማሪዎች በራሳቸው ሰላም አግኝተው እንዲጽፉና በራስ መተማመንን ማዳበር እንዲችሉ ለመረዳት ታስቦ ሊሆን ይችላል።

የ Kroll (1993) ጥናት እንደሚያመለክተው፣ በቤት ሥራ የተጻፉ ድርሰቶች በክፍል ውስጥ ከተጻፉት ይልቅ የሰዋሰው ስህተትን በመቀነስ ረገድ የተሻሉ ናቸው። ከዚህ ውጤት በመነሳትም በጽሕፈት ማስተማር ሂደት ለተማሪዎች ጊዜ መስጠት እንደሚገባ ጠቁመዋል። ከዚህ መረዳት እንደሚቻለው የጽሕፈት ክንውንን በክፍልና በቤት ሥራ በማጻፍ ማስተማሩ የየራሳቸው ጠቀሜታ እንዳላቸው ነው።

ስለዚህም መምህራን የጽሕፈት ክሂልን በማስተማር ሂደት፣ የጽሕፈት ክንውኑን በክፍልና በቤት ሥራ የሚከናወንበትን፣ ተማሪዎች ማቀድ፣ ማርቀቅና መከለስ የሚችሉበትን፣ የመምህራቸውንና የብጤዎቻቸውን ድጋፍ እንደሚፈልጉት ማግኘት የሚያስችላቸውን ሁኔታ ያመቻቸ የማስተማር ዘዴ መከተላቸው ጠቃሚ ይሆናል። ለዚህ ደግሞ የማስተማሪያ ዘዴዎቹን ባህርይ ማወቅ ያስፈልጋል።

2.2 የድርሰት / ጽሕፈት ክሂል ማስተማሪያ ስልቶች፣

ድርሰት / ጽሕፈትን ለማስተማር የሚታወቁት ዋናዎቹ ስልቶች በተጠናቀቀ ጽሁፍ ላይ የሚያተኩረው ውጤት - ተኮር አቀራረብ (product - focuced approach) ና በአጻጻፍ ሂደት ላይ የሚያተኩረው ሂደታዊ አቀራረብ (process approach) እንደሆኑ ጥናቶች ያመለክታሉ (Brown 1994፤ Hillocks 1986 ፤ Leki 1996 ፤ Pica 1986 ፤ Richards 1990)።

2.2.1. ውጤት - ተኮር አቀራረብ፣

ውጤት-ተኮር አቀራረብ፣ ጥንታዊ የማስተማሪያ ዘዴ የሚባል ሲሆን በድርሰት/ጽሕፈት ማስተማር ሂደት ውስጥ ብቸኛ የማስተማሪያ ስልት ሆኖ እስከ 1970ዎቹ ድረስ በሰፊው ያገለገለ ነው። ይህ የአቀራረብ ስልት ተማሪዎች ለሚጽፉዋቸው ጽሁፎች 'ምሳሌ ይሆናሉ፣ ጥሩ ተጽፈዋል' ተብለው የሚታሰቡ ጽሁፎችን አቅርቦ ሰዋሰዋዊ ህጎችን፣ አደረጃጀትን፣ የአጻጻፍ ስልትን፣ ወዘተ... ተንትኖ ማሳየትና ተማሪዎች የተመለከቱትን በጽሁፋቸው እንዲያሳዩ የማድረግ ቴክኒክን የሚጠቀም ሲሆን ዋነኛ ትኩረቱም የቋንቋውን ሰዋሰው ማስተማር ነው (Leki 1996፣170፤ Pica 1986፣6 ፤ Richards 1990፣106)።

Hillocks (1986፣227) እንደሚያስረዱት፣ በውጤት-ተኮር አቀራረብ ሞዴል ጽሁፎችን መጠቀም የተለመደ ሲሆን ሞዴሎቹም ጥሩ የቋንቋ አጠቃቀምን ወይም 'ጥሩ' ጽሁፍ ምን እንደሚመስል ለማሳየት ሲባል የሚቀርቡ ናቸው። የሞዴል ጽሁፍ አጠቃቀሙም በሁለት አመለካከቶች ላይ የተመሠረተ ነው። አንዱ 'ተማሪዎች የጥሩ ጽሁፍ ባህርያትን እውቀት ካገኙ ራሳቸው በሚጽፉት ጽሁፍ ጥራት ለማግኘት ያስችላቸዋል' የሚል ሲሆን ሁለተኛው ዓይነት አመለካከት 'በማንበብና በመተንተናቸው ብቻ የጽሁፍ እውቀቱን ያስገኝላቸው ይሆናል' የሚል ነው። ነገር ግን ተማሪዎች የጽሕፈት ልምምድ ሳያደርጉ ሞዴል ጽሁፎችን ብቻ እንዲያጠኑ ማድረጉ በጽሕፈት ጥራት ላይ ለውጥ አያመጣም።

ውጤት-ተኮር አቀራረብ በሞዴል ጽሁፎች አጠቃቀሙ የሚከተለውን የክንውን ሞዴል (Procedural Model)፣ White (1988፣5) እንደሚከተለው አስፍረዋል፤

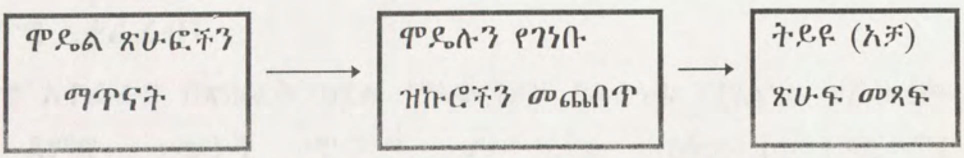

በዚህ ትይዩ የጽሕፈት ማስተማሪያ ሞዴል፣ ሞዴል የሚሆን ጽሁፍ እንደመነሻ ይወሰዳል፤ ሞዴሉም ለቀጣዩ ቅርጽ ተተንትኖ ይጠናል። ይዘቱና ቅንብሩ፣ ሰዋሰውና የቋንቋ አገባቡ ግልፅ እንዲሆኑ ይደረጋል። ከዚያም ከሞዴል ጽሁፉ ጋር አቻ የሆነ ሌላ ጽሁፍ እንዲጻፍ ይደረጋል። በዚህ አካሄዱም ጽሕፈትን ከአንድ ቦታ ተነስቶ

እስከመጨረሻው በአንድ አቅጣጫ የሚጓዝ ውስብስብ ባህርይ የሌለው አድርጎ ይመለከተዋል።

ይህ አይነት አቀራረብ ተማሪዎች ነጻ ሆነው የራሳቸውን ድርሰት መጻፍ እስከሚችሉ ድረስ ስህተት እንዳይሰሩ ለመከላከል ቁጥጥርና ክትትል የሚያደርግ ሲሆን የቋንቋውን ሰዋሰዋዊ ህጎች ከጨበጡ በኋላ ግን የሸመደዱትን እያስታወሱ ነፃ ሆነው እንዲጽፉ ይፈቅዳል። Richards (1990፣106)፣ Bright & Mc Gruger (1970)ን ጠቅሰው እንደሚያስረዱት፣ ተማሪ ከስህተቱ የሚማር አይደለም። የሚማር ቢሆን ኖሮ ብዙ ስህተት በሰራ ቁጥር ብዙ ሊማር ይችል ነበር። ነገር ግን ውጤቱ የዚህ ተቃራኒ ነው። ስለዚህ በስህተት ላይ ብቻ ማትኮሩ የጽሕፈትን ሂደት ከማጓተትና ተማሪዎችም አሉታዊ አመለካከት እንዲያድርባቸው ከማድረግ በስተቀር የሚያመጣው አዎንታዊ ለውጥ የለም። የ Hillocks (1986) ጥናትም ይህንኑ ያረጋግጣል።

በውጤት ተኮር አቀራረብ፣ መምህሩ ተማሪዎች የሚጽፉበትን ርእስ ሰጪ፣ ምን መጻፍ እንዳለባቸው ወሳኝ የተጻፉ ድርሰቶችን ብቸኛ አራሚ ነው። ይህም አስልቺ ከመሆኑ የተነሳ ተማሪዎች በቂ የጽሕፈት ልምምድ እንዲያደርጉ አይጋብዝም። በማስተማሪያ ዘዴው ተማሪዎች የጻፉትን ድርሰት ደግመው እንዲጽፉ የሚታዘዘው በርካታ የሰዋሰው ስህተት ከሰሩ እንደ ቅጣት ተቆጥሮ እንጂ የጽሕፈት ክሂላቸውን እንዲያዳብሩ ታስቦበት አይደለም (Cooley 1992፣38፤ Leki 1996፣175)።

ውጤት-ተኮር አቀራረብ የጽሕፈት ክሂልን ለማስተማር ለረጅም ጊዜ ብቸኛ የማስተማሪያ ስልት ሆኖ ሲያገለግል የቆየ ቢሆንም አስተሳሰብ እየዳበረ ሲመጣ በደካማ ባህርያቱ ሊተችና የትኩረት አቅጣጫውም በሌላ የጽሕፈት ማስተማሪያ ስልት ሊተካ ችሏል።

2.2.2. ሂደታዊ አቀራረብ፣

ሂደታዊ አቀራረብ በጽሕፈት ክሂል ማስተማሪያ ስልትነቱ ማገልገል የጀመረው ከ1970ዎቹ ጀምሮ መሆኑን ጥናቶች ያመለክታሉ (Applebee፣1986፣97፤ Keh፣1990፣294፤ Krapels፣ 1993፣38)።

አቀራረቡ ከመነሻው የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው እንግሊዝኛ የሆኑ ተማሪዎችን የጽሕፈት ክሂል ለማስተማሪያነት ሲሆን በኋላ ግን እንግሊዝኛን እንደ ሁለተኛና እንደውጭ ቋንቋ በሚማሩ ተማሪዎች የአጻጻፍ ስትራቴጂ ላይ በተካሄዱ ምርምሮች ከአፈፃፀማቸው ጋር

ተመሳሳይ ሂደት ያለው ሆኖ በመገኘቱ ለኢ-አፈፊቶቹም ማስተማሪያነት ሊውል በቅቷል (Zamel፣ 1983፣ 179 -180 ፤ Kroll፣ 1991፣ 246 ፤ Raimes፣ 1985፣250)።

ይህ አቀራረብ፣ ውጤት-ተኮር አቀራረብ ተጽፈው በተጠናቀቁ ድርሰቶች ላይ በማተኮር የድርሰት አጻጻፍ ክሂልን ማስተማር ውጤታማ አያደርግም፤ እውቅ የተባሉ ጸሀፊዎች ድርሰቶቻቸውን ሲጽፉ የሚያልፉበትን ሂደት ዘንግቶታል (Richards፣ 1990፣108)፤ በሚል አትኩሮቱን ከተጠናቀቀ ድርሰት ወደ ጸሀፊው የመለሰ ነው። እውቅ የተባሉ ጸሀፊዎች ድርሰቶቻቸውን ሲጽፉ የሚያከናውኑትን ድርጊት (የሚከተሉትን ስትራቴጂ) በማጥናት በዚያው ሂደት የድርሰት አጻጻፍን ለማስተማር ይሞክራል።

Raimes (1985፣229) በጥናታቸው እንደገለጹት፣ እውቅ የተባሉ ጸሀፊዎች ድርሰቶቻቸውን ሲጽፉ የሚከተሉት ስትራቴጂ ስለሚጽፉት ነገር አጠቃላይ የሆነ እቅድ ማቀድ፣ ምን ለማለት እንደፈለጉና ለማን እንደሚጽፉት ማሰብ፣ ማርቀቅ፣እየጻፉ የጻፉትን መልሰው መመልከት፣ መከለስ፣ ማረም ናቸው።

'ክለሳ' በድርሰት አጻጻፍ ሂደት ውስጥ በማንኛውም ጊዜ ሊከናወን የሚችል ነው። Ede (1992፣134) አንድ ጸሀፊ ጽሕፈቱን ሲጀምር የመጀመሪያውን ዐረፍተ ነገር ጽፎ የሚፈልገው አይነት ካልሆነ ሰርዞ በምትኩ ሌላ የመጻፉን ሁኔታ ምክንያት አድርገው 'ክለሳ' በየትኛውም የጽሕፈት ሂደት ደረጃ እንደሚካሄድ ገልጸዋል። በክለሳው ሂደትም ንባብ ከፍተኛ ሚና አለው። ጸሀፊው በወረቀት ላይ ያሰፈረውን ሀሳብ መልሶ ሲያነበው ስህተት ያለበትን ቦታ ሊያገኘው ይችላል። ከዚያ በኋላም ስህተቱ እንዴት ቢሆን መስተካከል ይችላል? ብሎም ያስባል።

የጽሕፈት ሂደት ከአንድ ቦታ ተጀምሮ ወደፊት ወደ አንድ አቅጣጫ የሚጓዝ ሳይሆን ጸሀፊው ያሰበውን መልእክት መግለጹን እርግጠኛ እስከሚሆን ወደፊትና ወደሁዋላ እየተመላለሰ የሚጽፍበት ሂደት ነው (Zamel፣1983፣165፤ Hedge 1990፣21፤ Silva፣ 1993፣15፤ Cooely፣1992፣38)። ይህ አተያይም ውጤት-ተኮርና ሂደታዊ አቀራረቦችን ከሚለያቸው ነጥቦች አንዱ ነው።

የጽሕፈት ሂደት የሚያልፍባቸው በርካታ ደረጃዎች እንዳሉ በመግለጽ Hedge (1990፣21) የሚከተለውን የክንውን ሞዴል አስፍረዋል፤

ለመጻፍ መነሳሳት → ሀሳብ በጋራ ማግኘት → ማቀድና አስተዋጽኦ መንደፍ → ማስታወሻ መያዝ → የመጀመሪያ ረቂቅ ማርቀቅ → መከለስ እንደገና ማቀድ ማርቀቅ → አርትኦት ማድረግ ለህትመት ማዘጋጀት

በንድፉ እንደተመለከተው የጽሕፈት ሂደት ከማቀድ ጀምሮ እስከ አርትኦት ድረስ ቀጥ ብሎ ከአንዱ ደረጃ ወደሌላው የሚሸጋገር ሳይሆን እንደገና ማቀድን ጨምሮ በማርቀቅና በመከለስ ወደፊትና ወደሁዋላ እየተመላለሱ የሚጽፉበት ሂደት መሆኑን Hedge አክለው ገልጸዋል።

በእያንያንዱ ደረጃ ላይ የሚወሰደው የቆይታ ጊዜም በጽሁፉ አይነት ላይ የተወሰነ እንደሆነም ይገልፃሉ። ለጓደኛ ስለጤንነቱና ስለቤተሰቡ ሁኔታ እንዲገልጽ የሚጻፍ ደብዳቤና የትምህርት ቤትን የስራ እንቅስቃሴ የተመለከተ ዘገባ ለመጻፍ በማቀድ ላይ የሚወሰደው የጊዜ መጠን እኩል አይሆንም።

ሂደታዊ አቀራረብ በጽሕፈት ማስተማር ሂደት ላይ መሠረታዊ የሆነ ለውጥ ያመጣ ሲሆን ለውጡም የተማሪዎችን ሚና፣ የመምህሩን ሚና በአጠቃላይም በጽሕፈት ማስተማሪያ ክፍል ውስጥ የሚካሄደውን እንቅስቃሴ ሁሉ ነክቶታል። በክፍል ውስጥ የማስተማር ሂደት በተማሪዎች መካከል እርስበርስ ተባብሮ የመስራት ሁኔታ እንዲኖር የሚያበረታታና ለመጀመር የሚችሉበትን ሁኔታ (ርእስ ለመምረጥ፣ ሀሳብ ለማመንጨት፣ እቅድ ለማዘጋጀት የሚችሉበትን ስልት) እንዲያበለጽጉ፣ ለማርቀቅ (ደጋግመው እንዲያረቁ የማበረታታት)፣ ለክለሳ (መጨመር፣ መቀነስ፣ ማሻሻልና ሀሳብን መልሰው ማቀናበር እንዲችሉ)ና በአርትኦት ጊዜ (በቃላት፣በዓረፍተ ነገር መዋቅር፣በሰዋሰውና በስርአተ አጻጻፍ ላይ እንዲያተኩሩ) የመርዳት ሚና አለው (Silva፣ 1993፣15)።

ይህ የአቀራረብ ስልት እንግሊዝኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ በመማር ሂደት ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ለማስተማር የተሻለ ሆኖ በሰፊው ተቀባይነትን ያገኘ የማስተማሪያ ስልት ቢሆንም ደካማ ጎን እንዳለው በመረጃ ከመተቸት አልዳነም። Applebee (1986፣97-98) “በትምህርት ትወራና ተግባር መካከል ዘወትር ክፍተት ይታያል፤ ሂደታዊ አቀራረብም ከዚህ ውጪ አይደለም” በማለት ገልጸውታል።

Dyer (1996)፣ Applebee (1986)፣ Horrowitz (1986)፣ Hillocks (1986)ን ጠቅሰው እንደሚያስረዱት፣ ሂደታዊ አቀራረብ ተማሪዎችን ለአካዳሚያዊ የጽሕፈት ክንውን፣ ለጽሁፍ ፈተና ወይም ከፍ ላለ መዋቅራዊ የቤት ስራ የማያዘጋጃቸው መሆኑ ዋነኛ ድክመቱ ነው።

በማስተማሪያ ዘዴው ድርሰት መጻፍን የተማሩ የሰዋሰው ትክክለኛነትን በመጠበቅ ረገድ መሻሻል እንዳላሳዩ፣ Hobleman and Wiriyachitra (1995 ፣123) በጥናታቸው አመልክተዋል። ተማሪዎች የሚጠቀሙበትን ቋንቋ ሰዋሰው መጠበቅ አለመቻላቸው ደግሞ በራስ የመተማመን ስሜት እንዳይሰማቸው ከማድረጉም በላይ፣ ሁኔታው ተስፋ ወደ መቁረጥና በቋንቋው መጠቀምን ወደመተው ይመራቸዋል (Harmerly፣ 1991፣ Viii፤ Frodsen፣ 1991፣264.)።

Leki (1996:174) እንደገለጹት፣ ሂደታዊ አቀራረብ በአፍ መፍቻም ሆነ በኢ. አፍመፍቻ ቋንቋ የጽሕፈት ክሂልን ለሚማሩት ተማሪዎች ስህተታቸውን ማስወገድ እንዲችሉ የሚረዳ አይደለም። ይህ ሁኔታም ለበርካታ የቋንቋ መምህራን ፍራቻን ያሳደረ ነው።

አብዛኛዎቹ የታተሙ የሂደታዊ አቀራረብ ማስተማሪያ መጻሕፍት በይዘት ላይ ያተኮረ ድጋፍ በተለያዩ የረቂቅ ጽሁፎች ላይ ማድረግን የሚፈቅዱና በቅርጽ ላይ የሚያተኩረው ግን በመጨረሻው በአርትኦት ላይ የሚታይ እንደሆነ Fathman and Whalley (1993፣178) ገልጸው፣ የአብዛኛዎቹ መምህራን ፍላጎት ደግሞ በተማሪዎቻቸው ድርሰት ትክክለኛነት ላይ ማተኮር መሆኑን Applebee (1981)ን ጠቅሰው ያስረዳሉ።

ከላይ በተዘረዘሩት ዋና ዋና የሂደታዊ አቀራረብ ደካማ ጎኖች ምክንያት ከውጤት ተኮር አቀራረብ ጋር ቅንጅት ወደፈጠሩበት የድርሰት ማስተማሪያ ስልት ማምራት የዘመኑ አስተሳሰብ ሆኗል። የ Pennington (1997) ጥናት እንደሚያመለክተው በደቡብ ምሥራቅ ኢስያ ሀገሮች በሰፊው የሚሠራበት የማስተማሪያ ስልት ነው።

2.2.3 መስተጋብራዊ ስልት /Interactive approach/

በቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴዎች ላይ የተደረጉ ጥናቶች የበለጠ ወይም የተሻለ የሚባል አንድ ወጥ የማስተማሪያ ዘዴ እንደሌለ ያመለክታሉ። McLaughlin (1991) በኢ. አፍመፍቻ ቋንቋ ማስተማሪያ ትወራና ዘዴ ላይ ሳይንሳዊ የሚባል ብቸኛ ትወራም ሆነ ዘዴ እንደሌለ በጥናታቸው አመልክተው የተሻለው የየዘዴዎቹ ቅንጅት መሆኑን ጠቁመዋል። በተመሳሳይም Harmer (1996) በኢ. አፍመፍቻ ቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴነት የተተወሩትን ዘዴዎች መርምረው በተናጠል ድክመት ያለባቸው መሆኑን አስረድተው፣ ድክመታቸውን ለመቋቋም የተሻለ ያሉትን ከየዘዴዎቹ ሚዛናዊ በሆነ መልክ የተቀናጀ ዘዴ (Balanced activity approach) ነድፈዋል። Celce-Murcia (1991፥261)፣ Raimes (1983፥11) የተሻለ ወይም የበለጠ የሚባል ብቸኛ የማስተማሪያ ዘዴ እንደሌለ ጠቁመው መምህራን ከየዘዴዎቹ የተሻሉ ቴክኒኮችን አውጣጥተው በተቀናጀ ዘዴ እንዲጠቀሙባቸው ይመክራሉ።

ከዚህ በላይ ለአብነት ያህል በቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴዎች ላይ የተደረጉ ጥናቶች ከየዘዴዎቹ ጥሩ የሚባሉ ቴክኒኮችን በማቀናጀት ማስተማር የሚደገፍ መሆኑን ያመለክታሉ። መስተጋብራዊ ስልትም 'ውጤት-ተኮርና ሂደታዊ አቀራረቦችን በማቀናጀት የጽሕፈት ክሂልን ማስተማር' የሚለውን ቅንጅታዊ ዘዴ ይከተላል። በድርሰት የመጻፍ ክሂል ማስተማሪያ ስልትነቱ ጥሩ ድርሰት ለመጻፍ ጠቃሚ የሆኑ ዝኩሮችን (Points) ያገናዝባል። አንድ ጸሐፊ ድርሰቱን ሲጽፍ ሊያተኩርባቸው የሚገቡ ዝኩሮችን Raimes (1983፥6) እንደሚከተለው በንድፍ አሳይተዋል፤

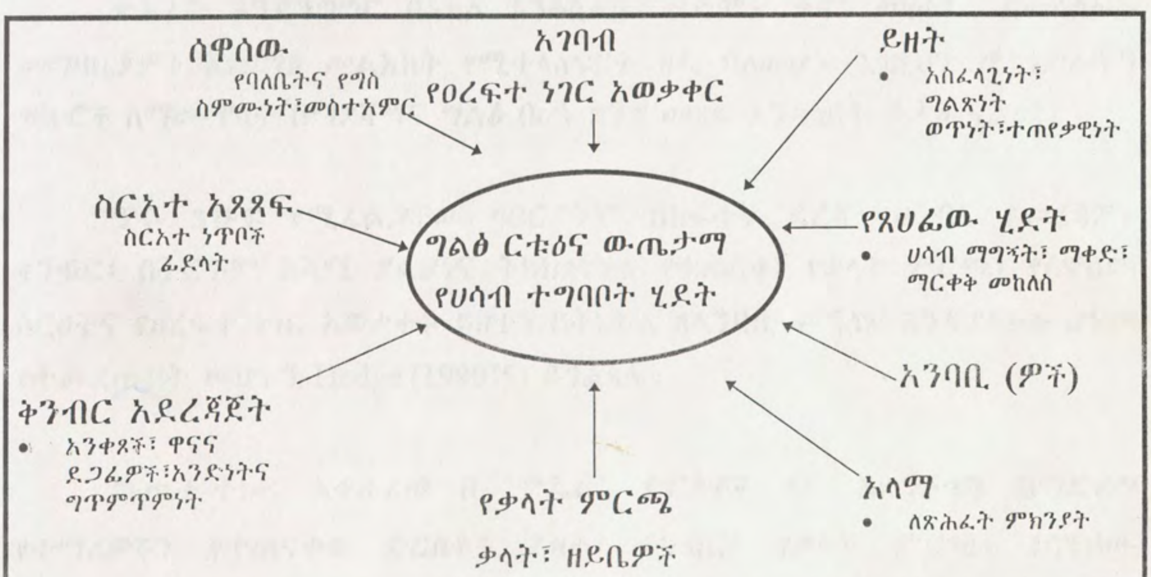

እነዚህ ዝኩሮች ተማሪዎች በጽሕፈት ግልጽ ተግባቦት ማድረግ እንዲችሉ አጽንኦት ሊሰጧቸው የሚገቡ ናቸው። Raimes (1991፣422) የጽሕፈት ስነዘዴ ነዳፊዎች በጽሁፍ ውስጥ ድርሻ ላላቸው ለቅርጽ (ውጤት)፣ ለጸሀፊው (ሂደት)፣ ለይዘትና ለአንባቢ ለአራቱም ክፍሎች ትኩረት እንዲሰጡ ያሳስባሉ።

በንድፉ እንደተመለከተው የጥሩ ጽሁፍ ግብ የሆነውን ግልፅ፣ ርቱእና ውጤታማ የሀሳብ ተግባቦት ለማስገኘት ጸሀፊው የተለያዩ ዝኩሮችን ያስባል። እነዚህን ዝኩሮችም እንደአስፈላጊነቱ አቀናጅቶ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን እንዴት ማስተማር ይቻላል? ለሚለው ጥያቄ የተለያዩ ስልቶችን ማፍለቅ እንደሚቻል Raimes (1983፣6) ጠቁመዋል።

በዚሁም መሠረት ውጤት ተኮር አቀራረብ ትኩረቱ በጽሁፍ ትክክለኛነትን (accuracy) ማስገኘት በመሆኑ ዘዴውም የተጠናቀቁ ድርሰቶች ሰዋሰው፣ ቃላት፣ ቅንብር፣ ስርዐት አጻጻፍ፣... ትክክል፣ መሆናቸውን መመርመርና አቻ ድርሰቶችን ተማሪዎች እንዲጽፉ ማድረግ ነው። ሂደታዊ አቀራረብ ደግሞ በድርሰት ከትክክለኛነት ይልቅ ለርቱእነት (fluency) ትኩረት የሰጠ በመሆኑ "ጥሩ" የተባሉ ጸሀፊዎች ድርሰቶቻቸውን ሲጽፉ በሚያልፉበት ሂደት ላይ ማቀድ፣ ማርቀቅ፣ መከለስ፣ ለማንና ለምን እንደሚጽፈው ማሰብ የሚሉትን ዝኩሮች አጽንኦት ሰጥቷቸዋል (Raimes፣1983፣7)። ነገር ግን ንድፉ እንደሚያመለክተው ጥሩ ድርሰት ለመጻፍ ከፍ ብሎ የተገለጹት ዝኩሮች አስፈላጊ መሆናቸውን ነው።

ጽሕፈት እንደንግግር በአካል እንቅስቃሴ፣ በድምጽ ቃና፣ ወዘተ፣... በመሳሰሉት መግባቢያዎች እየታገዘ መልእክት የሚተላለፍበት ዘዴ ባለመሆኑ እነዚህን የሚጎድሉትን ዝኩሮች ለማሙዋለት በማያሻማና ግልፅ በሆነ ቋንቋ መጻፍ እንዳለበት ይታመናል።

ጥሩ ጽሁፍ የሚፈልጋቸው ባህርያትም በከፍተኛ ደረጃ የሀሳብና የመረጃዎች ቅንብር፣ በትርጉም አሻሚ ያልሆነና ትክክለኛነቱ የተጠበቀ፣ የቃላት ምርጫ፣ የሰዋሰው ስርዐትና የዐረፍተ ነገር አወቃቀሩ ይዘቱን በትክክል ለአንባቢ መግለጽ እንዲያስችሉ ሆነው የተመረጡበት መሆኑን Hedge (1990፣5) ይገልጻሉ።

ውጤት-ተኮር አቀራረብ በ 'ሞዴል' ድርሰቶች ላይ አጽንኦቱን በማድረግ የተማሪዎችን የተጠናቀቁ ድርሰቶች ይዘት፣ ቅንብር፣ የቃላት ምርጫ፣ የሰዋሰው አጠቃቀምና ስርዓተ አጻጻፍን ይገመግማል። እነዚህ ዝኩሮች አሁንም ቢሆን የብዙዎቹ የድርሰት መምህራን ትኩረት መሆናቸውንና ስህተት የሚባሉ አለመሆናቸውን Brown

(1994፣320) ያስረዳሉ። ነገር ግን ድርሰትን በማስተማር ሂደት ተማሪዎች ሀሳባቸውን መግለጽ እንዲችሉና መቀስቀስ እንዲኖራቸው እድሉን መስጠት እንደሚያስፈልግ ጠቁመዋል።

ሂደታዊም ሆነ ውጤት-ተኮር አቀራረቦች ድክመት እንዳለባቸው ሁሉ የየራሳቸው ጠንካራ ጎኖችም አሏቸው። ውጤት-ተኮር አቀራረብ ለትክክለኛነት ባለው ትኩረቱ የሚጠቀምበት 'ሞዴል' ድርሰት ጠቃሚነት አለው። የትክክለኛነት ጉዳይም በቋንቋ ማስተማር በ1990ዎቹ ትኩረት እየተሰጠው ነው። ሂደታዊ አቀራረብ ለተማሪዎች ሀሳብ ከማመንጨት ጀምሮ ለማርቀቅ፣ ለመከለስ፣ ጊዜ የሚሰጣቸው መሆኑ በጠንካራ ጎኑ ይጠቀሳል (Pica፣1986፤ Brown፣ 1994፤ Zamel፣1982)።

Pica (1986፣7) እንደሚያስረዱት፣ ከአቀራረብ ስልቶቹ መካከል በተናጠል ሆነው ለተማሪዎች ጥሩ ድርሰት መጻፍ የሚያስችላቸውን ድጋፍ ለመስጠት አያስችሉም። ሁለቱም አቀራረቦች ባሉዋቸው ጠንካራ ጎኖች መተጋገዛቸው ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ለማስተማር ይጠቅማል፤ መምህሩም ለተማሪዎች እንደፍላጎታቸው ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግ ይቻለዋል። "ተለይቶ የታወቀ ግብ/ ውጤት እስከሌለ ድረስ ራሳችንን ባልተረጋገጠ ክለሳ ውስጥ መክተት ነው። ሂደት ፍጻሜ አይደለም፤ ወደ ፍጻሜው መንገድ መሪ እንጂ!" በማለት Brown (1994፣322) ሂደትና ውጤትን ማቀናጀት አስፈላጊ መሆኑን አጽንኦት ሰጥተውታል።

የጥንታዊው ውጤት ተኮር አቀራረብና የዘመናዊው ሂደታዊ አቀራረብ ቅንጅት ውጤታማ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ መሆኑን Hillocks (1986፣24) ያስረዳሉ። ለዚህም ምክንያቱ መምህራንን፣ ተማሪዎችንና የማስተማሪያ መሳሪያዎቹን ሁሉ ሚዛናዊ በሆነ ሁኔታ እንዲቀራረቡና በክፍል ውስጥ ጥሩ ክንውን እንዲካሄድ እድሉን የሚሰጥ መሆኑ ነው።

በዚህ ዘዴ መምህሩ በተወሰኑ የጽሕፈት አውዶች የተማሪዎች መስተጋብር በከፍተኛ ደረጃ እንዲዳብር ማቀድ ይችላል። ከጥንታው ውጤት ተኮር ዘዴ ጋር ሲተያይ ለተማሪዎች ተሳትፎ ከፍ ያለ እድል ይሰጣል። ከዘመናዊው ሂደታዊ አቀራረብ ጋር ሲነጻጸር ግልጽ የሆነ የጽሕፈት ግብ ያለው በመሆኑ ተማሪዎች በተመሳሳይ ችግሮች ላይ በድርሰት እንዲሳተፉ እድሉን ይሰጣቸዋል።

2.2.3.1 የሞዴል ጽሁፎች ጠቀሜታ፣

በ1980ዎቹ መጀመሪያ ሞዴል ጽሁፎችን ለድርሰት ማስተማሪያነት መገልገል በደካማ ጎን የተፈረጀበት ነበር። Escholz (1980፣24) ሞዴሎች በመጠን የረዙሙ፣ ተማሪዎችን ከጽሕፈት ይልቅ ለንባብ እንዲጨነቁ የሚያደርጓቸውና ማንበብና መተንተን ብቻ ለውጤት እንደማያበቃ በመግለጽ፣ ሞዴሎችን በጽሕፈት ትምህርት አላስፈላጊ ጣልቃ ገብ እንደሆኑ አድርገው ይፈርጃሉ። Raimes (1983፣127) ደግሞ ሞዴል ጽሁፎችን ለማስተማሪያነት መጠቀሙ 'ተማሪዎች ከይዘት ይልቅ ለቅርጽ ቅድሚያ እንዲሰጡ ማድረግ ስለሚሆን የጽሕፈት ትምህርትን ያጓትታል' በሚል ምክንያት ሞዴሎችን አይደግፉም። ይህ የ Raimes አስተሳሰብ በሂደታዊ አቀራረብ ትወራ ቅድሚያ ለይዘት ከመስጠት ጋር የተያያዘ ነው።

ነገር ግን ከሂደት እንደታየው ሞዴሎች ለድርሰት ማስተማሪያነት ጠቃሚ መሆናቸውን በመስኩ ጥናት ያደረጉ ምሁራን ያስረዳሉ። Hillocks (1986፣238) እንደገለጹት፣ ሞዴሎችን ለብቻ ማንበብ መተንተን በድርሰት ጥራት ላይ መሻሻልን የማያመጣ ሲሆን ቀጣይ ከሆነ የድርሰት ትምህርት ጋር ተያይዞ ከቀረበ ውጤታማ ነው። በተለይም ትክክለኛነትን በማስገኘት ረገድ ሰዋሰውን ከማስተማር ይበልጥ ውጤታማ መሆኑን በጥናት እንደደረሱበት ያስረዳሉ።

Kroll (1991፣253-254) እንደገለጹትም፣ በሂደታዊ አቀራረብ ተማሪው 'ደጋግሞ ከመጻፍ ጽሕፈትን ይማራል' (Zamel፣1982) በሚለው ትወራ በመመራት በተለይ በመጀመሪያዎቹ የሂደታዊ አቀራረብ ትውውቅ ጊዜያት ሞዴሎች በሙሉ ከማስተማሪያ አገልግሎት እንዲወገዱ የተደረገ ሲሆን ከተግባራዊ ሂደት እንደታየው ግን ጠቃሚ ሆነው ተገኝተዋል። ይኸውም ተማሪዎች የአጻጻፍ ስልት እንዲረዱና ንቁ እንዲሆኑ፣ ትኩረታቸው ወደተወሰነ የስልት ምርጫ እንዲያመራ፣ በሰዋሰዋዊ ነጥቦች፣ በአስተዳደግ ዘዴ፣... ላይ እንዲሆን ለማድረግ ይረዳሉ። በተለይም የትምህርት ቋንቋው የአፍ መፍቻቸው ያልሆናቸው ተማሪዎች የዳበረ የንባብ ክሂል ያላቸው ባለመሆናቸው ሞዴሎችን በክፍል ውስጥ ማቅረቡ በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ለመርዳት ያስችላል። ከዚሁ ጋር በተመሳሳይም Ede (1992)፣ Frodesen (1991)፣ Master (1997) ሞዴሎችን ከድርሰት ትምህርት ጋር ማቀናጀት ጠቃሚ መሆኑን ያስረዳሉ።

ሞዴሎች ከፍ ያለ ጠቀሜታ ያላቸው ቢሆኑም ለተማሪዎች ጥሩ ድርሰት እንዴት ያለ እንደሆን የሚረዱበት ሞዴል እንደልብ ማግኘት አስቸጋሪ ነው። Hairston (1986:13)

እንደሚሉት፣ ሞዴል ተደርገው የሚወሰዱ ድርሰቶች ብቃት ያላቸውና ሁሉንም ነገር የሚያሙዋሉ ተደርገው መታየት የለባቸውም። ለድርሰት ትምህርቱ መነሻነት ተነባቢ የሆኑ ድርሰቶች በሞዴልነት ሊወሰዱ ይችላሉ።

በተማሪዎች የተጻፈ ድርሰትን አባዝቶ በሞዴልነት ለተማሪዎች ማቅረብ ጠቃሚነት እንዳለው Pica (1986)፣ Dyer (1996) ያስረዳሉ። ይኸውም ተባዝቶ የቀረበውን ድርሰት ተማሪዎች የቋንቋና የቃላት አጠቃቀምን፣ አደረጃጀትን፣ በድርሰቱ የተገለጸውን ዋና ሀሳብ፣ ደጋፊ የሆኑ ንኡሳን ሀሳቦችን የተመለከተ አስተያየት እንዲሰጡ ማድረግ ድርሰት እንዴት እንደሚገመገም እንዲያውቁ ይረዳል። በዚሁ ዘዴ ተጠቅመው ጠቃሚ ውጤት እንዳገኙበትም አመልክተዋል።

2.2.3.2. የመስተጋብራዊ ስልት ማስተማሪያ ቴክኒክ፣

እንደ Brown (1994፣331) ቴክኒኩ በአምስት መርሆዎች ላይ የተመሠረተ ነው፤

1. 'ጥሩ' ከሚባሉ ጸሀፊዎች ልምድ ጋር ማዛመድ / ማገናኘት፣
   - በድርሰቱ ግብ ወይም ዋና አላማ ላይ ማትኮር፤
   - አንባቢው ማን ሊሆን እንደሚችል መገመት፤
   - የተወሰነ ጊዜ (ረጅም ያልሆነ) ከእቅድ እስከ መጻፍ ላለው መጠቀም፤
   - የመጀመሪያ ሀሳብን እንደመጣ በወረቀት ላይ ማስፈር፤
   - እየጻፉ አጠቃላይ የቅንብር እቅድን ማሰብ፤
   - በጽሕፈት ሂደቱ የመምህርና የብጤ ድጋፍን መጠቀም፤
   - ሥራዎችን በትጋትና በፈቃደኝነት መከለስ፤

2. ሂደትና ውጤትን ማዛመድ/ ማገናኘት፣ የድርሰት አጻጻፍ ሂደቱን ከግቡ ጋር በጥንቃቄ ማዛመድ

3. ለባህላዊ / የትምህርት ዳራ ቦታ መስጠት - የተማሪዎቹን የትምህርትና የአፍ መፍቻ ቋንቋ ዳራ በማገናዘብ ተቀባይነት ያለው ቋንቋ እንዲጠቀሙ ማዘጋጀት፤

4. ሞዴል ንባብንና የድርሰት ጽሕፈትን ማዛመድ፣ ተማሪዎች ጽሕፈትን የሚማሩት የተጻፈውን ነገር በጥንቃቄ ሲመለከቱ / ሲያነቡ ነው፣

5. በተቻለ መጠን ወጥ ጽሁፍ (authentic writing) ማዘጋጀት፣ የሚሉ ናቸው።

2.2.3.3. መስተጋብራዊ ስልት የተከተለው ሞዴል፣

McLaughlin (1991) በቋንቋ ማስተማሪያ ትወራና ዘዴዎች ጥናታቸው የተሻለው ቅንጅት መሆኑን አመላክተው የነደፉትን 'ሞዴል' የውጤት-ተኮረና ሂደታዊ አቀራረቦች መስተጋብር የሆነው የዚህ ጥናት ማስተማሪያ ዘዴ ተከትሎታል። ሞዴሉም እንደሚከተለው ነው፤

ግብአት (input)	ከ ትምህርቱ (instruction) ና መጋለጥ (exposur)	→ ልምምድ (practice) ና ውስጠ አእምሯዊ ሂደት (internal process)	→ ውህደት (assimilation) ና መደርጀት (accommodation)	→ ቅጽበታዊነት (spontaneity) ና ርቱዕነት (fluency)

(1991፣165)

ከዚህ የማስተማሪያ ሞዴል አንጻር የድርሰት ግብአት አዲስ ከሚቀርበው ትምህርት ከተማሪው የእውቀት ዳራ እንደሚገኝ ይታመናል። ከዚያም ተማሪዎች በመነሻ ያገኙትን ግብአት ተጠቅመው ድርሰቶቻቸውን ደጋግመው በማርቀቅና በመከለስ ልምምድ እያደረጉ፣ በአእምሯቸው በሚካሄድ ውስጠ አእምሯዊ ሂደት ከእውቀት ዳራቸው ጋር ይዋሃዳል። ይህ የተዋሀደና በውስጠ አእምሯዊ ሂደት የበሰለ ልምድና ችሎታ በተፈለገ ጊዜ ለመጠቀም እንዲያስችል ይደረጃል። በመጨረሻም ተማሪዎች ይህን የደረጀ ልምድና ችሎታ ተጠቅመው በተፈለገ ጊዜ ቅጽበታዊና ርቱዕነት ባለው ሁኔታ ጥሩ ድርሰት በመጻፍ ሀሳብን እንደልብ ማስተላለፍ ይችላሉ።

2.2.3.4. የመምህሩና የተማሪው ሚና፣

ሀ/ የመምሩ ሚና፣

በመስተጋብራዊ ስልት መምህሩ የሚኖረው ሚና በሂደታዊ አቀራረብ ለተማሪ ይበልጡን ቦታ የሚሰጠው ክንዋኔ የሚገታውን የመምህሩ ሚና በውጤት-አቀራረብ ለመምህር ይበልጡን ቦታ የሚስጠው ክንዋኔ የሚገታውን የተማሪውን ሚና በማስቀረት በትምህርት ሂደቱ በመምህርና ተማሪ መካከል ሚዛናዊ የሆነ መስተጋብራዊ ክንውን የሚካሄድበት ነው። በመሆኑም መምህሩ የሚከተሉት ሚናዎች ይኖሩታል፤

- ተማሪዎች ትምህርቱን የሚጀምሩበትን ሁኔታ በማመቻቸትና ስልቶችን በመለየት አቅጣጫ እንዲይዙ የማድረግ፣

- የመማር ሂደቱን በተስተካከለና በተቃና ሁኔታ እንዲጓዝ የማድረግ፣
- ተማሪዎች በጽሕፈት ሂደቱ የሚፈልጉትን ድጋፍ እንዲያገኙ የማድረግና የመረጃ ምንጭ የመሆን፣
- የድርሰት ትምህርቱን ግብ የመለየትና ተማሪዎች የሚጽፉበትን ርዕስ የማመልከት ሚና አለው። / Brown፣ 1994፤ Hillocks፣ 1986፣Pica፣1986)

ለ/ የተማሪው ሚና፣

- በግብአት የሚቀርብላቸውን ትምህርትና የራሳቸውን የእውቀት ዳራ ተጠቅመው ድርሰቶቻቸውን በትጋት በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ የመጻፍ፤
- ከብጤዎቻቸው ጋር እርስበርስ የመተጋገዝ፣ በጽሕፈት ሂደቱ የሚፈልጉትን ድጋፍ ከመምህርና ከብጤ የማግኘትና የመጠቀም፤
- በጽሕፈት ሂደቱ ከመምህር ጋር ሚዛናዊ የሆነ የመቀራረብ ሚና ይይዛሉ።

2.2.4. በአማርኛ ድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ላይ የተደረጉ ጥናቶች፤፤

በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት ማስተማር በአገር ውስጥ የተደረገ ጥናት የዚህ ጥናት አቅራቢ አላገኘም። ነገር ግን በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ላይ የተደረጉ ሁለት የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናቶች ይገኛሉ። እነዚህም የጥናት አላማቸውና ግኝታቸው ባጭሩ ተገምግመው ይቀርባሉ፤

ሰለሞን (1987) በ2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ድርሰት ማስተማር ረገድ ካሉት ችግሮች አንዱ በተማሪዎች መብዛትና ክፍለ ጊዜ እጥረት ምክንያት የተማሪዎችን ድርሰት በወቅቱ አርሞ የመመለስ ችግር መሆኑን አንስተው መፍትሄ ይሆን እንደሆን 'የብጤ እርማትን' ተግባራዊነት አጥንተዋል በግኝታቸው አዎንታዊ ማጠቃለያ ላይ መድረሳቸው ድርሰትን በማስተማር ረገድ የመምህሩን ጫና ለማቃለል የሚረዳ ዘዴን ያመላከተ በመሆኑ አበረታች ነው።

ስዩም (1988) የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል ደካማ መሆኑን በማንሳት በመፍትሄ ሰጪነት የተሻለ ያሉትን የማስተማሪያ ዘዴ የ'ሂደታዊ አቀራረብ' ተግባራዊነት ሞክረው አዎንታዊ ውጤት እንዳለው አመላክተዋል። ዘዴው ጠንካራ ጎን ያለው በመሆኑ አበረታች ነው። ሆኖም የትምህርት ቋንቋው የአፍ መፍቻቸው ያልሆናቸውን ተማሪዎች ለመርዳት፣ ለጽሕፈት ፈተና ለማዘጋጀትና ለአካዳሚያዊ የጽሕፈት ክንውኖች ተሪማዎችን ብቁ በማድረግ ረገድ ድክመት

እንዳለበት ጥናቶች ስለሚያመለክቱና ተማሪዎች 'በጽሕፈት ሂደቱ ደጋግመው ከመጻፍ ጽሕፈትን ይማራሉ' በሚለው ትወራው ውጤት ለማየት ጊዜን የሚፈጅ በመሆኑ በአማርኛ ድርሰት ማስተማር ረገድ ያለውን ችግር ይፈታዋል ለማለት አያስደፍርም።

Harmer (1996፣38) እንደሚሉትም፣ ጥሩ የማስተማሪያ ዘዴ ከሚለካባቸው መንገዶች አንዱ ከጊዜ ቁጥብነት አንጻር ያለው ውጤታማነት ነው።

ምዕራፍ ሦስት

የጥናቱ ዘዴ፣

ይህ ጥናት በዋነኛነት የተከተለው የጥናት ዘዴ የአይነታዊ የምርምር ዘዴ አካል የሆነውን የገለፃ ዘዴ ነው። በተጨማሪ በተጠኚዎች ላይ የሚታይ የባህርይ ለውጥ እንዳለ ለማየት እንዲያስችል ቅድመ ትምህርትና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎች ለተጠኚዎች ተሰጥቷል። ተጠኚዎቹ ከትምህርቱ በፊት የነበራቸውን ዳራና ከትምህርቱ በሁዋላ ያላቸውን የአመለካከት ለውጥ ለመለየትም የጽሁፍ መጠይቅ እንዲሞሉ ተደርጓል። ቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎች ተጠኚዎች በአንድ አዲስ የማስተማሪያ ዘዴ ከመማራቸውና ከመለማመዳቸው በፊትና ከልምምዱ በሁዋላ የሚታይባቸው የባህርይ ለውጥ መኖሩንና ለውጡም ጉልህ ልዩነት ያለው መሆን አለመሆኑን አስልቶ ለማረጋገጥ የሚያስችል ነው። ስለዚህም የመጠናዊ ጥናት ዘዴ አካል የሆነው የአንድ ቡድን የአጠናን ንድፍ በተግባር ላይ ውሏል።

Burgess (1989፣4)፣ Sieber (1973)ን ዋቢ ጠቅሰው አይነታዊና መጠናዊ የምርምር ዘዴዎችን በጣምራ ማካሄድ እንደሚቻል ጠቁመዋል። በአንድ ቡድን ጥናት ንድፍ ቅድመና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎች ተግባር ላይ ሲውሉ በአንድ አዲስ የማስተማሪያ ዘዴ አማካኝነት በተጠኚዎች ላይ ለውጥ መገኘት አለመገኘቱን ለመለየት የሚያስችል ዘዴ እንደሆነም Koul (1996፣460) አስረድተዋል። ንድፉ በተግባር ሲውል የሚከተለውን ይመስላል፤

ቅድመ ትምህርት ፈተና	ኢ-ጥገኛ ተላውጦ	ድህረ-ትምህርት ፈተና
T1	X	T2
የፈተናው አማካይ ውጤት	በአዲሱ ማስተማሪያ ዘዴ ማስተማር	የፈተናው አማካይ ውጤት

የአጠናኑ ቅደም ተከተል፣

1. በአንድ ቡድን ለታቀፉት ተጠኚዎች በአዲሱ የማስተማሪያ ዘዴ ከመማራቸውና ከመለማመዳቸው በፊት፣ ቅድመ-ትምህርት ፈተና (T1) ሰጥቶ ስታስቲካዊ መረጃዎችን፣ አማካዩንና ልይይቱን ማውጣት፤

2. የተወሰነ ጊዜ ሰጥቶ ተጠኚዎች ኢ-ጥገኛ ተላውጦ በሆነው አዲስ የማስተማሪያ ዘዴ (X) እንዲማሩና እንዲለማመዱ ማድረግ (በዚህ ጥናት ኢ-ጥገኛ ተላውጦ ሆኖ የተወሰደው አዲሱ የማስተማሪያ ዘዴ መስጋብራዊ ስልት ነው)፤

3. በአዲሱ የማስተማሪያ ዘዴ ተጠኚዎች ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ ድህረ-ትምህርት ፈተና (T2) ሰጥቶ ስታስቲካዊ መረጃዎችን አማካዩንና ልይይቱን አውጥቶ ከቅድመ-ትምህርት ፈተና ውጤት ጋር አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ለውጥ ካለ ማስተያየት፤

4. በሁለቱ ፈተናዎች መካከል የታየው ልዩነት ስታስቲካዊ ፋይዳ ያለው መሆን አለመሆኑን በስታስቲካዊ ቴክኒክ አረጋግጦ መተርጎም።

በዘዴው በመጠቀም በሀዲያ ዞን በሚገኘው የካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚማሩ የ10ኛ "E" ክፍል ተማሪዎችን ለ6 ሳምንታት በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ክሂልን በማስተማር መረጃ ተሰብስቧል። የትምህርትቤትና የተማሪዎች አመራረጥ፣ የመረጃ መሰብሰቢያና አተናተን ዘዴዎች ቀጥሎ በተከታታይ ቀርበዋል።

3.1. የትምህርት ቤትና የተማሪዎች አመራረጥ፣

ሀ/ የትምህርት ቤት አመራረጥ፣

የጥናቱ መነሻ ሀሳብ የሆነውን የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎችን በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል ለማዳበር መስተጋብራዊ ስልት ያለውን ሚና ለማጥናት እንዲቻል ከመደበኛ የማስተማሪያ ክፍለ ጊዜያቸው ላይ ለጥናቱ የሚያስፈልገውን ክፍለ ጊዜ የሚፈቅዱ ትምህርት ቤቶችን በእጣ የናሙና አወሳሰድ ዘዴ ማግኘቱ አስቸጋሪ ሆኗል። በመሆኑም የአመቺነት ናሙና አወሳሰድ ዘዴን መጠቀሙ የግድ አስፈላጊ ሆኖ ተገኝቷል። በዚህ ዘዴ መሠረትም አጥኚው ያስተማረበት በሀዲያ ዞን የሚገኘው የካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ፈቃደኛና ሙሉ ተባባሪ ሆኖ በመገኘቱ ተመርጧል።

በሀዲያ ዞን ጥናቱን ማድረጉ የዞኑ የስራ ቋንቋ ሀዲይኛ በመሆኑ፣ በአካባቢው በአማርኛ ቋንቋ የተጻፉ መጽሔቶች፣ ጋዜጦች፣ ወዘተ... በስፋት የማይሰራጩበት መሆኑ፣ በትምህርት ቤቱም ሆነ በአካባቢው በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፈፊት ተማሪዎች ከአፈፊቶቹ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው መሆኑ ጥናቱን ለመቆጣጠር አስቸጋሪ ከሆኑ ውጫዊ ተላውጦዎች የመጠቃቱን ሁኔታ ዝቅ ያደርገዋል። እንዲህ ከአዲስ አበባ ወጣ ብሎ በገጠሩ አካባቢ

በሚገኙ ተማሪዎች ላይ ጥናት ማድረጉ ለብዙሃኑ ኢትዮጵያዊ ተማሪ ውጤቱ ጠቃሚ እንደሚሆን አጥኚው ያምናል። መስተጋብራዊ ስልት በአማርኛ ኢ-አፊፊት የሆኑ ተማሪዎችን ለመርዳት የሚያስችል በመሆኑ የጥናት ቦታ ምርጫውን ተገቢ ያደርገዋል።

የክፍል ደረጃው የተመረጠበት ምክንያት ተጠኚዎቹ በከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአንድ ዓመት ቆይታ ያደረጉ በመሆናቸው በትምህርት ቤቱ ከሚፈጠርባቸው የእንግዳነት ባህርይ የተላቀቁ ይሆናሉ በሚል እምነት ነው።

ለ/ የተጠኚ ተማሪዎች አመራረጥ፣

በትምህርት ቤቱ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች የሚማሩባቸው አስር ምድብ ክፍሎች አሉ። ከትምህርት ቤቱ ምክትል ርዕሰ መምህር ለማረጋገጥ እንደተቻለው፣ በትምህርት ቤቱ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች የሚማሩባቸው ምድብ ክፍሎች በችሎታ ብልጫ ተለይተው የሚማሩባቸው አይደሉም። ለጥናቱ የሚያስፈልገውን አንድ ምድብ ክፍል (የናሙና ጥናት የተደረገበትን የ10ኛ "G" ክፍልን በማግለል) በእጣ የ10ኛ "E" ክፍል ተመርጧል።

3.2. የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች፣

ለጥናቱ ትንታኔ ያገለገሉ መረጃዎች በሦስት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ተሰብስበዋል። 1ኛ ጥናቱ ተጀምሮ እስከሚያልቅ ድረስ የተከናወኑ ነገሮች በአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ ተሰብስቧል (አባሪ አንድን፣ ይመለከቷል)፤ 2ኛ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ከመደረጉ በፊትና ከልምምዱ በሁዋላ ተማሪዎች ያላቸውን የባህርይ ለውጥ በስሌት ለመተንተን ቅድመና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎች በመስጠትና ውጤት በመመዝገብ መረጃ ተወስዷል። 3ኛ ተጠኚዎቹ ከትምህርቱ በፊት ያላቸውን ዳራና ከትምህርቱ በሁዋላ በአዲሱ የማስተማሪያ ዘዴ ያሳዩትን የአመለካከት ለውጥ ለመለየት የጽሁፍ መጠይቅ በማስሞላት መረጃ ተወስዷል(አባሪ ሁለት፣ከገጽ 87-89 ይመለከቷል)።

3.2.1. የመስተጋብራዊ ስልት ትምህርት አቀራረብና የተጠኚዎች ምልከታ፣

ሀ/ የመስተጋብራዊ ስልት ትምህርት አቀራረብ፤

የጥናቱ ትኩረት የሆነውን የተማሪዎችን ድርሰት የመጻፍ ክሂል ማዳበር የሚቻለው በምን አይነት ዘዴ ብናስተምራቸው ነው? የሚለውን ጉዳይ ለመመለስ እንዲያስችል መስተጋብራዊ ስልትን መሞከር በመሆኑ በ6ቱ ሳምንታት የትምህርት ልምምድ ጊዜያት

በአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ አባሪ አንድ፣ ከገጽ 81-92 እንደተገለጸው፣ የሚከተሉት ተከናውነዋል፤

1. ተማሪዎች ለትምህርቱ መቀስቀስ እንዲኖራቸው ማነቃቂያ ትምህርት ተሰጥቷቸዋል (Brown, 1994፣20፤ Kroll, 1991፣253)፤
2. በመስተጋብራዊ ስልት ትምህርት ከመማራቸውና ከመለማመዳቸው በፊት ተጠኚዎቹ ያላቸውን ዳራ ለመለየት እንዲያስችል ቅድመ-ትምህርት ፈተና ተሰጥቷቸዋል፤
3. በድርሰት አጻጻፍ ትምህርትና ልምምድ የብጤ ድጋፍ እንዲያገኙ በአነስተኛ ቡድን ሦስት አባላት ባሉት በአፍ መፍቻ ቋንቋቸውና በፈቃደኝነት አንዣር እንዲደራጁ ተደርጓል (Brown, 1994፣333፤ Harmer, 1996፣256)፤
4. ድርሰት ለመጻፍ ወይም የግላቸውንም ሆነ የብጤዎቻቸውን ድርሰት በግልና በቡድን ለማረም እንዲችሉ የሚረዳቸው የማመሳከሪያ ዝርዝር (4 ገጽ ያለው የተባዛ) ታድሏቸዋል። እንዴት እንደሚገለገሉበትም በቅድሚያ ትምህርት እንዲያገኙና እንዲለማመዱ ተደርጓል (Pica,1986:9፤ Brown, 1994፣340)፤
5. የማስተማሪያ ስልቱ አንደኛው ቴክኒክ ንባብን ከጽሕፈት ትምህርቱ ጋር ማገናኘት በመሆኑ ለጽሕፈት ትምህርቱ ሞዴል የሚሆኑ ሁለት ድርሰቶች ተሰጥቷቸዋል። በዚህም የጸሁፉን አላማ፣ ለማን እንደተጻፉ፣ አደረጃጀታቸውንና የቋንቋ አጠቃቀማቸውን እንዲያጤኑ ተደርጓል (Brown, 1994፣ 331፤ Hillocks, 1986፣242፤ Pica; 1986፣9)፤
6. የአንድ ተጠኚን ድርሰት በጽሕፈት ልምምዱ ሂደት በማቅረብ በዋና ዋና ስዋስዋዊ ስህተቶችና አደረጃጀት ላይ እንዲወያዩ ተደርጓል (Pica, 1986፣9፤ Dyer 1996፣315)።

ለ/ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ፣

1. ተጠኚዎች የጽሕፈት ትምህርቱን አላማ በግልጽ ሊያውቁት የሚገባ በመሆኑ መምህሩ ለተጠኚዎቹ አሳውቋቸዋል (Brown, 1994፣321፤ Hillocks, 1986፣235)፤

2. መምህሩ ለተጠኚዎቹ የሚጽፉበትን ርዕሰ-ጉዳይ ጠቁሟቸዋል (Hillocks, 1986፣239፤ Pica, 1986፣8)፤
3. ተጠኚዎች በመረጡት ርዕስ መሠረት የተሰጣቸውን የማመሳከሪያ ዝርዝር ተጠቅመው ሀሳብ እንዲያመነጩና በቡድን እንዲወያዩበት ተደርጓል Brown, 1994፣333)፤
4. በርዕሱ አቅድና ዝግጅት ካደረጉ በሁዋላ በአስተዋጽኦዋቸው እየተመሩ ድርስታቸውን እንዲያረቁ ተደርጓል፤ አቀዳቸው እንዳሰቡት ካልሆነ ወድሁዋላ ተመልሰው ማቀድ እንደሚችሉ ተገልጾላቸዋል (Brown, 1994፣335)፤
5. ተጠኚዎቹ ረቂቆቻቸውን እንዳሰቡት መሆኑን ካረጋገጡ በሁዋላ ከብጤዎቻቸው ተለዋውጠው የብጤ እርማት/ድጋፍ እንዲያገኑ ተደርጓል (Brown, 1994፣338፤ Pica, 1986፣9)፤
6. ያገኙትን የብጤ ድጋፍ በመቀበል ወይም ባለመቀበል ረቂቆቻቸውን ከልሰው የጻፉትን ለብጤዎቻቸው ቼክ ብለው እንዲያነቡና ሀሳብ እንዲያገኑ፣ የመጨረሻ እርማት እንዲያደርጉ፣ የሀሳብ ፍሰቱን እንዲመረምሩ ተደርጓል (Brown, 1994፣335፣ 339)፤
7. ለሁለተኛ ጊዜ የከለሱትን ድርስት አጥኚው ወስዶ ዋና ዋና በሆኑ ጉዳዮች ላይ አስተያየት ሰጥቶበታል (Brown, 1994፣339) ተጠኚዎቹም የአጥኚውን አስተያየት እንዲጠቀሙበት ተደርጓል።

3.2.2. የድርሰት ፈተና አሰጣጥ፣

ተጠኚዎቹ ለጥናቱ ፈቃደኛ መሆናቸውን በተጠየቁበት ወቅት ቅድመና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎች እንደሚሰጧቸው ተገልጾላቸዋል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 75 ይመለከቷል)። የቅድመና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎችን በተመለከተ በቋንቋዎች ጥናት ተቋም የሚያስተምሩ ሁለት መምህራንን ምክር ተጠይቋል። በምክራቸው በመታገዝ አጥኚው ፈተና ማዘጋጀት እንደሚችል Kroll (1991፣254-255) በገለጹት መሠረት ፈተናዎቹ ተዘጋጅተዋል። የተጠኚዎቹ መደበኛ የአማርኛ መምህራን ፈተናዎቹን እንዲመለከቷቸውና እንዲገመግሟቸው ተደርጓል። ፈተናዎቹ ለተጠኚዎቹ እንደማይከብዷቸውና ደረጃቸውን የሚመጥኑ መሆናቸው ተገልጾለት በ40 ደቂቃ ውስጥ እያንዳንዳቸውን በጥናቱ መጀመሪያና መጨረሻ እንዲሰሯቸው ተደርጓል (ፈተናዎቹን አባሪ አንድ፣ገጽ 76ና85 ይመልከቱ)

3.2.3. የድርሰት አስተራረም ዘዴ፣

የድርሰት እርማት በአብዛኛው ስሜታዊነት የሚያጠቃው ነው። Heaton (1988፣144) ምክንያት የሚያደርጉት፣

- አራሚዎቹ ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጡት ለድርሰቱ ይዘት መሆኑን፤
- አራሚዎች የተማሪውን ድርሰት የሚተረጉሙት እንደየግል እምነታቸው በመሆኑ፤
- አራሚዎች በተማሪው የእጅ ጽሁፍና በጠቅላላ የድርሰቱ ቅርጽ በመሳብ ውጤት ስለሚሰጡ፤
- አራሚዎች በተማሪው ቀደምት አውቀት ላይ በመመርኮዝ ድርሰቱን ስለሚያናኑ፤

የሚሉ ናቸው። ይህን ችግር ለመቋቋም ድርሰት ከአንድ አራሚ በላይ እንዲታረም ይመክራሉ።

በዚህ ጥናት በቅድመና ድህረ-ትምህርት በተሰጡት ፈተናዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖሩን ለማረጋገጥ ተጠኚዎቹ የጻፉቸውን የድርሰት ፈተናዎች በሦስት የTEAM ተማሪዎች እንዲታረሙ ተደርጓል። ለአራሚዎቹም Heaton (1988፣146)ከይዘት፣ ከአደረጃጀት፣ ከቋንቋ አጠቃቀም፣ ከቃላት አመራረጥና ከስርዓተ አጻጻፍ አኳያ የተዘጋጀ የማረሚያ ሊስት (አባሪ 7፣ ገጽ 103 ይመለከቷል) ተባዝቶ ተሰጥቷቸዋል። ሦስቱ አራሚዎች ለያንዳንዱ ተጠኚ ድርሰት የሰጧቸውን አማካይ ውጤት ተወስዷል (አባሪ፣8 ና9 ገጽ 104ና105 ይመለከቷል)።

የአራሚዎቹ ተጣጣሚነት በድርሰት አራሚ ዘለል አስተማማኝነት ስሌት ተሰልቶ በቅድመ ትምህርት ፈተና (0.90)፣ በድህረ ትምህርት ፈተና ደግሞ (0.91) ሆኗል። የተፈናዎቹ አስተማማኝነትም በKuder Kuderson K21 ቀመር ተሰልቶ የቅድመ ትምህርት ፈተና (0.92) አስተማማኝ ሲሆን የድህረ ትምህርት ፈተና ደግሞ (0.9) ሆኗል። ፈተናዎቹ በአራሚ ዘለል ተጣጣሚነትም ሆነ በአስተማማኝነት ስሌቱ በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝ ናቸው ማለት ይቻላል።

በስልቱ በመታገዝ በጻፉዋቸው ድርሰቶች ምን ያህል ስህተቶችን መቀነስ እንደቻሉ ለመለየት እንዲስችል Kroll (1993) የተጠቀሙበትን የትክክለኛነት ተዛማጅነትን ዘዴ በመጠቀም ግምገማ ተደርጓል። ይህ ዘዴ አንድ ስህተት በየስንቱ ቃላት እንደሚገኝ የሚያመለክት ነው። በአሠራሩም በድርሰቱ የሚገኙ ቃላት ብዛት በድርሰቱ ለተቆጠሩ ስህተቶች ብዛት ይካፈላል። በዚህም አንድ ስህተት በየስንቱ ቃላት እንደሚገኝ ያመለክታል።

3.2.4. ለተጠኚዎቹ የቀረበ የጽሁፍ መጠየቅ፣

የጽሁፍ መጠይቁ ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ ከማድረጋቸው በፊትና ልምምድ ካገኙ በሁዋላ ለድርሰት ያላቸውን ዳራና የአመለካከት ለውጥ ለመለየት የቀረበ ነው። በአቀራረቡም በሁለት ክፍሎች የተከፈለ ሆኖ የመጀመሪያው ክፍል ስለተጠኚዎቹ ሁኔታ መረጃ ለማግኘት የቀረቡ አምስት ጥያቄዎችን ይዟል። ጥያቄዎቹም የተጠኚዎቹን ዕድሜ፣ ጾታ፣ የአፍ መፍቻ ቋንቋ፣ ከክፍል ውጪ ይበልጥ የሚገለገሉበትን ቋንቋና የክበብ አባልነትን የተመለከቱ መረጃዎችን ለማግኘት የሚያስችሉ ናቸው።

ሁለተኛው ክፍል በLikert Scale ስልት የተዘጋጁ 17 የአመለካከት ጥያቄዎችን የያዘ ሲሆን ተጠኚዎቹ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ መልሶቻቸውን በትክክል እንዲሰጡ ወደ ገለልተኛነት የሚያመራው መገምገሚያ ተቀንሶ ወደ አራት ዝቅ ተደርጓል። ከ1-8 ያሉት ጥያቄች ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ከማድረጋቸው በፊት ለድርሰት የነበራቸውን አመለካከትና ዳራ ለመለየት እንዲያስችሉ የቀረቡ ሲሆኑ፣ ከ1-5 ያሉት አሉታዊ (-) መልስ የሚጠበቅባቸው ናቸው። ቀሪዎቹ ከ9-17 ያሉት ደግሞ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ካደረጉ በሁዋላ ያሳዩትን ያመለካከት ለውጥ ለመለየት የቀረቡ ሆነው 16ኛውና 17ኛው ጥያቄዎች አሉታዊ(-) መልሶች፣ ቀሪዎቹ አዎንታዊ (+) መልሶች የሚጠበቅባቸው ናቸው። ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ላይ ያላቸውን አዎንታዊ ወይም አሉታዊ አመለካከት በጽሁፍ መግለጽ እንዲችሉ ከ17ኛው ጥያቄ ስር ባዶ ቦታ ተዘጋጅቶላቸዋል (መጠይቁን አባሪ ሁለት፣ ገጽ ፹፯-፹፱ ይመልከቱ)።

ተጠኚዎቹ በመጠይቁ ለቀረቡት ጥያቄዎች የሰጡቸዋው መልሶች አስተማማኝነት በKuderkuderson K21 የመጠይቅ አስተማማኝነት ቀመር ተሰልቶ (0.71) አስተማማኝ ሆኗል (አባሪ አራት ገጽ 9፪ ይመልከቱ)። ይህ ውጤትም ተጠኚዎቹ በመለሷቸው መልሶች 71% ያህል እንደሚስማሙበት ያመለክታል።

3.3. የመረጃ አተናተን ዘዴ፣

የቅድመ ትምህርት ፈተና የተፈተኑ ተጠኚዎች 53 ሲሆኑ የድህረ ትምህርት ፈተና የተፈተኑት ደግሞ 49 ነበሩ። የድህረ ትምህርት ፈተና ያልተፈተኑትን አራት ተጠኚዎች ውጤት ጥናቱን እንዳያዛባ ሲባል ከመረጃ ትንተና ውጪ ተደርጓል።

የጽሁፍ መጠይቁን የሞሉት 55 ተጠኚዎች ሲሆኑ ሦስቱ የአሞላል ስህተት ያለባቸው ሆነው በመገኘታቸው ከትንተና ውጪ ተደርገዋል።

ምዕራፍ አራት

የመረጃ ትንተና

ይህ ጥናት በተለያዩ አጥኚዎችና ምሁራን ጥቆማ የተገለጸውን የአገራችንን የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል መዳከም እንዲንሰራራ ለማድረግ ከድርሰት ማስተማሪያ ዘዴዎች አንዱ የሆነውን መስተጋብራዊ ስልት ያለውን ሚና መፈተሽ አላማው ያደረገ ሲሆን ይህም በ1.2 ክፍል ስር ለተሰጡት ጥያቄዎች መልስ የሚሰጥ ይሆናል።

ለጥያቄዎቹ መልስ ለመፈለግም ከ12/06/90 እስከ 25/07/90 ድረስ በሀዲያ ዞን በየካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በተጠኚነት በእጣ የተመረጡ 52 የ10ኛ "E" ክፍል ተማሪዎችን በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ እንዲለማመዱ በማድረግ በቅድመና ድህረ ትምህርት ፈተና፣ በጽሁፍ መጠይቅና በአጥኚው ተሳታፊ ተመልካችነት መረጃዎች ተሰብስበዋል።

ቀደም ብሎም ለዋናው ጥናት ይረዳ ዘንድ በትምህርት ቤቱ የ10ኛ "G" ክፍል ተማሪዎችን በስልቱ ለአንድ ሣምንት በማለማመድ የመነሻ ጥናት (Pilot Study) ተካሂዷል። ይህም የመጠይቅ ግልጽነትን፣ የማስተማሪያ መረጃዎች ብቃትን ለመለየትና ለዋናው ጥናት ማሻሻያ ለማድረግ ያስቻለ ነበር። በልምምዱ ወቅት ተማሪዎች በቀረቡላቸው ርዕሶች፣ በመስተጋብራዊ ስልት ባገኙት ትምህርት በመታገዝ በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ የጻፉዋቸው ድርሰቶች አዎንታዊ መሻሻል የታየባቸውና ለዋናው ጥናት አበረታች የሆኑ ናቸው። ከዚህ ቀጥሎ በዋናው ጥናት የተገኙ መረጃዎች ውጤት ትንተና ይቀርባል፤

4.1. ከጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና፣

መጠይቁ ተጠኚዎች በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ከመለማመዳቸው በፊትና ከልምምዱ በሁዋላ ያላቸውን ዳራና የአመለካከት ለውጥ ለመለየት እንዲያስችል የቀረበ ነው። በአቀራረቡም በሁለት ክፍሎች የተከፈለ ሆኖ የመጀመሪያው ክፍል ስለተጠኚዎቹ ሁኔታ መረጃ ለማግኘት የቀረቡ አምስት ጥያቄዎችን ይዟል። ሁለተኛው ክፍል በ'Likert Scale' ስልት የቀረቡ 17 የአመለካከት ጥያቄዎችን አካትቷል። በመጀመሪያው ክፍል ለቀረቡት አምስት ጥያቄዎች የሚከተሉት መልሶች ተገኝተዋል፤

ሠንጠረዥ 1፣ የተጠኚዎችን ሁኔታ የሚያሳይ፣

1. ጾታ		2. ዕድሜ		3. የአፍ መፍቻ ቋንቋ					4. ከክፍል ውጪ ይበልጥ የሚገለገሉበት ቋንቋ			5. የስንጽሁፍና ጋዜጠኝነት ክበብ አባል	
ወ	ሴ	ከ14-18	ከ18በላይ	ሀዲያኛ	ከምባትኛ	ስልጤኛ	ትግረኛ	አማርኛ	ሀዲይኛ	ከምባትኛ	አማርኛ	ነኝ	አይደለሁም
22	30	51	1	22	6	1	1	22	24	1	27	1	51
52		52		52					52			52	

ከሠንጠረዡ እንደሚታየው የሴቶቹ ቁጥር ከፍ ያለ ይመስላል። ምናልባትም ‘ጾታ ለጽሕፈት ክሂሉ የበኩሉን ድርሻ ይኖረዋል’ የሚል ተመራማሪ ሊመለከተው ይችል ይሆናል። የዚህ ጥናት አቅራቢ ግን ሁለቱም ጾታዎች ተመጣጣኝ ድርሻ አላቸው ብሎ ያምናል።

ዕድሜን በተመለከተ የከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች ከ15-18 ዓመት ባለው የዕድሜ ክልል ውስጥ በአብዛኛው እንደሚገኙ ይገመታል። ከዚህ አኳያ ሲታይ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች (98.1%) በዚሁ የዕድሜ ክልል ውስጥ የተካተቱ ሆነው ይገኛሉ። Hedge (1990)፣ Richards (1990)፣ Ede (1992) የልምምድን አስፈላጊነት አጽንኦት እንደሰጡት በቀሪዎቹ ክፍሎች ልምምዳቸውን መቀጠላቸው ለጥሩ ውጤት ሊደርሱ ይችላሉ የሚል እምነት አጥኚው አለው።

የአፍ መፍቻ ቋንቋን በተመለከተ በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፈፃቶቹ ከፍተኛውን ቁጥር (57.7%) ይዘው ይገኛሉ። ይህ ሁኔታ ከአዲስ አበባ ውጪ በሚገኙ በአብዛኛዎቹ የአገራችን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚያጋጥም ነው። በአማርኛ አፈፌት የሆኑና ያልሆኑ ተማሪዎችም በአንድ የመማሪያ ክፍል ተቀላቅለው መማራቸው የታወቀ ነው። ልዩነት የሚኖረው በቁጥራቸው መበላለጥና በሌሎች ውጫዊ ተላውጦዎች (በአካባቢ ይበልጥ በሚነገር ቋንቋ፣ በማህበራዊ ሁኔታዎች፣...) ይሆናል።

ተጠኚዎቹ ከክፍል ውጪ ይበልጥ የሚገለገሉበትን ቋንቋ እንዲገልጹ በተጠየቀው፣ በአማርኛ 51.92%፣ በሀዲይኛ 46.15%፣ በከምባትኛ 1.90%፣ የሚል መልስ ተሰጥቷል። ከክፍል ውጪ በአማርኛ ቋንቋ ይበልጥ የሚገለገሉበት ቢሆን ለጽሕፈት ክሂላቸው መዳበር በተለይም በቋንቋ አጠቃቀም በኩል የመሻሻል እድሉ ሊኖራቸው ይችላል። የተጠኚዎቹ ሁኔታ የአብዛኛዎቹን የአገራችንን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ተማሪዎችን ሁኔታ እንደሚያንጸባርቅም አጥኚው ያምናል።

የማስተማሪያ ዘዴውን በተመለከተ ውጤት ተኮርም ሆነ ሂደታዊ አቀራረቦች ለአፍ መፍቻና ለኢ-አፍመፍቻ ቋንቋ ማስተማሪያነት ማገልገል መቻላቸው በምዕራፍ ሁለት የተገለጸ ሲሆን የሁለቱ ቅንጅት የሆነውም መስተጋብራዊ ስልት ለሁለቱም እንደሚያገለግል Hillocks (1986) ጠቁመዋል። ነገር ግን በተናጠል እንጂ እንዲህ እንደ አገራችን ሁኔታ በአንድ ክፍል ተቀላቅለው በሚማሩበት ሁኔታ ምን ማድረግ እንደሚያስፈልግ የተገለጸ ነገር የለም። የትምህርት ቋንቋው የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ያልሆኑ ተማሪዎች በቋንቋ አጠቃቀም ረገድ ችግር እንዳለባቸውና የመምህራቸውን ድጋፍ እንደሚፈልጉ ጥናቶች ማመልከታቸውን በምዕራፍ ሁለት ተገልጿል።

ተጠኚዎቹ ከአጥኚው (መምህሩ) ምንና እንዴት እንደሚጽፉ በተገለጸላቸው ተመርተውና በዘዴው ተጠቅመው መልእክት ማስተላለፍ የቻለ (ይዘት፣ አደረጃጀት፣ የቋንቋ አጠቃቀም፣ የቃላት ምርጫና ስርዓተ አጻጻፍን ያገናዘበ) ድርሰት በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ የብጤና የመምህር ድጋፍ በማግኘትና በመከለስ ሂደት አልፈው ጽፈዋል። በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፈፊት ለሆኑትና ላልሆኑት ተጠኚዎች አጥኚው ትኩረት ሰጥቶ የሚፈልጉትን ድጋፍ እንዲያገኙ አድርጓል። በመጠይቁ 15ኛው ተራ "በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት ስጽፍ መምህሩ የሰጡኝን ድጋፍ ወድጄዋለሁ" የሚለው የአመለካከት ጥያቄ የመምህሩን እርዳታ ጠቃሚነት ለማረጋገጥ የቀረበ ነበር። ለጥያቄው 100% አዎንታዊ መልስ ተገኝቷል። ይህም Hillocks (1986፣165) በድጋፍ አሰጣጥ የመምህሩ ምላሽ ጠቃሚ መሆኑን፣ Mangelsdorf (1992) ተማሪዎች የመምህራቸውን እገዛ እንደሚመርጡ የገለጹት ትክክል መሆኑን ለማረጋገጥ አስችሏል።

Hillocks (1986፣240) በመምህር ድጋፍ ላይ የብጤ ድጋፍ መጨመሩ በተናጠል ከሚደረገው ይልቅ ይበልጥ ውጤታማ እንደሆነ የገለጹትን ለማረጋገጥ የቀረበ 13ኛው "የድርሰቴን ረቂቅ ጓደኞቼ አንብበው የሰጡኝ አስተያየት ጠቅሞኛል" የሚለው ጥያቄ 59.62% አዎንታዊ ምላሽ ተሰጥቶታል። Chon & Cavallcanti (1993) የደረሱበትን የመምህርና ተማሪ ቅንጅታዊ ድጋፍ ውጤታማነት ያረጋገጠ ነው። ሰለሞን (1987) የብጤ ድጋፍ ተግባራዊነት ጥናታቸው 'ውጤታማ ነው' ያሉትም ተገቢ እንደሆነ አረጋግጧል።

የክበብ አባልነትን በተመለከተ 98.1% አባል አለመሆናቸውን ገልጸዋል። በ2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የጋዜጠኝነትና ስነጽሁፍ ክበቦች አባል ሆኖ በመጻፍና በማንበብ ተሳትፎ ማድረግ ለድርሰት መሻሻል ጠቃሚ እንደሚሆን አጥኚው ያምናል። ሆኖም

የተጠኚዎቹ ምላሽ አባል አለመሆናቸውን መግለጻቸው ጠቃሚያቸው የነበረውን እድል እንዳልተጠቀሙበት ያመለክታል።

በLikert Scale ከቀረቡት 17 የአመለካከት ጥያቄዎች የመጀመሪያዎቹ ስምንቱ ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ከመለማመዳቸው በፊት ለድርሰት የነበራቸውን ዳራና አመለካከት ለመለየት የቀረቡ ነበሩ። በቂ ልምምድ እንዳልነበራቸውና ለድርሰትም የነበራቸው አመለካከት አሉታዊ መሆኑን የሰጡት መልስ ያረጋግጣል። ቀጥሎ የቀረበው ሠንጠረዥ ይህንኑ ያመለክታል፤

4. በጣም እስማማለሁ 2. አልስማማም

3. እስማማለሁ 1. ፍጹም አልስማማም የሚሉ መልሶችን የሚያመለክቱናቸው።

ሠንጠረዥ፣ ሁለት:- ተጠኚዎች በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ልምምድ ከማድረጋቸው በፊት የነበራቸውን የልምምድና የአመለካከት ዳራ የሚያሳይ፤

			አዎንታዊ መልሶች በመቶኛ		አሉታዊ መልሶች በመቶኛ		የሚጠበቅ አሉታዊ (-) አዎንታዊ (+) መልሶች
ተ.ቁ	የቀረቡ ጥያቄዎች		4	3	2	1	
1	ቀደም ሲል ከክፍል ውጪና በክፍል ውስጥ ከጓደኞቼ ጋር ድርሰት በመጻፍ አለማመድ ነበር		5.77	3.85	25	65.38	-
		ድምር	9.62		90.38		
2	የአማርኛ መምህሬ ድርሰት ስጽፍ እያቀድኩ፣ እያረቀቅኩና፣እየከለስኩ እንጽፍ አለማምደውኛል።		-	11.53	1.92	86.53	-
		ድምር	11.53		88.45		
3	የአማርኛ መምህሬ ድርሰቴን አርመው ይሰጡኝ የነበረው አስተያየት በየጊዜው ሙከራዎችን እንዳደርግ የሚያበረታታኝ ነበር።		9.62	1.92	1.92	76.92	-
		ድምር	11.54		78.84		
4	ድርሰት ለመጻፍ የሚያስችለኝ በቂ ትምህርት ከ10ኛ ክፍል በፊት አግኝቻለሁ ብዬ አምናለሁ።		-	7.69	17.31	75	-
		ድምር	7.69		92.31		
5	በአማርኛ የተጻፉ መጽሀፎችን፣ መጽሔቶችን፣ ጋዜጣዎችን፣...... አዘውትሬ አነባለሁ።		17.31	30.76	34.62	17.31	-
		ድምር	48.07		51.93		
6	ቀደም ሲል ድርሰት የምጽፈው የጽሁፍ ችሎታዬን ለማሻሻል ፍላጎት ኖሮኝ ሳይሆን በአማርኛ መምህሬ ስለምታዘዝና ለማርክ ስል ብቻ ነበር።		51.92	17.31	11.54	19.23	+
		ድምር	69.23		30.77		
7	ድርሰት ስጽፍ ጽሁፌ የሰዋሰው ስህተት ስለሚበዛበት ፃፍ/ፊ ባልባል ደስ ይለኛል።		25	19.23	23.08	32.69	+
		ድምር	44.23		55.77		
8	ጥሩ ድርሰት ለመጻፍ በተፈጥሮ ልዩ ችሎታ ያስፈልጋል ብዬ ስለማምን ለድርሰት ፍላጎት አልነበረኝም።		28.85	30.77	30.77	9.62	+
		ድምር	59.62		40.39		

ማስገንዘቢያ፣ የሚጠበቀው መልስ አዎንታዊ (+) ነው ማለት የሚመዘገበው ውጤት ለ4=4፣ ለ3=3፣ ለ2=2፣ ለ1=1 ሲሆን አሉታዊ (-) ለሚለው ግልባጩን ይሆናል።

የሠንጠረዡ ውጤት የአመለካከት መለኪያ በሆነው በ 't' - ቴስት ቀመር ተሰልቶ የተገኘው ውጤት 7.12 ነው። (ስሌቱን አባሪ፣ 4፣ገጽ 93 ይመለከቷል)። በ "t" ሠንጠረዥ ላይ የተመዘገበው የ 't' ዋጋ ደግሞ 1.864 ነው። ተሰልቶ የተገኘው ውጤት ከተመዘገበው ይበልጣል። ይህ የሚያመለክተውም ተጠኚዎቹ በቂ የድርሰት ልምምድና አዎንታዊ የአመለካከት ዳራ ያልነበራቸው መሆኑን ነው።

ልምምድ ጥሩ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን ለማዳበር አስፈላጊ መሆኑን Hedge (1990)፣ Brown (1994)፣ Ede (1992) አስረድተውናል። በሠንጠረዥ ሁለት ከቀረበው የተጠኚዎቹ መልስ መረዳት እንደሚቻለው በቂ የድርሰት ልምምድ እንዳላደረጉ ነው። በተራ ቁጥር አንድ፣ "ቀደም ሲል በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ ድርሰት በመጻፍ እለማመድ ነበር" ለሚለው ጥያቄ 90.38% አሉታዊ መልስ ተሰጥቷል። ይህም የተጠበቀውን አሉታዊ መልስ ያመለከተ ነው። ተጠኚዎቹ ቀደም ባሉት የክፍል ደረጃዎችም ቢሆን በቂ የድርሰት ትምህርት ያላገኙ መሆናቸውን በተራ ቁጥር አራት ለተጠየቀው 92.31% አሉታዊ መልስ መስጠታቸው ያረጋግጣል።

ይማሩበት የነበረውም ዘዴ ዘመናዊ የሚባለው የማስተማሪያ ዘዴ እንዳልሆነ በመጠይቁ ተራ ቁጥር ሁለት ለተጠየቀው "የአማርኛ መምህሬ ድርሰት ስጽፍ እያቀድኩ፣ እያረቀቅኩና እየከለስኩ እንድጽፍ አለማምደውኛል" ለሚለው ጥያቄ 88.45% አሉታዊ መልስ መስጠታቸው ያመለክታል። ጥሩ ድርሰት እንዴት እንደሚጻፍ ዘዴውን ካለመማር የተነሳ፣ ለድርሰት ልዩ ተሰጥኦ ያስፈልጋል በማለት ተማሪዎች አሉታዊ አመለካከት እንደሚያድርባቸው Ede (1992) በነገሩን መሠረት፣ በተራ ቁጥር ስምንት ለቀረበው ጥያቄ 59.62% አዎንታዊ መልስ መስጠታቸው የ 'Ede'ን አባባል የሚደግፍ ነው። የተጠኚዎቹም አመለካከት አሉታዊ እንደነበረ ያመለክታል።

ንባብና ጽሕፈት የተያያዙ መሆናቸውን Brown (1994)፣ Ede (1992)፣ Hedge (1990)፣ Kroll (1991) አመልክተውናል። በዚሁ መሠረት በተራ ቁጥር አምስት "በአማርኛ የተጻፉ መጽሀፎችን፣ ጋዜጣዎችን... አዘውትሬ አነባለሁ" ለሚለው ጥያቄ 51.93% አሉታዊ መልስ ሰጥተዋል። የተጠኚዎቹ መልሶች በዝርዝር እንደሚያመለክቱትና የ 't' ቴስቱ ውጤት እንደሚጠቁመው ተጠኚዎቹ ለድርሰት የነበራቸው የልምምድና የአመለካከት ዳራ አሉታዊ ነበር ለማለት ይቻላል።

በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ ለውጥ አሳይተው ይሆን? ወደሚለው ጥያቄ ስንመለስ መልስ የሚሰጡን በመጠይቁ ከ9-17

ለቀረቡት ጥያቄዎች የተገኙ መልሶች ናቸው። የተገኙ መልሶችም ቀጥሎ በሠንጠረዥ ቀርበዋል፤

ሠንጠረዥ ሦስት፣ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ልምምድ ውጤትን የሚያሳይ፤

ተ.ቁ	የቀረቡ ጥያቄዎች		አዎንታዊ መልሶች በመቶኛ		አሉታዊ መልሶች በመቶኛ		የሚጠበቀው ውጤት (-) ፣ (+)
			4	3	2	1	
9	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ማድረጌ ድርሰት የመጻፍ ፍላጎቴን አነሳስቶታል።		90.38	7.69	-	1.93	+
		ድምር	98.07		1.93		
10	በክፍል ውስጥ የተነበቡልኝ ሞዴል ድርሰቶች ድርሰት ለመጻፍ ጠቅመውኛል።		84.62	11.54	-	3.84	+
		ድምር	96.16		3.84		
11	ድርሰቴን ስጽፍ እያቀድኩ፣ እያረቀቅኩና እየከለስኩ መጻፌን ወድጄዋለሁ።		48.08	38.46	5.77	7.69	+
		ድምር	86.54		13.46		
12	ድርሰትን በእቅድ መጻፍ ሀሳብን ለማደራጀትና ማስታወሻ ለመውሰድ ጠቃሚ ሆኖ አግኝቼዋለሁ።		51.92	11.63	17.31	19.23	+
		ድምር	63.55		36.54		
13	የድርሰቴን ረቂቅ ጓደኞቼ አንብበው የሰጡኝ አስተያየት ጠቅሞኛል።		28.85	30.77	9.62	30.77	+
		ድምር	59.62		40.39		
14	የድርሰቴን ረቂቅ ከጻፍኩ በኋላ መልሼ ሳነበው ስህተቶች አገኝበታለሁ።		40.38	36.54	11.54	11.54	+
		ድምር	76.92		23.08		
15	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት ስጽፍ መምህሩ ያደረጉልኝን ድጋፍ ወድጄዋለሁ።		76.92	23.08	-	-	+
		ድምር	100		-		
16	በድርሰት አጻጻፍ ትምህርቴ ቃላትን የመምረጥ፣ ሰዋሰው የመጠበቅ ሀሳብን የማደራጀት ሁኔታን ከመጀመሪያው ረቂቅ ጽሁፌ ጀምሮ እንዳስብበት መደረጉ አስጨንቆኛል።		23.08	42.31	19.23	15.38	-
		ድምር	65.39		34.61		
17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።		11.53	9.62	36.54	42.31	-
		ድምር	21.15		78.85		

የሠንጠረዥ ሦስት፣ ውጤት በአመለካከት መለኪያ በ 't'- ቴስት ቀመር ተሰልቶ የተገኘው ውጤት (በአባሪ 4፣ገጽ 93 እንደተመለከተው) 7.65 ሆኗል። በ 't' - ሠንጠረዥ የተመለከተው ደግሞ 1.864 ነው። ተሰልቶ የተገኘው ውጤት በ 't' - ሠንጠረዥ ከተመለከተው በልጦ ይገኛል። ይህም የሚያመለክተው ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ከተለማመዱ በሁዋላ አዎንታዊ የአመለካከት ለውጥ ማሳየታቸውን ነው።

ተማሪዎች እንደሚፈለጉት አዎንታዊ የሆነ ድጋፍ በጽሕፈት ሂደታቸው ካገኙ ለድርሰት አዎንታዊ አመለካከት እንደሚኖራቸው Leki (1993፣62)፣ Gee (1972) ን ዋቢ ጠቅሰው፣ እንዲሁም Cohn & Cavalcanti (1993) ባጠኑት ጥናት ማረጋገጣቸውን አመልክተውናል። በመጠይቁ ተራ ቁጥር 9 "በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ማድረጌ ድርሰት የመጻፍ ፍላጎቴን አነሳስቶታል" ለሚለው ጥያቄ 100% አዎንታዊ ምላሽ መገኘቱ ስልቱ ከተማሪዎቹ ፍላጎት ጋር ተስማሚ መሆኑን ያመለክታል። ለመልሱ ተጨማሪ ማረጋገጫዎች የሚሆኑን በመጠይቁ ተራ ቁጥር 10፣ 11፣ 12፣ 13ና 15 በተከታታይ ለቀረቡት ጥያቄዎች የተሰጡት አዎንታዊ መልሶች ከፍተኛ መሆናቸውና በ17ኛው ተራ ለቀረበው ጥያቄ በተተወላቸው ባዶ ቦታ ተጠኚዎቹ የሰጡዋቸው የጽሁፍ አስተያየቶች ናቸው።

በ17ኛው ተራ ቁጥር ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ያላቸውን አዎንታዊ ወይም አሉታዊ አስተያየት እንዲገልጹ በተተወላቸው ባዶ ቦታ ሦስት ተጠኚዎች አሉታዊ፣ ቀሪዎቹ 49 ተጠኚዎች ደግሞ አዎንታዊ አስተያየታቸውን ገልፀዋል። አሉታዊ አስተያየቶቹ በክፍል ውስጥ ድርሰት መጻፍን እንዲሁም ረቂቅን ደጋግሞ የመከለስ ሂደትን የተመለከቱ ናቸው። አንድ ተጠኚ የገለፀው እንደሚከተለው ነው፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ስለማመዱ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።					×

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አክለበት/ጸበት፤

ድርሰት፡ በጣም፡ ትምህርት፡ ቢሆንም፡ [illegible]
ግን፡ ወስዶብኝ፡ እንዲሁም፡ ውጤቴ፡ [illegible]
[illegible]፡ ሀሳብ፡ ለማመንጨት፡ [illegible]
እና፡ በቦታ፡ ውጤቴ፡ ምክንያቱም፡ [illegible]

ሌላው አሉታዊ አስተያየት ረቂቅን ደጋግሞ የመከለስ ሂደትን የተመለከተ ሲሆን፣ አንድ ተጠኚ የገለጸው እንደሚከተለው ነው፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መፃፍ ስለማመድ ቀር ያለኝ ነገር ነበር::		●		X

በ17ና18 ተራ ለሰጠኸው/ሺው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አክለበት/ጸበት፤

[illegible]

[illegible]

[illegible]

እነዚህን ተጠኚዎች ያስፈሩት ሀሳብ ለረጅም ጊዜያት ከተማሩበት ጥንታዊ የማስተማሪያ ዘዴ የመነጨ ስለሆነ የሚደነቅ አይደለም። ጥንታዊ የሚባለው ውጤት ተኮር አቀራረብ መመህሩ ርእስ ሰጪ፣ አራሚ ሆኖ የመማሪያ ክፍሉ በአብዛኛው ቃላዊ የሆነ ተግባር የሚፈጸምበትና የጽሕፈት ክንውኑ የቤት ሥራ ሆኖ የሚታየበት መሆኑን Hedge (1990፣11) አስረድተውናል። የተማሪዎቹ የመጀመሪያ ረቂቅ ጽሁፍም እንደተጠናቀቀ ጽሁፍ ተቆጥሮ የሚወሰድበት ሲሆን ደግመው ቢጽፉ እንኳን ሰዋሰዋዊ ስህተት በማብዛታቸው እንደቅጣት የሚፈጸም መሆኑንም Leki (1996፣175) ገልጸውናል። በተጨማሪም Raimes (1985፣230)፣ Flower (1979)ን ጠቅሰው "ደካማ ጸሀፊዎች የመጀመሪያ ረቂቆቻቸውን እንደተጠናቀቀ ጽሁፍ ይቆጥሩታል" ያሉትም ይታወሳል። ስለዚህ ተጠኚዎቹ የሰነዘሩት አስተያየት ከቁጠራቸው እጅግ አነስተኛነት ጋር ተዳምሮ የጥናቱን አዎንታዊ ውጤት አይቀይረውም።

በመስተጋብራዊ ስልት ተማሪዎች ከብጤዎቻቸውና ከመምህራቸው ለሚያገኙት ድጋፍና እርስ በርስ ተረዳድተው እንዲሰሩ የሚመቸው የጽሕፈት ክንውኑ በክፍል ውስጥ ሲሆን ነው። በቤት ሥራ የሚሰጠው አንዳንድ ደከም የሚሉ ተማሪዎች ጊዜ አግኝተው እንዲጽፉና በራስ መተማመን ማዳበር እንዲችሉ ታስቦበት ሊሆን እንደሚገባው Hedge (1990፣11) መክረውናል። ይህን በማገናዘብ የመስተጋብራዊ ስልት የጽሕፈት ክንውን በክፍልና በቤት ሥራ ተደግፎ ተከናውኗል። (አባሪ አንድ፣ ገጽ ፸፪፡፹፫ይመልከቷል)። ስለዚህ የተጠኚው አስተያየት እንደጥንታዊው ዘዴ ሙሉ በሙሉ 'የቤት ሥራ ይሁን' የሚል ይመስላል።

አዎንታዊ አስተያየቶቹ ተጠኚዎቹ ቀደም ሲል ስለ ድርሰት አጻጻፍና ትምህርት የነበራቸውን አሉታዊ አመለካከት በመስተጋብራዊ ስልት በመለማመዳቸው ለውጠው ለድርሰት አዎንታዊ አመለካከት እንዲያዳብሩ ያደረገ መሆኑን የሚያረጋግጡ ናቸው። እንዴት እንደሚጻፍ ዘዴውን በመለማመዳቸው አዎንታዊ አመለካከት ያዳብሩ መሆኑናቸውን ከሚገልጹት አስተያየቶች መካከል አንድ ተጠኚ የገለጸው እንደሚከተለው ነው፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መፃፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።		X		✱

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አስፍር/ሪበት፤

በመጀመሪያ፡ ድርሰት፡ [illegible] [illegible] ነገር
[illegible] ነበር፡ [illegible] ነበር።
[illegible] ግን፡ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ድርሰት [illegible]።

ድርሰትን ደጋግሞ በመጻፍ መለማመዱ ጥሩ ውጤት እንዳለው የተገነዘቡ መሆኑናቸውን ከሚገልጹ አስተያየቶች የሚከተለው ይገኛል፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መፃፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።			X	

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አስፍር/ሪበት፤

ከዚህ በፊት፡ ድርሰትን፡ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ድርሰት፡ [illegible] [illegible] [illegible] ነበር
ነገር ግን፡ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]።

በመጠይቁ ተራ ቁጥር 11 ድርሰት በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ እየደጋገሙ መለማመዱን አስመልክቶ ለቀረበው ጥያቄ 86.54% የሆነው የተጠኚዎቹ አስተያየት ይህንኑ የሚያረጋግጥ ነው።

ተጠኚዎች በጽሕፈት ሂደታቸው ማስተካከል የሚገባቸውን እንዲያስተካክሉ ድጋፍ ማግኘታቸውን የወደዱት መሆናቸውን ከሚያመለክቱ አስተያየቶች የሚከተለው ይገኛል፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።			X

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አስቀምጥ/ጪ፣

[illegible] ነገር ቢኖር [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ነገር ግን በኋላ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ነው።

አስተያየቱ የመምህርና የብጤ ድጋፍን ጠቃሚነት የተመለከተም ነው። በመስተጋብራዊ ስልት ከመምህር የተደረገላቸው ድጋፍ የጠቀማቸውና የወደዱት መሆኑን ከሚያመለክቱት አስተያየቶች አንድ ተጠኚ የገለጸው እንደሚከተለው ነው፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።			X

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አስቀምጥ/ጪ፣

በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት እንድንጽፍ ከመምህሩ የተሰጠን ምክር ብዙ ነገሮች ረድቶናል። ከሀሳብ አደረጃጀት የቃላት መረጣ እንዲሁም [illegible] የቃላት አመራረጥ ወዘተ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...

በመጠይቁ ተራ ቁጥር 15 የመምህሩን ድጋፍ አስመልክቶ ለቀረበው ጥያቄ100% አዎንታዊ መልስ ተጠኚዎቹ መስጠታቸው ከዚሁ ጋር አብሮ አዎንታዊነቱ የሚታይ ነው።

ለጽሕፈት ክንውኑ 'ሞዴል' የሚሆኑ ድርሰቶችን በክፍል ውስጥ ማቅረብ ተማሪዎች ሀሳብ እንዲያገኙ፣ ጥሩ ጽሕፈት እንዴት ያለ እንደሆነ እንዲመለከቱ፣ የቋንቋ አጠቃቀምና የቃላት አመራረጥን፣ የሀሳብ አደረጃጀትን፣... እንዲያጤኑ የሚረዳ መሆኑን Kroll (1991)፤ Ede (1992)፤ Hillocks (1986)፤ Pica (1986)፤ Brown (1994) አስረድተውናል። ንባብና ጽህፈት የማይነጣጠሉ መሆናቸውንና በተለይም የትምህርት ቋንቋው የአፍ መፍቻቸው ላልሆናቸው ተማሪዎች ከፍ ያለ ጠቀሜታ እንዳለውም ተገልጿል። ስዋሰውን በተመለከተ ላለው ችግር ጥሩ ጽሁፍን በሞዴልነት ማቅረቡ

ውጤታማ እንደሆነ Hillocks (1986፡249) በጥናታቸው አመልክተውናል። በመስተጋብራዊ ስልት ሞዴል ድርሰትን ከጽሕፈት ክንውኑ ጋር አያይዞ የማስተማር ዘዴ ጠቃሚ ሆኖ እንዳገኙት ተጠኚዎቹ በአስተያየታቸው ከገለጹት የሚከተለው ይገኛል፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መፃፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።				X

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አክልበት/ዪበት፤

ድርሰት ከፃፍኩ በኋላ ስህተቴን እንዳርም

ሞዴል ድርሰቶች መሰጠታቸውን ወድጄዋለሁ።

በኋላ በግሌ ጽፌ በድርሰት አፃፃፍ ዘዴዬ ላይ ያለብኝን

የሰዋሰው ችግር አሻሽላለሁ።

በመጠይቁ ተራ ቁጥር 10 የሞዴል ድርሰቶችን ጠቃሚነት አስመልክቶ ለቀረበው ጥያቄ ተጠኚዎቹ 96.16% አዎንታዊ ምላሽ ሰጥተዋል። ይህ ምላሽ ተጠኚዎቹ ሞዴል ድርሰቶቹ የጠቀሟቸው መሆኑ የሚያረጋግጥ ነው። የድርሰት አዋቂዎቹም ‘በጽሕፈት ማስተማር ዘዴ ሞዴል ድርሰቶችን ከጽሕፈት ክንውኑ ጋር አቀናጅቶ ማስተማር’ ያሉት ተገቢ መሆኑንም ያመለክታል።

የጽሕፈት ክንውኑ በጥናቱ ብቻ የሚያበቃ ሳይሆን ተጠኚዎቹ ለወደፊቱ ባሳዩት አዎንታዊ አመለካከት የሚቀጠሉበት መሆኑም አስፈላጊ ነው። ስልቱ በተጠኚዎቹ ላይ አዎንታዊ አመለካከት ማሳደሩንና ለወደፊቱም ድርሰቶችን ለመጻፍ የሚያስችላቸው መሆኑን ከሚያመለክቱት አስተያየቶች የሚከተለው ይገኛል፤

17	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መፃፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።				X

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሽው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አክልበት/ዪበት፤

የድርሰት፡ ትምርት፡ ከዚህ፡ በፊት፡ እንደተቀመጠው፡ ነበር

አሁን ግን፡ ስለድርሰት ስማር፡ በጣም፡ መደሰቴን

ነገሩሁን፡ ሞዴሉ፡ ድርሰት፡ ከሰማሁ፡ የበለጠ ያስተምረኛ

እያስረዳኝ፡ ስለዚህ፡ ትምርቱን፡ ወድጀዋለሁ

ተማሪዎች ጥሩ ድርሰት እንዴት እንደሚጻፍ ዘዴውን ካወቁና ከተለማመዱ ለድርሰት አዎንታዊ አመለካከት እንደሚያዳብሩ Ede (1992፣30-31) አስረተድተዋል። በጽሕፈት ሂደቱ እንደሚፈልጉት አዎንታዊ የሆነ ድጋፍ ካገኙም ተማሪዎች ለድርሰት አዎንታዊ አመለካከት እንደሚዳብሩ ጥናቶች አመልክተውናል። የተጠኚዎቹ መልስም ይህንኑ ያረጋግጣል።

ከዚህ በላይ ከቀረበው የመጠይቅ ውጤት ትንተና መረዳት የሚቻለውም በጥናቱ 1.2.2. "ተማሪዎች በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ በማድረጋቸው በድርሰት የመፃፍ ፍላጎታቸው ላይ አዎንታዊ የአመለካከት ለውጥ ይታያልን?" ለሚለው አላማ-ተኮር ጥያቄ አጥጋቢ የሆነ አዎንታዊ መልስ መገኘቱን ነው። አጥኚውም ለጥያቄው አዎንታዊ መልስ መገኘቱን ያምናል።

4.2. ከአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ የተገኘ መረጃ ትንተና፣

የምልከታ ማስታወሻው ጥናቱ ተጀምሮ እስከተጠናቀቀበት ጊዜ (ከ12/06/90 እስከ 25/07/90) ድረስ በአጥኚው ተሳታፊ ተመልካችነት (Participant observer) የተሰበሰበ ነው። ይህም ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት የተሰጣቸውን ትምህርት ተጠቅመው ተግባራዊ ማድረግ መቻላቸውንና በልምምዱ ወቅት የታዩ ችግሮች መኖር አለመኖራቸውን ለመለየት ያገለገለ ነው።

Hillocks (1986፣248) መምህራን በድርሰት ትምህርት ሂደት በመጨረሻ ከሚያደርጉት ይልቅ በቅድሚያ በቅድመ ጽሕፈት ደረጃ ተማሪዎቻቸው አጠቃላይ የድርሰት ግንዛቤ እንዲጨብጡ የሚያችላቸውን ትምህርት እንዲያገኙ ማድረጋቸው ጠቃሚ መሆኑን አሰረድተውናል። በዚሁ መሠረትም በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ አላማ በይዘት፣ በአደረጃጀት፣ በቃላት ምርጫ፣ በቋንቋ አጠቃቀምና በስርአተ አጻጻፍ ምክንያት በሚጽፉት ድርሰት ማስተላለፍ በሚፈልጉት መልእክት ግለጽነት ላይ ችግር የማያስከትል እንዲሆን ማስቻል መሆኑን ተጠኚዎቹ እንዲያውቁት ተደርጓል። በልምምዱ ወቅት የሚጽፏትድርሰትም የፈጠራ ድርሰት ያልሆነ፣ በአካባቢያቸው ስለሚያውቁት አንድ ርእስ ነገር ጎጂነት ፣ ጠቃሚነት ወይም ምንነት እንደሆነ ትምህርት ተሰጥቷቸዋል።

ድርሰት ሲጽፉ ለማን እንደሚጽፉ (አንባቢያቸውን)፣ ለምን እንደሚጽፉ (ምክንያቱን) ማሰብ፤ በማቀድ፣ በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ ሂደት መጻፍ፤ ከጓደኞቻቸው ጋር አስተያየት መለዋወጥ፣ ከመምህራቸው የሚሰጣቸውን አስተያየት

መጠቀምና በትዕግስት ሳይሰለቹ ልምምድ ማድረጋቸው ጥሩ ድርሰት እንዲጽፉ የሚያስችላቸው ዘዴ መሆኑን ትምህርት እንዲያገኙ ተደርጓል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 77 ይመለከቷል)።

ይህን ትምህርት ምን ያህል በልምምድ ተግባራዊ አድርገዋል? ልምምዱስ ምን ያህል የክሂል እድገት እንዲያሳዩ አስችሏቸዋል?... የሚሉት ጥያቄዎች ከድርሰት ፈተናው ውጤት፣ ከምልከታ ማስታወሻው መልስ የሚያገኙ ናቸው።

ተጠኚዎቹ ከመምህሩ (አጥኚው)ና ከሞዴል ድርሰቶች ትምህርት ካገኙ በኋላ አጥኚው የድርሰታቸው ትኩረት አካባቢ ምን እንደሚሆን እንደጠቆማቸው (አባሪ አንድ፣ገጽ 80 ይመልከቷል)፤ በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ፣ ከብጤና ከመምህር አስተያየት በመቀበል ድርሰት ጽፈዋል። ድርሰቶቹ፣ ቅዳሜ ገበያ፣ የአረቄ ሱስ፣ የጫት ሱሰኝ ነት፣ የመጠጥ ሱሰኝነት፣ የሆሣዕና ሆስፒታል፣ የዛፍ ጥቅም፣ የወባ በሽታ፣ የመስቀል በዓል፣ የእግር ኳስ ጨዋታ ጠቃሚነት፣ ወዘተ፣... የሚሉ ርእሶች የተሰጣቸው ነበሩ (አባሪ አንድ፣ ገጽ 80 ይመለከታል)። እነዚህም ተጠኚዎቹ በተሰጣቸው ትምህርት መሠረት ጉዳትን፣ ጥቅምን፣ ወይም ምንነትን የሚገልጹ ድርሰቶች በመሆናቸው ትምህርቱን ተግባራዊ ማድረጋቸውን ያመለክታል።

በድርሰቶቻቸው እቅድ (አስተዋጽኦ) ላይ የታየው ክንውን አዎንታዊ ነበር (አባሪ አንድ፣ ገጽ 80 ይመለከቷል)። በካርታ፣ በንድፍ መልክ የድርሰት አስተዋጽኦ ማዘጋጀት ችለዋል። ሲጽፉም ለማንና ለምን እንደሚጽፉ ማስተዋላቸውን ከክንውኑ ለመረዳት ተችሏል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 83 ይመለከቷል)። ይህ ሁኔታም ተጠኚዎቹ የማቀድን ጠቃሚነትና የድርሰታቸውን ግብ ለይተዋል ማለት ያስችላል።

ከጓደኞቻቸው ጋር በመረዳዳት በረቂቆቻቸው ላይ አስተያየት ተለዋውጠዋል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 82 ይመለከቷል)። "ድርሰቱ በጣም ትምህርት አዘል ነው፣ ቦሬ ያልሺውን በሬ ብትዪ ይሻላል፣... ቅመማ ቅመም ይቀመጣል ከማለት ይቀመማል ብትል ይሻላል፣... የሚሉ አስተያየቶች በገምቢነት የሚታዩ ነበሩ። በዚህም የጓደኛ አስተያየት ጠቃሚነትን መረዳታቸውና የተሰጣቸውን የማረሚያ ዝርዝር ለመጠቀም መሞከራቸው በአዎንታዊ ጎን የሚታይ ነው።

የመምህር አስተያየት በጽሑፈት ሂደቱ መስጠቱ ጠቃሚነት ያለው መሆኑንና ከተማሪዎቹ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር በተያዘ ምክንያት (በጽሑፈት ደካማ የሆነ በንባብም ደካማ ነው ስለሚባል) ከጽሁፍ ይልቅ በቃል የሚሰጠው የተሻለ መሆኑን Kroll (1991) Hillocks (1986)፣ Pica (1986) እንደገለጹት፣ ተጠኚዎቹ በዚህ ሁኔታ የመምህር አስተያየት እንዲያገኙ ተደርጓል። በሂደቱ በአማርኛ አፈፊት የሆኑትም በሰዋሰው፣ በአደረጃጀት ረገድ የመምህር እገዛ የሚፈልጉ ሆነው በመገናታቸው ድጋፍ እንዲያገኙ ሆኖ ተጠቅመውበታል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 79, 81, 82 ይመለከታል)። የተማሪዎቹን አስተዋጽኦ፣ ረቂቅ፣ ባገኙት የብጤና የመምህር አስተያየት በመታገዝ ተሻሽሎ የተፃፈ ድርሰትን አጥኚው ወስዶ የጽሁፍ አስተያየት በመስጠት እንዲጠቀሙበት ተደርጓል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 84 ይመለከቷል)።

በትምህርቱና በልምምዱ ሂደት ተጠኚዎቹ ድርሰቶቻቸውን በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ የብጤና የመምህር አስተያየት በመቀበል ረቂቆቻቸውን አሻሽለው ጽፈዋል። በያንዳንዱ ደረጃ ላይ ተጠኚዎቹ ያሳዩት ለውጥ አዎንታዊ ነበር። ይህም የዘዴውን ተግባራዊነትና አዎንታዊ ውጤት ያመለክታል።

ተጠኚዎቹ በሂደቱ ያሳዩትን አዎንታዊ ለውጥ ለመመልከት እንዲያስችል ከጻፉዋቸው ድርሰቶች (እቀድ፣ ረቂቅ፣ የተከለሰ) ለአይነት ቀጥሎ አያይዘን አቅርበንዋል፤

ስም፡ ጥርሃናሽ ወ/ዮሐንስ ክፍል 10E

ት/ት መስጫ - ሀዲያና

የድርሰት አስተዋጽኦ

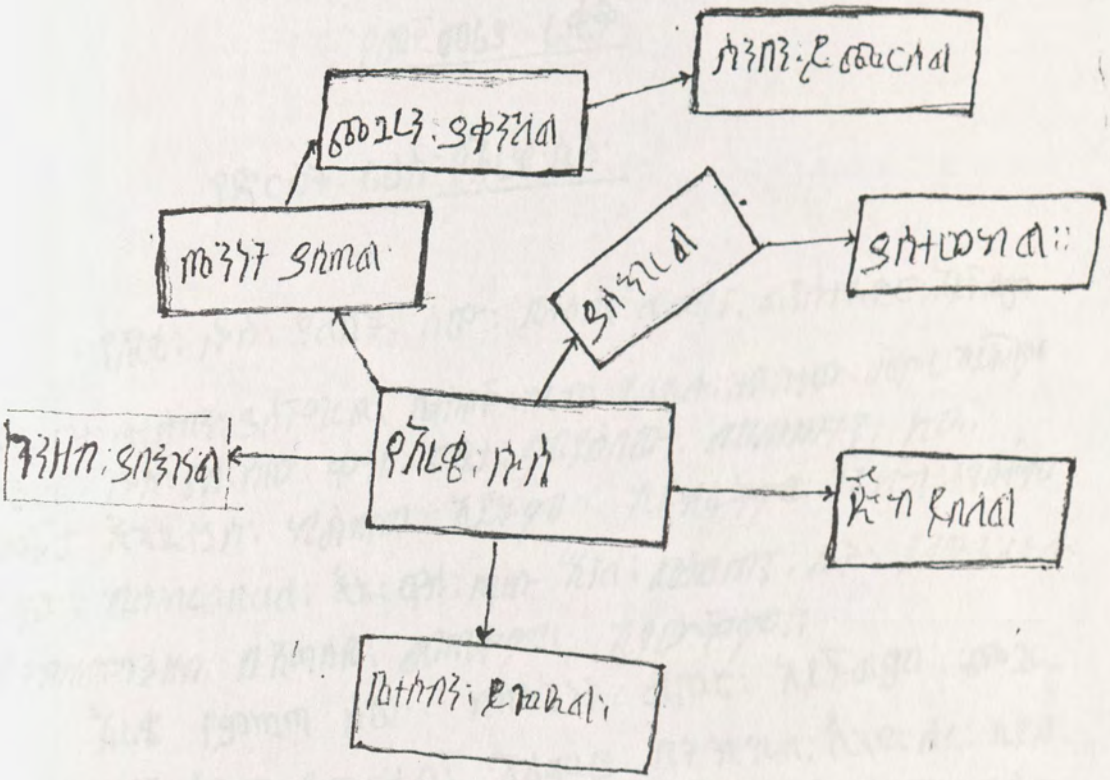

ስም ገርሃን: ወ/ሮ ሰላስ

የመድመሬ ራቂቅ

የጽርሀት ሬወስ: የአሬቄ ቤስ

የአሬቄ: ኮስ: ያለበት: ሰው: በተከበ: ሬሁቤር: ለያስተላልፍር: አደፍለግም የአሬቄ: ኮስ: ያለበት: ሰው: በተከበ: ሬሁቤር: ለያስተላልፍር: አደፍለግም ቆይ: ለማቷ: በተከበደ: ያስተፍወረልዑ: በተከበቸ: ከረገነ: ደጋጸሪ:: ተከስተው: ለመለር: አደፍለግም ቆይ: ለማቷ: ሳይበስለው: ለለጠጠበቹደ: ነው:: የአሬቄ: ኮስ: ያለ: ሰው: ቆይና: ለማቷ: ወይንጠበው: ጀዘዛባ: ከያለብግም ከመደና: ጀጀደቷስን: ካልጠጠጠ: አደፍግም: አደያሬጭግም:: ጀነዘገበ: ከያለብግም ኛግም:: ከሰሃገረ: በሁለ: ጀዜ: ዋስ: ጠጠም ሂደ: በመጠጥና: በቶ: ያለውን: ሬሁሉ ደገበዘለው: ገዳዘገ: በአመበቤ: ወጠቀግም: አያውቀግም::

አሬቄ የምጠጣ ሰው:: በመጀናችን: ለሆር: አደፍለግም: ለመጋሬ ያቀናሬል: ከያበያ: ይመረታል:: አለግሬር: በቶ፡ጀጀል: ጀጀደ: ኮሬ: አደያስ ኛግም:: በሃገሬ: ቆኟር የበለው: ያመጣ: ይመልከል:: (ያስተላልፍል):: የበለውን: ያመጣ: በከመደኛ: ውሃ: ገንዘ: ጀጀጸሆን: (ጸጸጸ ሆሬ: አደጸኛግም:: ማኟቷ: በመበሃሬ: በጋዜ: በቶ: ለመለበት: አያወቅግም: ሳይመታግም ቢታቸክ ለሆኛ: አደፍለግም: ይደ ጀለበሳል: ይመጸቀል በዚ: ምርጸኛ ያት ለአወጠ: ተገልጦ: ደለዘለል::

...

የአሬቦዊች: አስተያየት

ድርጊቱ: ጥሩ ነው

1ኛ አራሚ
ገብርሃት ዶርዶው

ነገር ግን: የቋሊዎች:ስታፍዋን
አሬም

ለምክሬ:- ወሰኔ: ከለሰ

የግምሸው: ሐሳቡ: ተቀብሎ
ይበላል::

2ኛ. አራሚ
ሳለስ ሃይስ ሬሌል አስተያየት
ትምህርት የሚሰጥ ነው

ስም ገብረሃና ወ/የሱስ - 10ኛ E

የአረቄ ሱስ።

የአረቄ ሱስ፡ ያለበት፡ ሰው፡ እራሱን፡ በትክክል፡ መምራት፡ ለተዘዙን መስተካከል፡ አይችልም። በቤቱ፡ ውስጥ፡ ያሉትን፡ መተዳደሪያ፡ የሚሆነውን መቀነሱን። ያስከትላል። እንደዚሁም፡ ቀንደኛ፡ ለተዘዙ፡ ማስቸገር፡ በረብ እንደጋለጠ፡ ይገዛል። ለተዘዙ፡ በእንደ፡ ለይ፡ ተጸጽተው፡ በቁጥር፡ መምራት፡ አይችሉም። የአረቄ ሱስ፡ ያለበት ሰው፡ ቀንና፡ ሌሊት፡ ~~[illegible]~~ የሚያስበው፡ መጠጣትን፡ ነው፡ እንጂ፡ ለተዘዙን፡ እርዳታን፡ ማሟላት፡ አይደለም። ለዚህ፡ ከመጠጥ፡ እንደተለየ፡ ከልጅነት፡ አይደርስም፡ አይደርሱለትም። የገቢው፡ ገንዘብ፡ ሁሉ፡ ለመጠጥ፡ ቤት፡ ይወድቃል። ከዚህ፡ በላይ፡ ሚስቱ፡ ልጆቹ፡ ሲራቡ፡ ለመጠጥ፡ ቤት፡ ያለውን ሁሉ፡ ይገዛል። በተለይም፡ ገንዘቡን፡ በአግባቡ መጠቀም፡ አይችልም፡ ምንም፡ ያህል፡ የመጠጥ ሱስ ቢኖርበትም፡ ቤቱ፡ በአግባቡ ሳይሆን፡ ገንዘብ፡ በተለየ፡ ስፍራ፡ ሲያጠፋ፡ በትንሹም፡ አይረዳም።

አረቄ፡ የመጠጣ፡ ሰው፡ በማንኛ፡ መንገድ፡ አይችልም። መጠጥ፡ ቀንና ሌሊት፡ በመጠጣት፡ በሌሊት፡ ሰካር፡ ስለሆነ፡ ከቤቱ፡ ይርቃል። ሚስቱም የቤቱ፡ መሪ፡ የመሆን፡ ሸክም፡ ያለባት፡ ናት፡ የሚያስተዳድሩትን ከመስተካከልም፡ በላይ፡ አይገኝም፡ ለማገዝ፡ አቅም፡ ስለሌለ፡ መንገድ መሄድ፡ ለመደብደብ፡ መሰላቸት፡ ያስከትላል። መጠጥ፡ በመጠጣቱ በማስተዋል፡ ምንም፡ የለውም። መጠጥ ለሰውነት፡ ጎጂ፡ ነው፡ እንዲሁም ይጎዳል።

ጠጪ፡ በመስከሩ፡ ምንም፡ በጠብ፡ ቤት፡ መጣላት፡ አይቀርም። አደጋም፡ በተደጋጋሚ፡ ሲደርስ፡ አይችልም፡ እንዲሁ፡ ትንሽ፡ ቁም፡ ከመቆጣት፡ ይታሰራል። ገቢ ገቢ፡ ለፖሊስ፡ የሚያደርገው፡ ሌላ፡ የሚወስድ፡ ደመወዝ ቀሪ። ስለዚህ፡ በሌላ፡ የሚደረግ፡ መንቀጥቀጥና፡ ከመንገድ፡ ወድቆ፡ መንገላታት፡ መውደቅ፡ መንገድ፡ መንከባለል፡ ይከተለዋል። ቀን፡ ገንዘብ፡ ከዚህ፡ በሚያ ተንከባልሎ፡ በሚያሳዝን፡ ተመልካች፡ ይመለከታል። በአገርም፡ የማይሻለው። ዘመድ፡ ሳይቀር፡ ከዘመዱ፡ ወዳጅ፡ የሚያጠፋት፡ ከምንም፡ በተሻለ፡ ከዘመዱ ለመለየት፡ ይገደዳል።

ሥም ገገብገሸ ሀሀለሰ ዘገፋል ፅሯ የት.ቁ 42.

ጸፍወ ፍቻ አጠርና

1. — ለሀሀክና ለተገበር ያጋራጠገል

— ቆትራኛሮ ሀበተኝ ዉገጽል

— ለሰዉለሬበም ዮገ ከኬከተ ገገሮቸ ከዉጸቾም

2. — በዲርአሁዎች ለዉ ቸዓር ያሸገተለል

— አዞገዳብሀዩኝ ያዘገል

— በኢትዮጵያ ንብቁ ሀሀሀ ገክር ለዉ ቸዓር ያሠሠጠል።

ገገሣነሽ ዐህለሰ ክፍል 10ኛ ተ.ቁ 42

ዝናብ በወቅቱ ለ አለመዝነብ

ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ ከዚህ ችግሮችን ያስከትላል::
— ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ ከዚህ ችግሮችን ያስከትላል::
የአንዱ ሀገር ~~ሕዝብ~~ ለዝብ ለሀብና ለተገር የሚያገለግል በሰፊው በዚህ
ምግኝንደት ዐዐሆችን ማሳወቅና ዐዐንዝብ እያቃቃችም:: ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ በአዩንዳንዱ-
ቶች ሕይወት የሚያስገኝዐዐሆችን መዉረድ ያምርትናል:: ሀብና ቶገር የሚዐዐበጡም
ያለ አንዱ ምግኝንደት እያቃለም:: የምግብን ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ በዓመል
በእንስሳትና ሰዎች ላይ ጉዳት ያስከትላል::

በተፈጥሮ ሀብትና በሰው ሰራሽ ሀብት ላይ ከዚህ ችግር ያስከትላል::
ለምሳሌ ችግር እፅዋት በበሽታ ይጠቃሉ ከወንዞችና ሐይቆች ስለሚ ከወንዶች ፍሬ
በደረቅ የሚፈጠር ስር እንዳ አቅም እንዲበላሹ ዛፍን ያመርታል::
ለምሳሌ ዝናብ ሲጥል እንዲዘንብ ዛፍን ሰዎች የተለያዩ እህሎችና
ዝርያን በእንስሳ ቋንቋ በወቅቱ ከችግሩ ለማዳን ለመከላከል ይቻላል::

በሀገሪቱ ከዚህ እንስሳትና አርሶች እንዲሁ ይጠፋል ይሆንእንዴ እንዲሁ
አርሶችና እንስሳት በዝናብ አለመዝነብ ይሳሳ አለመሆን በዐዐፈፈፈ ፍሬን እንዴ ጠፋ
እንዲበሉ ስለሚያፈሩ የሚፈጥሩ ያጠፋል በእነዚህ የለም በፍሬ አርሶች ሕይወት
እንደሚ ዐዐሆችንም ያምርታል:: ለምሳሌ ይህ ከዚህ የሀገሪቱ ቀሪዎች ገንዘብ በዐይነቱ
ለዐዐዐሆች ወሃሀገሪቱን ያሳልጣል:: ታዲያ ለማስገኘት ገንዘብ ለማግኘት እንዲሁ ወይም
ሰዎችን ከቻ ሰዎችን ማግኘትም ሐብትን የዓለሙን ጥሬ ማፍራት ያገኛል::

ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ እንዴ ገበሬ ለበዚህ የተሰራ ስጋት ያዝናናል::
በእያንዳንዱ ገበሬ ላይ ችግር ያመጣል:: ይህ የሚሆን ፍራም አትክልት ያዘንላል::
እንደገበሬ በኢትዮጵያ ዐዐሆችንና ተገኝቶ የሚጠቀሙ ዘርና ማሳበቤ
ከአዝመራ በኋላ ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ የምርት ሁኔታ ዐዐዐዐ የውኃ ዐዐዐዐ ችግር እንዲሁ
ያስከትላል:: በተፈጥሮ ሀብት እንዲሁ በተለያዩ አካባቢዎች በሰፊው እንዳሉ ገጠር
ከሆነ ዝናብ በወቅቱ አለመዝነብ የከዘገበሬዎች ችግር እንዲሁ
አስከትሏል::

ድ.ኢትዮጵ.ማሪያም.ጽጌ.አበበ
— ... ... 1ኛ: ጌርጣ — ጌድዮን: ገብረሂወት
ጌታዎች: — ፖሊስ: ጌመሬሺ: ... ::
ፖሊስ: ... : ... : ... ::
ጸሐፊ ገነሣነሽ ዐህለሰ

ዝናብ በወቅቱ ካለመዝነብ

ዝናብ በወቅቱ ካለመዝነብ ብዙ ችግሮችን ያስከትላል። የእኛ ሀገር ኢትዮጵያ ለረሀብና ለችግር የሚጋለጠው በተለይም በዚህ ምክንያት ነው። ምክንያቱም የህዝቡን ለምግብና ለመጠጥ የሚያስፈልገው ውሃም የሚያገኘው የሚያመርተው መሬትም ምርት የሚሰጠው በዝናብ ነው። ዝናብ በወቅቱ ካለመዝነብ በእንስሳትና በሰዎች የሚፈለጉ እህሎችን መሬት ማምረት አይችልም። ለረሀብና ችግር መጋለጥ ያለው እንስሳትም እንዲሁ ይጎዳሉ። የከብቶቹ ዝናብ በወቅቱ ካለመዝነብ ሳር ስለማይበቅል እንስሳትን ለጉዳት ያጋልጣል።

በተፈጥሮም ቢሆን በበጋ ወራት ሀብታችን ብዙ ጉዳት ያስከትላል። ምክንያቱም ችግርና ጉዳት የሚከሰተው ከመሬት ድርቀት ነው። ከብቶች ደረቅ በመሆኑ ከምግብ እጥረት የተነሳ የሚሞቱ ሲሆን እንዲሁም እንስሳት በረሀብ ይሞታሉ። ስለዚህ ዝናብ በወቅቱ እንዲዘንብ የሚያደርገው ደን ስለሆነ የደን እንክብካቤ ማድረግ አለብን። በተለይም እንስሳትና ሰዎች በረሀብ እንዳይጎዱ በጋ ወራት ውሃ ማጠራቀም ያስፈልጋል።

በሀገራችን ብዙ እንስሳትና የዱር አራዊት እንዳሉ ይታወቃል። የዱር እንስሳትና አራዊት በዝናብ አለመዝነብና በድርቅ ምክንያት ለረሀብ ይጋለጣሉ። ብዙዎቹ እንደሚሞቱ እንደሚሰደዱ ይታወቃል። የዱር እንስሳትና ከብቶችና በተለይ አራዊት በመሰደዳቸው ለሀገራችን ገቢ ማስገኘት የሚያስችለው የቱሪስት ቁጥር ቀነሰ። ስለዚህ ለሚያስከትለው ችግር አንድ ሰው ብቻ ሳይሆን እንድንጠብቃቸው (እርዳታ) ብዙ ሰዎች ከሀገሪቱ የሚመጡትን እርዳታ ማድረግ ያስፈልጋል።

ዝናብ በወቅቱ ካለመዝነብ እንደ ገበሬ ለብዙ ገበሬዎች እና ለቤተሰቦቻቸው ችግር ያስከትላል። በተለይ ገበሬዎች ላይ ትልቅ ችግር ያስከትላል። ምክንያቱም ምርታቸው ይቀንሳል። እንደ ገበሬ ብዙ ሰብሎች ስለማይደርሱ ሀብታቸው ይቀንሳል። የሚያስፈልጋቸውን ዘርና ማዳበሪያ መግዛት አይችሉም። በዚህ ዝናብ ካለመዝነብ የሚከተለውን ችግር በሙሉ እንዲያውቁ በተለይ ገበሬዎችን ማስተማር እንዳለብን መንግስትም ዝናብ በወቅቱ ካለመዝነብ በሚመጣው ችግር ላይ እንዲያስተምር ያስፈልጋል።

በልምምዱ የታየው ውጤትም በድርሰት ፈተናው ውጤት የሚታይ ነው። ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ትምህርትና ልምምድ ከማግኘታቸው በፊት ከነበራቸው የክሂል ዳራ ይልቅ ከትምህርቱና ከልምምዱ በሁዋላ አዎንታዊ ለውጥ አሳይተዋል። ይህን የሚያረጋግጡልን ተጠኚዎቹ በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተናዎች የጻፉዋቸው ድርሰቶች ናቸው። የቅድመ-ትምህርቱ ድርሰት በሀሳብ ያልበለጸገ፣ በወጉ ያልተደራጀ፣ የቋንቋ አጠቃቀምና የቃላት አመራረጥ እንዲሁም የስርአተ አጻጻፍ ችግሮች የሚታዩበት ሲሆን በድህረ-ትምህርት ፈተና የተጻፈው ደግሞ አዎንታዊ ለውጥ የታየበትና የተሻሻለ ነበር። በተለይም በቋንቋ አጠቃቀም ረገድ ለውጡ አዎንታዊ እንደሆነ ድርሰቶቹ ያሳያሉ። ይህ የሚያመለክተውም ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ምክንያት የክሂል እድገት ማሳየት መቻላቸውንና ዘዴውንም አዎንታዊ ውጤት ያለው መሆኑን ነው። ቀጥሎ ተያይዘው የቀረቡትን የቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ጽሁፎች በማነፃፀር ይህንኑ ማረጋገጥ ይቻላል።

ትምህርት ቤቱ ታሪክ ገጽ 27ሀ

የካቲት 25/67፡ [illegible] በ1967 ዓ.ም [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 30 [illegible] 40 [illegible]

18
15
13
11
2
59

146:23

ገጽ 27ለ
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 25/67 [illegible] 25/67 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1990 ዓ.ም. [illegible]

[illegible]

195:27

27
18
18
24

87

ኤልሳቤጥ፡ ፍጹምጠው፡ ክፍል፡ 10E ኢፍጠፍቻ፡ አማርኛ 78

የካቲት፡ 25/67 ትምህርት፡ ቤቴ፡

እኔ፡ በምማርበት፡ ትምህርት፡ ቤት፡ ስለሰጠው፡ ትምህርትና፡ ስለሚደረግበት
ቅጥር ፩ የምማርበት፡ ትምህርት፡ ቤት፡ ለትምህርት፡ አመቺ፡ አይደለም፡ ምክንያቱም
መሀል፡ ከተማ፡ ከመሆኑ፡ የተነሣ፡ በዚ፡ መመሪያና፡ ሲቆይ፡ ተሠማል፡ በተለይ
እኔ፡ በምማርበት፡ ክፍሎች፡ መጫጫ የሚሰማኝ፡ ተማሪዎች፡ ከእኔም፡ ወደም፡
ብዙ፡ ተገጭተናል፡ ምክንያቱም፡ መኪና፡ የሚመላለሰው፡ በክፍሎቻችን፡ በስተጀርባ
ከላይ፡ ሊሆን፡ ስለሆነ፡ ጫጫታ፡ ቀርበንናል ⊙ መዝፈን፡ ተሠማል የሠው፡ ጫጫታ
ይሰማናል፡፡ በመቅጠል፡ የተማረ፡ ክፍሎች፡ ንጹሕና፡ በሚገባ፡ ቁጥጥር፡ በመሆኑ
የተነሣ፡ በዚ፡ የትምህርት፡ አቀነባበር፡ በተቻለ፡ መጠን፡ መማር፡ አለቻልንም
ምክንያቱም፡ በተማሪ፡ የምንማርበት፡ ክፍሎች፡ የተንጣ፡ ሲሆን፡ ትምህርት፡ ቤት፡
ውስጥ፡ በተማሪ፡ የምንማርበት፡ ክፍሎች፡ የተንጣ፡ ሲሆን፡ ትምህርት፡ ቤት፡ በተመ
የየትምህርት፡ ዓይነት፡ ላቦራቶሪዎች፡ አለቸው፡ እንደገና፡ በድርቡ፡ እንደ፡ በተማ
ሪዎች፡ ያለ፡ ስፖርት፡ ትምህርት፡ በእነርሱ፡ በተማሪ፡ የተማርናቸው፡ ትምህርት፡ የሌላም
ነገር፡ ካለ፡ ስፖርት፡ ትምህርት፡ በእነርሱ፡ በተማሪ፡ የተማርናቸው፡ ትምህርት፡ የሌላም

በተለይ፡ ትምህርት፡ ቤታችን፡ ስንገልጽ፡ ዲሲፕሊን፡ የሚያገለግል፡ ተማሪዎች
በእርዳታ፡ ሠራት፡ ፍርድ በመማሪያ ፍርድው፡ ከአርኳት፡ ውጪ፡ በሆነ፡ ሁኔታ
ከአርዳት፡ ሠራት፡ በመውጣታቸውና ወዳ፡ ተለያዩ፡ ስፍራ፡ በመሄዳቸው፡ ምክንያት
ነገሮች፡ ዘለው፡ በመውጣታቸውና ወደ፡ ተለያዩ፡ ስፍራ፡ በመሄዳቸው፡ ምክንያት
ኪስ፡ ቤት፡ በና፡ ቤት፡ እርቆ፡ ቤት፡ ጠላቤትና፡ የመሠሠላበት፡ የትምህርት፡
ሠዓቶቻቸውን፡ በማቋረጥ፡ በቶ፡ ስፍራ፡ ከመቅረታቸው፡ በፊትና፡ ሠዓት፡ ከበዙ፡ ተማሪ
በማስፈለጉ፡ ለተለ እንደሚያስተምሩና ከክፍል፡ ውጪ፡ ክፍል፡ እንደሚያስፈልግ፡ ከዚህ
የተነሣ፡ ትምህርት፡ በቶቹ፡ በበዛ፡ ነገር፡ ከልታቀለሉም፡ በዚህ፡ ትምህርት
ቤቶች፡ የለት፡ እርዳታ፡ መምህርም፡ ቅጥጥ ሥራቸው፡ ከበሬ፡ ረዳት፡ አዳር
ቤቶች፡ የለት፡ እርዳታ፡ መምህርም፡ ቁጥጥር ሥራቸው፡ ክበብ፡ ረዳት፡ አዲሲ
ገው፡ ቀጥታ፡ ተማርኩም፡ በትምህርት፡ አዲት፡ ውጪ፡ በበዙት፡ ቀጥታ፡ ቀሁ፡ ሁለ
ፍል ተጓዞት፡ ረዳት፡ ቀሁን፡ እና፡ የትምህርት ቤቶች፡ ቅጥር፡ ክፍት፡ ወዳ፡ ዕለት፡
እየበበ፡ ነውና፡ ቀሁንን፡ ቅጥር፡ የሚመለከተው፡ ክበብ፡ ክፍል፡ የት/ቤቶች፡ ቅጥር
እየበበ፡ ነውና፡ ቀሁንን፡ ቅጥር፡ የሚመለከተው፡ ክበብ፡ ክፍል፡ የት/ቤቶች፡ ቅጥር
ት/ቤት፡ ፍርስ፡ በመፍጠን፡ እንዲገናኙ፡ ቅጥሮችን፡ ብመለከቱልን፡፡

ገጽ 047 U

176:31

17
12
16
18
4
67

ፖዶ 047ስ

ኮሌክሽን፡ ሳምጠው፡ ክፍል፡ 10 E ከቀወቁጅ፡ ከሰሜርኛ

የምርምራት፡ ክትባ

የምርምራት፡ ክትባ፡ በጂቀ፡ ክፍተሀገር፡ በሀፍዩ ሽ
የምት ገኝ፡ ሁሉንጹና፡ የምት ገሊ፡ ክትባ፡ ነገ፡

ሁሉንጹና፡ በሬሎሎ፡ ክሌል፡ የምት ገጹና፡ ለተለቋሙ፡ ሀገሮች፡ መንገና
ዝቀኑ ም፡ መቀንጭ፡ መፈ፡ ልብ፡ ሀገር፡ የሚጠመ ሰሙ፡ መንገዶች፡ ያተላት፡ ክሌ
ከመሠሩ፡ የተገኙ፡ ምላሾች፡ ለመጅ፡ ያላቸ፡ ክትባ፡ ነገ፡

ለሁሉንጹና፡ ክትባ፡ መሆን፡ ይከፋተዋና፡ መለከተው፡ ለሊና፡ ገምሁር
ከዋቻ፡ እንዲሁ፡ ጽቶች፡ ነቻ ቁ፡ ከጠ ቁጥሩ፡ ከቆታችና፡ መለከተሽ ተ/ቤት ከክትባው
ውጤ፡ ተለው፡ እንጂ፡ የገቢት፡ 25/67 መለከተሽ፡ 25፡ ሰረና፡ ት/ቤት፡ ውጤቱ፡ ለክትባ
መሀል፡ መምርጃ፡ ሠርር፡ ተገበል፡

ለተቀወ፡ ክትባ፡ መስጫ፡ 17ሰት፡ የሆኑ፡ መንገስት፡ ከየሰለጠኑም፡ ለወረል፡
ከ ያሰው፡ የተሰጠ፡ ጉሰት፡ መስርተል፡ ክገ3፡ እንደሁኔታ፡ ሰላም፡ 1 መቶ፡ ካሉ
ለሮጣ፡ የሰለ፡ ቀርመለጃ፡ ክትላት፡ ሰረጃ፡ የመንገዱ ት ክት

ለክትባው፡ መስጫ፡ ክፉ፡ የሚለበጠ፡ 15፡ ሰረጃ፡ ት/ቤት፡ እንደሁኔታ፡ መግባ፡ ሀገራት፡
የሃቻሰክ፡ ፍርጃት፡ የሆኑ፡ 15፡ ሰረጃ፡ ክክ፡ ለቻዎች፡ መገተያዎች፡ ለተቋማ፡ አገሮ
ቀገጉለቻል፡

ለመሰኛና፡ ክትባ፡ መስጫ፡ ተለይተ፡ የሆኑ፡ መያያዝና፡ ተ፡ እርግጥ፡ ለ መገኛ
ለሌላቸው፡ መስጫ፡ ቻቀዋና፡ ተመሳሳይ፡ የሆኑ፡ ነፃው፡
ክፍስ፡ መገተያ፡ እና፡ 3፡ እስፍርት፡ ሰጠሉ፡ እንደሁኔታ፡ የሰሌ፡ ከለለ፡ ክለገሊ

ክክተባቀ፡ መሀል፡ እና፡ ለተወጪ፡ ዋጋ፡ የተለዩ፡ ምክንያ፡ ቦሉ? ቦታክትባ፡
መመመ፡ መሰገና፡ ሁኔ፡ ለዘመረ፡ ተለተኝ፡ ክገገኙዎች፡ የተለዩ፡ ክፍሎች፡ ክትባት

ለሁሉንጹና፡ ክትባ፡ መስጫ፡ ለተለዩ፡ ቆንጆሩ፡ ገቢዎች፡ ሰፍ፡ ምርጫ፡ ሠረ
ክፍተኛም፡ መስጫ፡ ከርሌ፡ ሠረ፡ —?
ተክለሁ ቁጥም፡ ሠረ፡ —?

ለክትባቀ፡ ዘርም፡ ያሉ ኮርፖሬሽን ቤ/ክ፡ ክለ፡ ሚለቻገም፡
የሚገኙ፡ ለተገንቢዎች፡ የዘፈርን የተክለ፡ የሞገሳ፡ የሰዩ ክለር የሳለመለፍ፡ የሰዩት፡ ለተክርስ
ቀገገተኑ፡ ሰለ ም፡ እንደ፡ ጉለት፡ የክርመ ቃሉ፡ መገጣጠሚ።
እንደሁኔታ፡
እና፡ ለየገበያ፡ ለተቀዋ፡ ክለ-ለፕ፡ ክፍዐተል፡ ክለቦ፡ ገለፈና፡
የቀዳሚ፡ ገበያ፡ ለመቀለ፡ ርጠሰት

196:23

22
16
16
20
4
78

ሌላው ከምልከታ ማስታወሻ መልስ የሚፈለግበት የአላማ ተኮር ጥያቄ በ1.2.3. የቀረበው "በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ወቅት ችግር ይታያልን? ካለ ምን አይነት ችግር ነው?" የሚለው ነው። ይህም አንድ አዲስ የማስተማሪያ ዘዴ በተግባር ሲሞከር ከዘዴው ጋር ተያይዘው የሚታዩ ችግሮች መኖር አለመኖራቸውን በመለየት አስተያየት ለመስጠት የቀረበ ነበር።

ተጠኚዎቹ ድርስቶቻቸውን በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ፣ የብጤና የመምህር አስተያየትን በመቀበል አሻሽለው የመጻፋቸው ሂደት አዎንታዊ ለውጥ የታየበት መሆኑ በዘዴው ተግባራዊነት ላይ የጎላ ችግር እንደሌለ ያመለክታል። ሆኖም በብጤ አስተያየቱ የተወሰኑ ችግሮች እንደነበሩ ከምልከታ ማስታወሻው መረዳት ይቻላል።

አንዳንድ ተጠኚዎች አልፎ አልፎ ከክፍል መቅረታቸው ሦስት አባላት በያዘው ቡድን ውስጥ በሚካሄደው እርስበርስ የመደጋገፍ የቡድን ሥራ ላይ መጠነኛ ችግር ነበረበት። በሁለት አባላት ብቻ እንዲካሄድ አንዳንዴም ከሌላ ቡድን የተጓደሉ አባላት በአንድላይ ሆነው ልምምዱን እንዲያካሂድ ጊዜያዊ መፍትሄ ቢሰጥም ለዘላቂው ግን ትኩረት የሚሻ ነው። (አባሪ አድን፣ ገጽ፸፩ ይመለከቷል)።

በብጤ አስተያየቱ ረገድ ደካማ ወይም ጠንካራ ጎንን ለይተው ያለመጠቆምና አጠቃላይነት ያላቸው "ጥሩ ነው፣ የቃላት ድግግሞሽ ይታይበታል፣ በዐረፍተ ነገር ውስጥ የቃላት ግድፈትሽን አስተካክዪ፣ ወዘተ..." የሚሉ አስተያየቶች፣ አስተያየቱ ለተሰጠው ተጠኚ አጋዥ ሆነው አይታዩም። Harmer (1996፡244) በብጤ አስተያየት አሰጣጥ ሂደት የትክክለኛነት ጉዳይ የመምህራን ፍራቻ መሆኑ አስመልክተው እንዳስረዱት፣ ትክክለኛነት ብቸኛ የመማር ሁኔታ መገምገሚያ አለመሆኑን፣ ተማሪዎቹ ሂደቱን ከወደዱትና ተሳትፎ ካደረጉ ቀስበቀስ ትክክለኛነቱን ሊያሻሽሉ ይችላሉ በሚለው ሀሳብ የዚህ ጥናት አቅራቢ ይስማማል። ስለዚህም ከጠንካራ ጎኑ አንጻር አጥኚው ክንውኑን በአዎንታዊነቱ ይቀበለዋል።

4.3. ከቅድመና ድህረ- ትምህርት ፈተናዎች የተገኘ የውጤት ትንተና፣

የቅድመና ድህረ - ትምህርት ፈተናዎች ተጠኚዎች በአንድ አዲስ የማስተማሪያ ዘዴ መማርና መለማመድ ከመጀመራቸው በፊት የነበራቸውን ችሎታ፣ በዘዴው ከተማሩና ከተለማመዱ በሁዋላ ደግሞ ለውጥ ማሳየት አለማሳየታቸውን ለመለየት የሚያስችሉ ናቸው። ውጤቱን በመመርመርም ስለዘዴው ውጤታማ መሆን አለመሆን አስተያየት ይሰጣል። በዚህ መሠረትም ለ10ኛ "E" ክፍል ተጠኚዎች የቅድመ-ትምህርት ፈተና

በ17/06/90፣ የድህረ-ትምህርት ፈተና ደግሞ በ22/07/90 ተሰጥቷል (አባሪ አንድ፣ ገጽ 76 ና 85 ይመለከቷል)።

በምዕራፍ ሦስት እንደተገለጸው፣ የድርሰት እርማቱ የተደረገው በሁለት መንገዶች ነው። አንደኛው ድርሰት አቀፍ እርማት (Holistic approach) ከይዘት፣ ከአደረጃጀት፣ ከቃላት ምርጫ፣ ከቋንቋ አጠቃቀምና ከስርአተ-አጻጻፍ አንጻር የተደረገ ሲሆን ሁለተኛው ተጠኚዎች በዘዴው ድርሰት መጻፍ ከተለማመዱ በሁዋላ ምን ያህል ሰዋሰዋዊ ስህተቶችን መቀነስ እንደቻሉ ለመለየት የትክክለኛነት ተዛማጅነትን (accuracy ratio) መሠረት በማድረግ ነው። የተገኘው ውጤት ትንተናም ቀጥሎ በተከታታይ ቀርቧል።

4.3.1. የድርሰት አቀፍ እርማት ውጤት ትንተና፣

ድርሰት አቀፍ እርማት በአንድ ሰው ከሚደረግ ይልቅ በሶስት አራሚዎች ቢደረግ የተሻለ በመሆኑ እርማቱ የተካሄደው በሦስት አራሚዎች ነው። አራሚዎቹ በእያንዳንዱ ተጠኚ ፈተና ውጤት ላይ ምን ያህል ተጣጣሚነት እንዳላቸው ተሰልቶ የተገኘው ውጤት በቅድመ-ትምህርት ፈተና (0.9)፣ በድህረ-ትምህርት ፈተና ደግሞ (0.91) ሆኗል (ስለስሌቱ አባሪ አስር፣ ገጽ 106 ይመልከቱ)። ቁጥሮቹ የሚያመለክቱትም አራሚዎቹ በቅድመ-ትምህርት ፈተና 90%፣ በድህረ-ትምህርት ፈተና 91% በያንዳንዱ ተጠኚ የፈተና ውጤት ላይ ተጣጣሚነት እንደነበራቸው ነው።

የፈተናዎቹ አስተማማኝነትም በKuder Kuderson K_{21} ቀመር ተሰልቶ የቅድመ-ትምህርት ፈተና (0.92)፣ የድህረ-ትምህርት ፈተና ደግሞ (0.9) ሆኗል (ስለስሌቱ አባሪ አስር፣ ገጽ 106 ይመልከቱ)። ቁጥሮቹ የሚያመለክቱትም ከተጠኚዎቹ ውጪ ሌሎች ተጠኚዎቹ በሚገኙበት የክፍል ደረጃና ሁኔታ ላይ የሚገኙ ተማሪዎች ፈተናዎቹን ቢፈተኑ ከተጠኚዎቹ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ውጤት ሊያመጡ እንደሚችሉ ነው።

የድርሰት አቀፍ እርማት የውጤት ትንተና የተደረገው በሁለት አበይት መንገዶች ነው። የመጀመሪያው በአማርኛ አፈፈት የሆኑትና ያልሆኑት በአንድ ላይ በቅድመ-ትምህርት ፈተና በድህረ-ትምህርት ፈተና ያመጡትን ውጤት የተመለከተ ሲሆን ሁለተኛው በአማርኛ ቋንቋ አፈ-ፈት መሆን ከውጤቱ ጋር ተዛምዶ ይኖረው እንደሆነ በመለየት ነው። ለትንተናው የተወሰደው በሦስቱ አራሚዎች ታርሞ የተመዘገበው ውጤት አማካይ ነው። የሚከተለው ሠንጠረዥ ይህንኑ የተጠኚዎችን የድርሰት ውጤት የሚያሳይ ነው፤

ሠንጠረዥ አራት፣ የተጠኚዎችን የድርሰት ውጤት የሚያሳይ ሰንጠረዥ፣

መለያ ቁጥር	ቅድመ ፈተና	ድህረ ፈተና	መለያ ቁጥር	ቅድመ ፈተና	ድህረ ፈተና	መለያ ቁጥር	ቅድመ ፈተና	ድህረ ፈተና
01	57.33	69.33	18	56	58.67	035	45.33	47.67
02	66.33	72.33	19	51	53.67	036	51.33	68.33
03	48.33	52.67	20	47.33	50	037	50	46
04	52.67	53	21	59	72	038	46.67	51.67
05	57	63.67	22	58.33	72	039	66	70
06	61.33	71	23	53	52.67	040	49.67	50.67
07	46.33	46.67	24	42.33	52.67	041	75.67	75.33
08	54.33	54	25	54.33	53.67	042	48.67	44.67
09	40	48.33	26	67	76.67	043	56.67	73.33
10	60	70	27	58	74.33	044	58	70.67
11	53	53.33	28	54	54.67	045	40	49
12	54.33	55	29	65	73	046	46.33	32
13	53.33	54	030	55.67	79.33	047	67.67	71.67
14	57.67	74.33	031	60.67	68	048	65.33	71
15	65	72	032	48	50	049	44.67	49.33
16	49	51	033	73	78	ድምር	2695.33	2979.01
17	41	51.33	034	64	56.33	አማካይ	55.01	60.8

በመለያ ቁጥር

* ከ01 - 29 ያሉት በአማርኛ ኢ-አፈፊቶች ሲሆኑ፣ ከ030-49 ደግሞ በአማርኛ አፈፊቶች ናቸው።

ከሰንጠረዡ መረዳት እንደሚቻለው፣ ተጠኚዎቹ በቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት 55.01 ሲሆን፣ በድህረ- ትምህርት ፈተና 60.8 ነው። ይህ ውጤትም ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መጻፍ ከተለማመዱ በሁዋላ የተሻለ ውጤት ማስመዝገባቸውን ያመለክታል።

በዚህ ጥናት ላይ የቀረበው የማስተማሪያ ዘዴ ውጤታማነት የሚታወቀው በቅድመ-ትምህርት ፈተናውና በድህረ-ትምህርት ፈተናው መካከል ጉልህ ልዩነት ሲታይና ጉልህ ልዩነቱን ያመጣው የድህረ-ትምህርት ፈተናው ውጤት ከፍ ብሎ ሲገኝ ነው። ስለዚህ ይህ ጉልህ ልዩነት በ "t" - ቴስት ቀመር እንደሚከተለው ተሰልቷል፤

$$t = \frac{\bar{X}_2 - \bar{X}_1}{\sqrt{\left[\frac{(Sdi)^2}{\sqrt{N}} + \frac{(SD_2)^2}{\sqrt{N}}\right] - \left[2rx_1x_2 \frac{(Sdi)}{\sqrt{N}} \frac{(SD_2)}{\sqrt{N}}\right]}}$$

$\bar{X}_2$ = የሁለተኛው ፈተና አማካይ ውጤት
$\bar{X}_1$ = የመጀመሪያው ፈተና አማካይ ውጤት
SDi = የመጀመሪው ፈተና ልይይት
SD_2 = የሁለተኛው ፈተና ልይይት
N = የተፈታኞች ብዛት

የ $rx_1 x_2$ ቀመር $= \frac{N\sum\bar{X}_1 \bar{X}_2 - \sum\bar{X}_1 \sum\bar{X}_2}{\sqrt{[N\sum\bar{X}_1^2 - (\sum\bar{X}_1)^2] [N\sum\bar{X}_2^2 - (\sum\bar{X}_2)^2}}$

N= የተፈታኞች ብዛት
$\bar{X}_1$= የመጀመሪያው ፈተና ጠቅላላ ድምር
X_2= የሁለተኛው ፈተና ጠቅላላ ድምር

$$\gamma X_1 X_2 = \frac{49\,(167453.24) - 2695.33 \times 2979.01}{\sqrt{[49\times151709.88 - (2695.33)2]\,[49\times186742.53 - (2979.01)2}}$$

$$= \frac{175793.737}{\sqrt{4.661886110}}$$

$$= \underline{0.8141}$$

$$t = \frac{60.8 - 55.01}{\sqrt{\left[\frac{(8.35)^2}{\sqrt{49}} + \frac{(10.71)^2}{\sqrt{49}}\right] \left[2\times0.8141 \frac{(8.35)}{\sqrt{49}} \frac{(10.71)}{\sqrt{49}}\right]}}$$

$$= \frac{5.79}{\sqrt{3.76 - 2.9644}}$$

$$= \frac{5.79}{0.8919}$$

$$t = \underline{6.49}$$

(በስሌቱ የተወሰደ ቁጥሮችን ትክክለኛነት በአባሪ ስምንትና ዘጠኝ፣ገጽ104ና 105 ይመልከቱ) ተሰልቶ የተገኘው የ "t" ውጤት በሠንጠረዥ ሲቀመጥ የማከተለውን ይመስላል፤

ሠንጠረዥ አምስት፣ የድርሰት አቀፍ እርማት ውጤት ማጠቃለያ ሠንጠረዥ፣

የቅድመ-ትምህርት ፈተና ውጤት		የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት		ተሰልቶ የተገኘ የ "t" ውጤት	የ "t" ሠንጠረዥ ውጤት
አማካይ	ልይይት	አማካይ	ልይይት		
55.01	8.35	60.8	10.71	6.49*	1.864

* $p < 0.05$

df = 48

ተሰልቶ የተገኘው ውጤት ከ "t" ሠንጠረዥ መብለጡ በከፍተኛ ደረጃ ጉልህ ልዩነት መታየቱን ያመለክታል። ስለዚህም ከውጤቱ መረዳት የሚቻለው ተጠኚዎቹ ከቅድመ-ትምህርት ፈተና ይልቅ በድህረ-ትምህርት ፈተና የተሻለ ውጤት ሊያመጡ የቻሉት በአጋጣሚ ሳይሆን ኢ-ጥገኛ ተላውጦ በሆነው በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት አጻጻፍ ልምምድ በማድረጋቸው ነው። ጉልህ ልዩነቱ በማስተማሪያ ዘዴው የመጣ ለመሆኑ የድህረ-ትምህርት ፈተናው አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርት ፈተናው ውጤት በልጦ መገኘቱ ነው።

4.3.2. የትክክለኛነት ተዛማጅነት ግምገማ ውጤት ትንተና፣

ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ትምህርትና ልምምድ ካገኙ በሁዋላ በጻፉት ድርሰት ስህተቶችን በመቀነስ ረገድ የታየ ለውጥ መኖር አለመኖሩን Kroll (1993) የተጠቀሙበትን የትክክለኛነት ተዛማጅነት (accuracy ratio) ዘዴ በመከተል ለመለየት ተሞክሯል። ዘዴው አንድ ስህተት በየስንት ቃሎች /ሀረጎች እንደሚፈጸም የሚመለከት ሲሆን አሰራሩም፣ በአንድ ድርሰት ውስጥ የሚገኙ ቃሎች ብዛትን በድርሰቱ ለተቆጠሩ ስህተቶች ብዛት በማካፈል የሚከናወን ነው።

በዚሁ ዘዴ ተጠኚዎቹ በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትመህርት ፈተናዎች በጻፋዋቸው ድርሰቶች ውስጥ የሚገኙ ቃሎችና ስህተቶች ብዛት ተቆጥረው ተሰልተዋል (ዝርዝር ስሌቱን በአባሪ 11፣ ገጽ 107 ይመለከቷል)። የስህተቶቹ ቁጥር የባለቤትና የአንቀጽ ስምሙነትን፣ በመስተዋድድ ተገገር ምክንያት የታየ ስህተትን፣ የተውላጠ ስሞችና ስሞች

ስምሙነትን፣ የስምና የግስ ገላጮች አጠቃቀምን፣ የማያስፈልግ ቃል / ሀረግ መጨመርንና መቀነስን የተመለከተ ነው። የትክክለኛነት ተዛማጅነት ውጤት ማጠቃለያ እንደሚከተለው በሰንጠረዥ ቀርቧል፤

ሠንጠረዥ ስድስት፣ የትክክለኛነት ተዛማጅነት ውጤት ማጠቃለያ ሰንጠረዥ

በቅድመ-ትምህርት ፈተና		በድህረ-ትምህርት ፈተና		ተሰልቶ የተገኘ የ "t" ውጤት	የ "t" ሠንጠረዥ ውጤት
አማካይ	ልይይት	አማካይ	ልይይት		
3.8	1.24	6.29	1.88	2.843*	1.864

$* p < 0.05$

$df = 48$

በሠንጠረዡ እንደተመለከተው፣ በቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና በአማካይ አንድ ስህተት በየ3.8 ቃሎች ውስጥ ሲገኝ በድህረ ትምህርት ፈተና ደግሞ አንድ ስህተት በየ 6.29 ቃሎች ውስጥ ተመዝግቧል። ከዚህ መረዳት የሚቻለውም ከቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ይልቅ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ትምህርትና ልምምድ ከተደረገ በሁዋላ በተጻፈው ድርሰት የስህተቶች ቁጥር ሊቀንስ የቻለ መሆኑን ነው። ይህ ውጤት ጉልህ ልዩነት ያለው መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ በ "t" ቴስት ቀመር ተሰልቶ የተገኘው ውጤት 2.843 ሆኗል። በ "t" ሠንጠረዥ የተመዘገበው ውጤት ደግሞ 1.864 ነው። ተሰልቶ የተገኘው ውጤት ከ "t" ሠንጠረዥ ውጤት በልጦ ይታያል። ስለዚህ በድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተና የስህተቶቹ ቁጥር ሊቀንስ የቻለውን ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ትምህርትና ልምምድ በማድረጋቸው ነው ማለት ነው።

4.3.3 በአማርኛ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተጠኚዎች ውጤት ተዛምዶ ትንተና፣

በዚህ ትንተና የተወሰደው ውጤት በሠንጠረዥ አራት ገጽ ከቀረበው ነው። በሠንጠረዥ ስር እንደተገለጸው በመለያ ቁጥር ከ01 - 29 በአማርኛ ቋንቋ አፈፊት ያልሆኑ ተጠኚዎች ውጤት ሲሆን ከ030 - 049 ያለው ደግሞ በአማርኛ አፈፊት ተጠኚዎች ውጤት ነው።

በአማርኛ አፈፊት ያልሆኑት ተጠኚዎች በቅድመ-ትምህርት ፈተና ዩጻፉት ድርሰት 54.46፣ አፈፊት የሆኑት የጻፉት ደግሞ 55.67፣ አማካይ ውጤት ነበረው (ዝርዝር ስሌቱን በአባሪ 12፣ገጽ/09 የቀረበውን ይመልከቱ)። በሁለቱ አማካይ ውጤቶች መካከል የታየው

ልዩነት አስተማማኝ ልዩነት መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ በ "t" ቴስት እንደሚከተለው ተሰልቷል፤

$$t = \frac{/ \bar{X}_1 - \bar{X}_2 /}{\sqrt{\frac{(n_1)(Sdi)^2 = (n_2)(SD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}}}$$

$$= \frac{/54.56 - 55.67/}{\sqrt{\frac{29x48.8601 = 20x90.25}{29+20-2}}}$$

$$= \frac{1.11}{8.28} = \underline{0.134}$$

ይህ ውጤት በሠንጠረዥ ሲቀመጥ የሚከተለውን ይመስላል፤

ሠንጠረዥ ሰባት፣ በአማርኛ አፈፌት የሆኑና ያልሆኑ ተጠኚዎች ቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት ተዛምዶን የሚያሳይ ሰንጠረዥ፣

በአማርኛ አፈፌት ያልሆኑ ተጠኚዎች ውጤት		በአማርኛ አፈፌት የሆኑ ተጠኚዎች ውጤት		ተሰልቶ የተገኘ የ "t" ውጤት	የ "t" ሠንጠረዥ ውጤት
አማካይ	ልይይት	አማካይ	ልይይት		
54.56	6.99	55.67	9.95	0.134*	2.021

$* p < 0.05$

df = 47

ከዚህ ሠንጠረዥ መረዳት እንደሚቻለው፣ በአማርኛ አፈፌት የሆኑትና ያልሆኑት ተጠኚዎች በጻፉዋቸው ድርሰቶች አማካይ ውጤት መካከል ያለው ልዩነት አስተማማኝ ልዩነት መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ የተሰላው የ "t" ቴስት ውጤት 0.134 ሆኗል። በ "t" ሠንጠረዥ የተመዘገበው ውጤት ደግሞ 2.021 ነው። ተሰልቶ የተገኘው ውጤት በ "t" ሠንጠረዥ ከተመዘገበው ያነሳ ሆኖ ይገኛል። ይህ ሁኔታ የሚያመለክተውም በሁለቱ አማካይ ውጤቶች (54.56 ና 55.67) መካከል ያለው ልዩነት አስተማማኝ አለመሆኑን ነው።

በድህረ-ትምህርት ፈተና በአማርኛ አፈፌቶቹ የጻፉዋቸው ድርሰቶች 61.15፣ አፈፌት ያልሆኑት 60.55 አማካይ ውጤት አስመዝግበዋል።(ዝርዝር ስሌቱን አባሪ 12፣ ገጽ109

ይመለከቷል)። በሁለቱ አማካይ ውጤቶች መካከል የታየው ልዩነት አስተማማኝ መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ በ "ቲ" ቴስት እንደሚከተለው ተሰልቷል፤

$$t = \frac{/\bar{X}_1 - \bar{X}_2/}{\sqrt{\frac{(n_1)(Sdi)^2 + (n_2)(SD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}}}$$

$$= \frac{/61\text{-}15 - 60.55/}{\sqrt{\frac{29 \times 96.04 + 20 \times 142.0864}{29+20-2}}}$$

$$= \frac{0.6}{10.94} = \underline{0.055}$$

ይህ ውጤት በሠንጠረዥ ሲቀመጥ የሚከተለውን ይመስላል፤

ሠንጠረዥ ስምንት፣ በአማርኛ አፈፊት የሆኑና ያልሆኑ ተጠኚዎች የድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት ተዛምዶን የሚያሳይ ሰንጠረዥ፣

በአማርኛ ኢ-አፈፊቶች ውጤት		በአማርኛ አፈፊቶች ውጤት		ተሰልቶ የተገኘ የ "ቲ" ውጤት	የ "ቲ" ሠንጠረዥ ውጤት
አማካይ	ልይይት	አማካይ	ልይይት		
60.55	9.8	61.15	11.92	0.055*	2.021

* $p < 0.05$

df = 47

ከሠንጠረዥ እንደተመለከተው ተሰልቶ የተገኘው ውጤት 0.055 ሲሆን የ "ቲ" ሰንጠረዥ ውጤት ደግሞ 2.021 ነው። የተሳለው ውጤት በ "ቲ" ሰንጠረዥ ከተመዘገበው ውጤት ያንሳል። ይህ የሚያመለክተውም በአማካይ ውጤቶቹ መካከል የታየው ልዩነት አስተማማኝ አለመሆኑን ነው። አለማየሁ (1986) በአዲስ አበባ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ በሚጽፉዋቸው ድርሰቶች ላይ የሚፈጽሙቸዋውን ስህተቶች የትንተና ጥናት በአማርኛ አፈፊት የሆኑትና ያልሆኑት ተማሪዎች በሚፈጽሙዋቸው ስህተቶች መካከል ጉልህ ልዩነት እንዳለገኙና በአማርኛ አፈፊት መሆን ወይም ያለመሆን ድርሰት ከመጻፍ ክሂል ጋር ተዛምዶ እንደሌለው የአመለከቱትን ይህ ጥናት ደግፎታል።

ምዕራፍ አምስት
ማጠቃለያና አስተያየት

በዚህ ክፍል የማቀርበው የጥናቱ ማጠቃለያና በአጥኚው የሚሰነዘር አስተያየት ነው።

5.1. ማጠቃለያ፣

በጥናቱ መግቢያ እንደተገለጸው፣ የዚህ ጥናት አነሳስ የአገራችን 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል እየተዳከመ መምጣት ነው። በተለይም በአማርኛ ቋንቋ አፈፊት ያልሆኑ ተማሪዎች በሚበዙበት አካባቢ ችግሩ ጎልቶ ይታያል። ለዚህ መፍትሄ ይሆን እንደሆን ለመለየት ከድርሰት ማስተማሪያ ዘዴዎች አንዱ በሆነው መስተጋብራዊ ስልት ተግባራዊነትና ውጤታማነት ላይ የሙከራ ጥናት ተደርጓል። ጥናቱም በዋነኛነት የነደፋቸው ዓላማ ተኮር ጥያቄዎች የሚከተሉት ነበሩ፤

1.2.1. ተማሪዎች በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርት ልምምድ ካገኙ በሁዋላ የሚጽፉት ድርሰት ይሻሻላልን?

1.2.2. ተማሪዎች በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ በማድረጋቸው በድርሰት የመጻፍ ፍላጎታቸው ላይ አዎንታዊ የአመለካከት ለውጥ ይታያልን?

1.2.3. በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ተግባራዊነት ወቅት ችግር ይታያልን? ካለ ምን አይነት ችግር ነው?

ለጥያቄዎች መልስ ለመፈለግ፣ ለሙከራ ጥናቱ በተጠኚነት የተመረጡት በሀዲያ ዞን በየካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚማሩ 52 የ10ኛ "E" ክፍል ተማሪዎች ናቸው። ተጠኚዎቹን ለስድስት ሣምንታት በዘዴው ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ እንዲያገኙ በማድረግ በድርሰት ፈተና፣ በጽሁፍ መጠየቅና በአጥኚው ተሳታፊ ተመልካችነት ስለክንውኑ መረጃዎች ተሰብስበው ተተንትነዋል።

የድርሰት ፈተናዎቹ ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ ከማግኘታቸው በፊት (ቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና)ና በስልቱ ልምምድ ካደረጉ በሁዋላ (ድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተና) የተሰጡ ናቸው። የፈተናዎቹ

ትንተና የተደረገውም ለያንዳንዱ ተጠኚ ድርሰት ሶስት ሶስት አራሚዎችየሰጡት ውጤት በአራሚ-ዘለል ተጠጣሚነትና የፈተናዎቹ አስተማማኝነት ከተሰላ በሁዋላ ነው። ስሌቱም አስተማማኝነታቸውን በማመልከቱ ለመረጃ ትንተናው ደጋፊ ሆኗል።

በቅድመ-ትምህርት ፈተና የተጠኚዎቹ ድርሰት፣በድርሰት አቀፍ እርማት (በይዘት፣ በአደረጃጀት፣ በቋንቋ አጠቃቀም፣ በቃላት አመራረጥና በስርዓተ-አጻጻፍ አቀፍ)፣55.01 አማካይ ውጤት ሲመዘገብ፣ በድህረ ትምህርት ፈተና 60.8 ተመዝግቧል። ይህ ውጤት ጉልህ ልዩነት ያለው መሆኑን ለማረጋገጥ በ "t" ቴስት ቀመር ተሰልቶ 6.49 ሆኗል። በ "t" ስንጠረዥ የተመለከተው ውጤት ደግሞ 1.684 ነው። ተሰልቶ የተገኘው ውጤት በልጠ መገኘቱ በቅድመ-ትመህርትና በድህረ-ትምህርት ፈተናዎች አማካይ ውጤት መካከል የታየው ልዩነት ጉልህ ልዩነት መሆኑን አመልክቷል። ስለዚህ የማስተማሪያዘዴው ውጤታማ ሆኗል ማለት ነው።

ተጠኚዎቹ በማስተማሪያ ዘዴው የድርሰት ትምህርትና ልምምድ ካገኙ በሁዋላ በጻፉት ድርሰት ስህተቶችን በመቀነስ ረገድ የታየ ለውጥ መኖር አለመኖሩ የትክክለኛነት ተዛማጅነትን ዘዴ በመከተል ተለይቷል። በቅድመ-ትምህርት ፈተና አንድ ስህተት በአማካይ በየ3.8 ቃሎች ውስጥ ሲመዘገብ በድህረ-ትምህርት ፈተና ላይ ደግሞ አንድ ስህተት በአማካይ በየ 6.29 ቃሎች ውስጥ ተመዝግቧል። ከዚህ መረዳት የሚቻለውም ከቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና ይልቅ በመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ትምህርትና ልምምድ ከተደረገ በሁዋላ በተጻፈው ድርሰት የስህተቶች ቁጥር ሊቀንስ የቻለ መሆኑን ነው። ይህ ውጤት ጉልህ ልዩነት ያለው መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ በ "t" ቴስት ቀመር ተሰልቶ የተገኘው ውጤት 2.843 ሆኗል። በ "t" ስንጠረዥ የተመዘገበው ውጤት ደግሞ 1.864 ነው። ተሰልቶ የተገኘው ውጤት በ "t" ስንጠረዥ ከተመዘገበው በልጦ ይታያል። ይህ ውጤት የሚያመለክተውም ለስህተቱ መቀነስ ምክንያቱ የማስተማሪያ ዘዴው መሆኑን ነው።

የተጠኚ ተማሪዎች ድርሰት ውጤት በአማርኛ ቋንቋ አፈፌት መሆንና አለመሆን ጋር ተዛምዶ ይኖረው እንደሆን ተለይቷል። በቅድመ ትምህርት የድርሰት ፈተና በአማርኛ ቋንቋ አፈፌቶቹ የጻፉት ድርሰት 55.67፣ ኢ-አፈፌቶቹ 54.56 አማካይ ውጤት ተመዝግቧል። ይህ ውጤት በ "t" ቴስት ቀመር ተሰልቶ ጉልህ ልዩነት አልተገኘም።

በድህረ ትምህርት ፈተና የጻፉት ድርሰት በአማርኛ አፈፈቶቹ 61.15፣ ኢ-አፈፈቶቹ 60.55 አማካይ ውጤት ነበረው። ውጤቱም በ "t" ቴስት ቀመር ተሰልቶ ጉልህ ልዩነት አላሳየም። ከዚህ በመነሳትም በአማርኛ ቋንቋ አፈፈት መሆን ወይም አለመሆን በአማርኛ ድርሰት ከመጻፍ ችሎታ ጋር ቀጥተኛ ተዛምዶ የለም ወደሚል ወደምደሚያ አድርሷል። ይህ ሁኔታም ለድርሰት የመጻፍ ክሂል መዳከም በአማርኛ ቋንቋ አፈፈት ከመሆን ወይም ካለመሆን ጋር በተያየዘ ምክንያት ሳይሆን በማስተማሪያ ዘዴው እንደሆነ ያመለክታል።

የጽሁፍ መጠይቁ 17 ጥያቄዎችን የያዘ ነበር። የመጠይቁ አስተማማኝነትም በስሌት ተለይቶ አስተማማኝ ሆኗል። ጥያቄዎቹ፣ ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ ከማግኘታቸው በፊትና ልምምድ ካገኙ በሁዋላ ለድርሰት ያላቸውን ዳራና የአመለካከት ለውጥ ለመለየት የቀረቡ ናቸው። ትንታኔው ተጠኚዎቹ ለድርሰት አሉታዊ አመለካከት እንደነበራቸውና በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ በማድረጋቸው ለድርሰት አዎንታዊ የአመለካከት ለውጥ ማሳየታቸውን አመልክቷል።

"ቀደም ሲል ድርሰት የምጽፈው የጽሁፍ ችሎታዬን ለማሻሻል ፍላጎቱ ኖሮኝ ሳይሆን በአማርኛ መምህሬ ስለምታዘዝና ለማርክ ስል ብቻ ነበር" ለሚለው ጥያቄ 69.23% አዎንታዊ፣ "ድርሰት ለመጻፍ የሚያስችለኝ በቂ ትምህርት ከ10ኛ ክፍል በፊት አግኝቻለሁ ብዬ አምናለሁ" ለሚለው ጥያቄ 92.31% አሉታዊ መልሶች ተሰጥተዋል። እነዚህ ውጤቶች የሚመለክቱት ተጠኚዎቹ በቂ የድርሰት አጻጻፍ ትምህርትና ልምምድ ባለማድረጋቸው ለድርሰት ትምህርት አሉታዊ አመለካከት የነበራቸው መሆኑን ነው። በመስተጋብራዊ ስልት ከተማሩ በሁዋላ አሉታዊ አመለካከታቸው ወደ አዎንታዊ መቀየሩን ተጠኚዎቹ የሰጡዋቸው መልሶች አመለክተዋል። "በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ማድረጌ ለድርሰት ትምህርት ፍላጎት አሳድሮብኛል" ለሚለው ጥያቄ 98.07% አዎንታዊ መልስ መስጠታቸውና ለ17ኛው ጥያቄ ተጠኚዎቹ የሰጡዋቸው የጽሁፍ አስተያየቶች ድርሰት በመጻፍ ረገድ አዎንታዊ የአመለካከት ለውጥ ዘዴው እንዳሳደረባቸው የሚያመለክቱ ናቸው። ይህ ውጤትም ተማሪዎች ያለጫና በፍላጎት በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ልምምዱን ሊገፉበት ይችላሉ ወደሚል መደምደሚያ ያደርሳል።

በአጥኚው የተሳታፊ ተመልካችነት የተገኘው የውጤት ትንተና የዘዴውን ትግበራና በትግበራው ወቅት የሚከሰቱ ችግሮች መኖር አለመኖራቸውን ለመጠቆም የሚረዳ ነው። ተጠኚዎቹ በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ትምህርትና ልምምድ

ሲያደርጉ ከብጤዎቻቸው ለሚያገኙት ድጋፍና እርስ በርስ እየተረዳዱ በቡድን ለሚደርጉት ክንውን በቡድን እንዲደራጁ ተደርጓል።

ተጠኚዎቹ ባገኙት ትምህርት ተጠቅመው ድርሰቶቻቸውን በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ ሂደት በመጻፍ አዎንታዊ መሻሻል ማሳየታቸውን የምልከታ ማስታወሻ ትንተናው አመልክቷል። ተዘጋጅቶ በተሰጣቸው የብጤ እርማት /ምላሽ ማመሳከሪያ ሊስት ተጠቅመው አብዛኛዎቹ ተጠኚዎች ለብጤዎቻቸው ረቂቅ ገንቢ አስተያየት ሲሰጡ ነበር።

ጥቂት ተጠኚዎች የሚሰጧቸው አስተያየቶች የተወሰነ ችግርን ወይም ጠንካራ ጎንን የማይጠቁሙና ጥቅል የሆኑ አስተያየቶች ነበሩ። የብጤ ድጋፍ ክንውኑ አዎንታዊ የነበረ በመሆኑ በድርሰት እርማት ረገድ በመምህራን ላይ የነበረውን ጫና በማቃለል አጋዥ ሊሆን ይችላል የሚል እምነት አሳድሯል።

የመምህር ድጋፍን በተመለከተ በአማርኛ ቋንቋ አፈፊት ያልሆኑት ብቻ ሳይሆኑ አፈፊቶቹም እንደሚፈልጉና ድጋፍ እንደተደረገላቸው ማስታወሻው አመልክቷል።

የጥቂት ተጠኚዎች አልፎ አልፎ ከክፍል መቅርት በብጤ ድጋፍ አሰጣጥ ሂደት ላይ መጠነኛ ችግር መኖሩን አመልክቷል።

የተጠኚዎቹ ተግባራዊ ክንውን፣ በቅድመና ድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተናዎችና ከመጠይቁ የተገኙ ምላሾች እንደሚያመለክቱት ዘዴው ተግባራና ውጤታማ ነው ማለት ይቻላል።

5.2.. አስተያየት፣

ከጥናቱ ውጤት በመነሳትም አጥኚው የሚከተለውን አስተያየት ይሰነዝራል፤

5.2.1. የአገራችን 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት የመጻፍ ክሂል እየተዳከመ ሊመጣ የቻለው ተማሪዎች ድርሰት እንዲጽፉና እንዲለማመዱ ባለመደረጉ ነው። ድርሰት በመጻፍና በመለማመድ ተግባራዊተሳትፎ ማድረግ መቻላቸውና ለሚጽፉት ድርሰት ከመምህራቸውና ከብጤዎቻቸው የሚስፈልጋቸውን ምላሽ ማግኘታቸው፣ በድርሰታቸው ጥራት ላይ መሻሻልን ሊያመጣ ይችላል። እስካሁን ሲማሩበት የነበረው የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ቃላዊና የተማሪዎችን ተግባራዊ ተሳትፎ የማይጠይቅ፣ ከመምህራቸውና ከብጤዎቻቸው ምላሽ ማግኘት የሚችሉበትን አመቺ ሁኔታ የማይፈጥር በመሆኑ ለትምህርቱ መዳከም ምክንያት ይሆናል። ስለዚህ በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂልን የሚያስተምሩ መምህራን በመስተጋብራዊ

ስልት ቢጠቀሙ ለተማሪዎቻቸው እንደሚፈለጉት ምላሽ እንዲያገኙ ማድረግ፣ የሚያሳዩትንም ለውጥ በቅርብ ለመከታተል፣ በእርግጥ ረገድም ያለባቸውን ጫና ለማቃለል፣ ይቻላቸዋል።

5.2.2. ጥናቱ እንደተካሄደበት አካባቢ ተጠኚዎች ከሆነ፣ በአማርኛ አፈፌት የሆኑትም የመምህራቸውን እገዛ የሚፈልጉና ከኢ-አፈፌቶቹ ጋር ያልተራረቀ የክሂል ደረጃ ያላቸው ናቸው። በአማርኛ አፈፌት ተማሪዎች በሚበዙበት አካባቢ በዘዴው የሙከራ ጥናት ቢደረግ ከዘዴው ውጤታማነት አንጻር በሌሎች አካባቢዎችም ለድርሰት ማስተማሪያነት ሊያገለግል እንደሚችል ይታመናል። በዚህም የተዳከመውን የአገራችንን 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት የመጻፍ ክሂል እንዲያንሰራራ ማድረግ ይቻላል።

5.2.3 በመስተጋብራዊ ስልት የጽሀፈት ሂደትን ከውጤት፣ ንባብን ከጽህፈት ትምህርቱ፣ የተማሪዎችን የእውቀት ዳራ ከድርሰት ትምህርቱ ጋር አያይዞ ለማስተማር አጋዥ የሚሆኑት የማስተማሪያ መጸሀፍቱና መምህራኑ ራሳቸው በቂ ግንዛቤ ሲኖራቸው ነው። ከተጠኚዎቹ መጠይቅ ምላሽ ለመረዳት እንደተቻለው የማስተማሪያ ዘዴው ሁዋላ ቀር የሆነ ቃላዊ የማስተማሪያ ዘዴ ነው። ስለዚህም መምህራኑ ቀድሞ ሲያስተምሩበት ከነበረው ዘዴ መላቀቅና ተማሪዎችን በተግባር እያጻፉ ማለመመድ እንዲችሉ የሙያ ማሻሻያ ሊያገኙ ይገባል። የመማሪያ መጸሀፍቱም ሲዘጋጁ ለኢ-ልቦለድ ድርሰቶች አጻጻፍ ሞዴል የሚሆኑ ድርሰቶችን አካተው ቢይዙ የተሻለ ይሆናል።

ዋቢዎች

ማረው አለሙ። 1987። "በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ ክፍል በ2ኛ ዓመት ተማሪዎች በግልና በቡድን የሚጻፉ ድርሰቶች ንጽጽራዊ ጥናት።" /የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት/ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ፤ ድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት። /ያልታተመ/።

ሰለሞን ተሰማ። 1987። "የብጤ እርማት ተግባራዊነትና ውጤታማነት በ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ገላጭ ጥናት።" አ.አ ዩኒቨርስቲ፤ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ዲግሪ የቀረበ። /ያልታተመ/።

ስዩም ከበደ። 1988። "ድርሰትን በሂደታዊ ዘዴ በዘጠነኛ ክፍል ማስተማር ያለው ተግባራዊነት።" አ.አ ዩኒቨርስቲ፤ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ዲግሪ የቀረበ። /ያልታተመ/።

ባየ ይማም። 1987። <u>አማርኛ ሰዋሰው</u>። አ.አበባ። ት.መ.ማ.ማ.ድ.።

አለማየሁ ፀጋዬ። 1986። "በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የሚፈፀሙ ዋና ዋና የስህተት አይነቶች ምንጮች ትንተና።" አ.አበባ ዩኒቨርስቲ፤ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ዲግሪ የቀረበ። /ያልታተመ/።

ክፍሌ ሀ/ማርያም። 1986። "የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ሀሳባቸውን በጽሁፍ የመግለጽ ችሎታ።" አ.አ. ዩኒቨርስቲ፤ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ዲግሪ የቀረበ። /ያልታተመ/።

Applebee, A.N. 1986. Problems in Process Approaches: Toward a Reconceptualization of Process Instruction. In:A.R. Petrsky and D. Bartholomeae (Eds.). <u>The Teaching of writing</u> (pp. 95-113). Chicago: National Society for the Study of Education.

Brown, H.D. 1994. <u>Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy</u>. Englewood Clifts, N.J.: Prentice Hall Regents.

Byrne, D. 1991. Teaching writing Skills (New Eed. 5th imp.). London and New York: Longman Group Ltd.

Burgss, R.G. (Ed.). 1989. Strategies of Educational Research: Qualiatative Method. London and Philadelphia : The Falemer Press.

Cohen, A.D. and M.C. Cavalcanti. 1993. "Feedback on Compositions: Teachers and Student Verbal Reports." In:B. Kroll (Ed.). Second Language Writing (pp.155-177). Cambridge: Cambridge University Press.

Cooley, T. 1992. The Norton Guide to Writing. New York: W.W. Norton & Company.

Dyer, B.1996. "L_1 and L_2 Composition theories: Hillocks 'environmental mode' and task- based language teaching." ELT Journal, 54/4, 312-317.

Ede, L. 1992. Work in Progress: A Guide to Writing and Revising (2nd Ed.). New York: St. Marting Press, Inc.

Eschholz, P.A. 1980. "Prose Model Approach." In: T.R. Donovan and B.W. McClelland (Eds.). Eight Approaches to Teaching Composition (pp. 21-36). Urbana, Illions: National Concil of Teachers of English.

Fathman, A.K. and E. Whalley.1993. "Teacher response to student writing: Focus on form vs content." In: B. Kroll (Ed.). Second Language Writing (pp. 178-190).

Frodesen, J. 1991. "Grammer in Writing. "In: M.Celce-Murcia (Ed. 2nd Ed.). Teaching English as a Second or Foreign Language (pp. 264 - 276). Boston: Heinle & Heinle Publishers.

Heaton, J.D. 1988. Writing English Language Tests (2nd Ed.). London: Longman.

Hedge, T.1990. Writing. Oxford: Oxford University Press.

Harmer, J. 1996. The Practice of English Language Teaching (New Ed., 10th imp.). London and NewYork: Longman.

Harmerly, H. 1991. Fluency and Accuracy: Toward Balance in Language Teaching and Learning. Clevedon: Multilangual Materials LTD.

Hillocks, G., Jr. 1986. Research on Written Composition: New directions for teaching. Urbana, Ill.: NCRE/ERIC.

Hobelman, P. and A. Wiriyachitra. 1995. "A Balanced Approach to the Teaching of Intermediate. Level Writing-Skills to EFL Students." In: Thomas Kral (Ed.) Selected Articles from the English Teaching FORUM, 1989-1993. (p.p 122-126). Washington D.C.: United States Information Agency.

Horowitz, D. 1986. "Process, not Product: Less than Meets the eye." TESOL Quarterly, 20, 141-144.

Hairston, M. 1986. Contemporary Composition (4th Ed.). Boston: Houghton Mifflin Company.

Krapels, A.R. 1993. "An Overview of Second Language Writing Process Research." In B. Kroll (Ed.). Second Language Writing. (pp. 37-56).

Kroll, B. 1991. "Teaching Writing in the ESL Context." In: M. Celce-Murcia (Ed. 2nd Ed.). Teaching English as a Second or Foreign Language (pp. 264-76).

__________. 1993. "What does time buy? ESL Student Performance on home Vs class Compositions." In: B. Kroll (Ed.). Second Language Writing (pp. 140-154).

Keh, C.L. 1990. "Feedback in the Writing Process: a Model and Method for implementation." TESOL Quarterly, 44/4, 294-304.

Koul, L. 1996. Methodology of Educational Research (2nd Revised Ed.). New Delh: Hindustan Offset Printers.

Leki, I. 1993. "Coaching from the margines: Issues in Written response." In: B.Kroll (Ed.). Second Language Writing: Research insights for the classroom (pp. 57-68).

__________. 1996. "Teaching Second Language Writing: Where We Seem to go." In: Thomas Kral (Ed.). Teacher Development: Making the Right Moves (pp. 170-178). Washington, DC.: United States Information Agency.

Mangelsdorf, K. 1992. "Peer Review in the ESL Composition Classroom : What to do the Students Think?" ELT Journal, 46/3, pp.274-284.

Master, P. 1997. "Using Models in EST." English Teaching FOURM, 35/4, 3--36.

McLaughlin, B.1991. Theories of Second Language Learning. London: Edward Arnold.

Pennington, etal. 1997. "The Teaching of English - As-A Second Language Writing in the Asia-Pacifc Region A cross - cuntry Ccomposition." RELC Journal, 28/1, 120-143.

Pica, T. 1986, "Interactional Approach to the Teaching of Writing." English Teaching Forum, 24/3, 6-10.

Raimes, a. 1983. Techniques in the Teaching Writing. New York: Oxford University Press.

__________. 1985. "What Un-Skilled Writers do as they Write: A classroom study." TESOL Quarterly 19, 229-258.

__________ 1991. "Out of the Woods: Emerging Traditions in the teaching of Writing." TESOL Quarterly, 25, 407-430.

Reid, J.M. 1993. Teaching ESL Writing. Englewood Cliffs, NJ.: Printice Hall Regents.

Richards, J.C. 1990. The Language Teaching Matrix. Cambridge: Cambridge University Press.

Silva, T. 1993. "Second Language Composition Instruction: Developments, Issues, and Directions in ESL." In: B. Kroll (Ed.). Second Language Writing (pp. 11-23).

White, R.V. 1988. "Academic Writing: Process and Product." ELT Document: 129. (pp. 4-16). HongKong: Modern English Publication and the British Council.

Zamel, V. 1982. "Writing: The Process of Discovery Meaning." TESOL Quarterly, 16,195-209.

__________. 1983. "The Composing Process of advanced ESL Students: Six case Studies: TESOL Quarterly, 17, 165-187.

አባሪ አንድ፣ የአጥኚው የምልከታ ማስታወሻ፣

ምልከታ፣1

ቀን፣ 12/06/90

ጥናቱ በሚካሄድበት በሀዲያ ዞን የካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደ/ት/ቤት በ12/06/90 ከጥዋቱ 3:00 ሰዓት ደረስኩ። የት/ቤቱን ርዕሰ መምህር አቶ ገብረየስ ጡሞሮን አግኝቼ በታህሳስ ወር 1990 ከቋንቋዎች ጥናት ተቋም የድህረ ምረቃ ክፍል በተፃፈላቸው የትብብር መጠየቂያ ደብደቤ ተባበሪነታቸውን በገለፁልኝ መሠረት ዋናውን ጥናት ለማድረግ ለ6 ሣምንታት ቆይታ መምጣቴን ነገርኳቸው። ቃላቸውን እንደሚያከብሩ አረጋገጡልኝና አስፈላጊውን እንዲፈፅሙልኝ ወደ ምክትል ርዕሰ መምህር አለማየሁ አበበ መሩኝ።

አቶ አለማየሁ ጥናቴን እንዴት እንደማካሂድ ከትምህርት ቤቱ የሚፈለገውን የትብብር አይነት ጠየቁኝ። በአማርኛ ድርሰት የመፃፍ ክሂልን ለማዳበር ያስችል እንደሆነ አንድ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ ተጠቅሜ ለ6ሳምንታት በማስተማር የሙከራ ጥናት እንደማደርግና ለዚህም ከ10ኛ ምድብ ክፍሎች አንዱን በእጣ እንደምመርጥ አስረዳኋቸው።

በትምህርት ቤቱ አስር የአስረኛ ምድብ ክፍሎች እንዳሉና በችሎታ ብልጫ ተለይተው የሚማሩበት ምድብ እንደሌለ አረጋገጡልኝ። የቅኝት ጥናት (pilot study) የተደረገበትን (የ10ኛ G ምድብን) ከእጣ ውጪ አድርገን ከቀሪዎቹ ዘጠኝ ምድቦች በዕጣ "10ኛ E" ተመረጠ። በቆይታዬ የማስተምረው ትምህርት ከክፍሉ የአማርኛ መርሀ ትምህርት ጋር የተዛመደ እንሆንና የትምህርት ቤቱን ስነ ስርዓት እንዳከብር አሳስበውኝ ከ10 E የአማርኛ መምህር ከሆኑት አቶ ታምሬ ዱቲሶ ጋር አገናኙኝ።

መምህር ታምሬ ከአቶ አለማየሁ ጋር ተወያይተው በሳምንት ሁለት ክፍለጊዜ (ማክሰኞና እርብ) እንድጠቀም ፈቀዱልኝ። በማግስቱ ባላቸው ክፍለ ጊዜ ከተማሪዎቹ ጋር ሊያስተዋውቁኝ በቀጠሮ ተለያየን።

ምልከታ፣2

ቀን፣ 13/06/90

ክፍለጊዜ፣ 2ኛ

በ12/06/90 በተቀጣጠርነው መሠረት አቶ ታምሬን አገኘኋቸው። በጥናቱ ስለማከናውነው ጠየቁኝና ገለፅኩላቸው። በቆይታው ተማሪዎች ለሚሠሩት ሥራ ዋጋ ቢሰጠው ሊያበረታታቸው እንደሚችልና ድካማቸውንም ማሰብ እንደሆነ ተስማማን። ከአሥር እንዳርመውና ውጤቱን በመጨረሻ ብሰጣቸው እንደሚይዙት ገለፁልኝ።

የአንደኛው ክፍለጊዜ ማብቃቱን የሚገልፀው ደውል ሲያስተጋባ ወደ 10ኛE ክፍል አመራሁ። ተማሪዎቹ ተነስተው ተቀበሉኝ። የመጣሁበትን አላማ ነግረዋቸው አስተዋወቁኝ። በጥናቱ በምቆይባቸው 6 ሳምንታት ተማሪዎቹ ትብብር እንዲያደርጉልኝና በቀየታው ለሚሰሩት ሥራ ውጤት እንደሚሰጠው ነግረው ትተውን ወጡ።

ከመምህር ታምሬ የተነገረኝ የክፍሉ ተማሪዎች ቁጥር 63 ሲሆን በዕለቱ የነበሩት ግን 57 ናቸው። የመጣሁበትን አላማና የምቆይበትን ጊዜ በድጋሚ ነግሬ ስማቸውንና የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን እየተቀባበሉ እንዲፅፉ የተሰመረ ሁለት ገጽ ወረቀት በግራና በቀኝ ረድፍ ሰጠሁ።

በጥናት ሂደቱ የሚሰጣቸው ትምህርት ጥሩ የአማርኛ ድርሰት ለመፃፍ የሚስችለውን ዘዴ ለመሞከር መሆኑን አዲስ ነገር በማወቃቸው ተጠቃሚዎች እንጂ ተጎጂዎች እንዳማይሆኑ አስረዳኋቸው። ከፊታቸው ብሩህ ገጽታ ይታል።

ጥናቱ ተጀምሮ እስከሚያልቅ በተቻላቸው አቅም ከክፍል እንዳይቀሩና ቀና ትብብር እንዲያሳዩ፣ በጥናቱ ሂደት ለሚሰሩት ሥራ ውጤት እንደምሰጠውና አቶ ታምሬ እንደሚይዙት ነገርኳቸው።

እንዲፅፉ የሚታዘዙትን ራሳቸውን እንደሚችሉት መፃፍ እንጂ ከመጽሀፍ መገልበጥ፣ ወይም ሌላ ሰው ማስራት በጥናቱ እንደማይደገፍና ውጤቱንም እንደሚያዛባው አሳሰብኳቸው። በትምህርቱ መጀመሪያ ላይ ያላቸውን ችሎታ ለመለካት የሚረዳ ቅድመ ትምህርት የድርሰት ፈተና፣ ከጥናቱ መጨረሻ ደግሞ በልምምድና በትምህርቱ ምክንያት ምን ያህል መሻሻል እንዳሳዩ ለመለካት የሚያስችል ድህረ ትምህርት የድርሰት ፈተና እንደሚሰጣቸው ገለፅኩላቸው። በጥናቱ ሂደት ለሚሰሩት የጽሁፍ ሥራ የሚያስፈልጋቸውን ወረቀትና እስክሪብቶ እንደምሰጣቸው ነገርኳቸው።

ለጥናቱ ተባባሪ መሆናቸውን እንዲያረጋግጡልኝ ጠይቄ ሁሉም በአንድ ድምፅ "ተባባሪ ነን" አሉኝ። ማክሰኞ የድርሰት ፈተና ስለሚሰጣቸው እንዳይቀሩ አሳስቤ ስማቸውንና የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን የፃፉበትን ወረቀት ተቀብዬ ክፍሉን ለቅቄ ወጣሁ።

ምልከታ፣3

ቀን፣ 17/06/90

ክፍለጊዜ፣ 3ኛ

ለቅድመ ትምህርት ፈተና የተዘጋጀውን ጥያቄ ተማሪዎቹ ሊሰሩት መቻላቸውንና ግልፅነቱን የተመለከተ አስተያየታቸውን እንዲሰጡ በትምህርት ቤቱ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ መምህራን ለሆኑት ወ/ሮ ወርቅነሽ ዳኢሞና ለአቶ ታምሬ ዱቲሶ አሳየኋቸው። ፈተናው ግለፅና በተፈቀደላቸው ጊዜ እንደሚሰሩት ገለፁልኝ።

አቶ ታምሬ ፈተናውን በመስጠት እንዲተባበሩኝ ጠይቄ፣ የሁለተኛው ክፍለጊዜ ማብቂያ ደወል እንደተደወለ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራን። ተማሪዎች ከመቀመጫቸው ተነስተው ተቀበሉን። ባለፈው ቀን ስንለያይ የድርሰት ፈተና እንደሚሰጣቸው በተነገራቸው መሠረት ፈተናውን እንደሚፈተኑ አስታወስኳቸው። አቶ ታምሬ አንዳንድ ልሙጥና ባለመስመር ወረቀት ለተማሪዎቹ እንዲሰጧቸው ነግሬ በሰሌዳው ላይ ጥያቄውን መፃፍ ጀመርኩ።

<u>ቅድመ-ትምህርት የድርሰት ፈተና፣</u>

በአዲስ አበባ የሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎችና
መምህራን ትምህርት ቤትህ/ሽ አሁን የሚገኝበትን
ሁኔታ በጠንካራም ሆነ በደካማ ጎኑ ለማወቅ
ይፈልጋሉ። ስለዚህ መረጃ ሊሰጣቸው የሚችል ከአንድ ገፅ ያልበለጠ ድርሰት ፃፍ/ፊ።

ጥያቄውን ጽፌ እንደጨረስኩ ከተሰጧቸው ሁለት ገፅ ወረቀቶች ድርሰታቸውን ጽፈው የሚሰጡኝ በልሙጡ ወረቀት ላይ መሆኑንና አናት ላይ ስማቸውንና የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን እንዲፅፉ ነገርኳቸው። ባለመስመር ወረቀቱን ለአስተዋጽኦ ወይም ለማሰቢያነት ሊጠቀሙበት እንደሚችሉና እንደማልወስደው ገለፅኩላቸው። በ40 ደቂቃ ውስጥ ጽፈው እንዲያስረክቡ አሳስቤ አስጀመርኳቸው።

በክፍሉ ያሉትን ተማሪዎች ቆጠርኩ፤ 53 ናቸው።

አንዳንድ ተማሪዎች ከጓደኞቻቸው ጋር ለመወያየት ሲሞክሩ ተመለከትኩ። ፈተናው እያንዳንዳቸው ያላቸውን ችሎታ ለመለካት የቀረበና ከጓደኛ መወያየትና መኮራረጅ የጥናቱን ውጤት እንደሚያበላሸው አሳስቤ የየግላቸውን እንዲሰሩ ነገርኩ። ፀጥታ ሰፍኖ የየግላቸውን መስራት ጀመሩ።

ተማሪዎቹን እየተዟዟርኩ እመለከት ጀመር። በቁጥር ሰባት የሚሆኑ ተማሪዎች በባለመስመሩ ወረቀት ላይ ሀሳባቸውን እንደመጣላቸው ሲያሰፈሩ ሌሎቹ በልሙጡ ወረቀት ላይ መፃፍ ጀምረዋል።

ሀያ ደቂቃ እንደሞላ በልሙጡ ወረቀት ላይ መፃፍ ላልጀመሩት ሰዓት ሳይደርስ እንዲገለብጡ እየዞርኩ አሳሰብኳቸው።

አርባ ደቂቃ እንደሞላ ሰዓት ማብቃቱን ነገርኳቸው የፃፉትን ከአቶ ታምሬ ጋር እየተረዳዳን መቀበል ጀመርን። አንዳንድ ተማሪዎች "አልጨረስንም ትንሽ ቆይ" አሉኝ። ለሁላቸውም የተፈቀደላቸው ሰዓት እኩል መሆኑና ፈተና ስለሆነ፤ በተሰጣቸው ጊዜ ተጠቅመው መስራት እንደነበረባቸው ገልጬ የፃፉትን ተቀበልናቸው።

አርብ ዕለት በሚኖረን ቀጣይ ክፍለጊዜ የድርሰት ትምህርት እንደምንጀምር ነግሬያቸው ክፍሉን ለቀን ወጣን። የዕረፍት ሰዓት ስለነበር ተማሪዎቹም ከኋላችን እየተንጫጩ ተከትለውን ወጡ። አቶ ታምሬን አመስግኜ ተለየኋቸው።

ምልከታ፤4

ቀን 20/06/90

ክፍለጊዜ፤2ኛ

የ2ኛው ክፍለጊዜ መጀመሩን የሚገልፀው ደውል እንደተደወለ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራሁ። ተማሪዎቹ ተነስተው ተቀበሉኝ። እንዲቀመጡ ነግሬ ባለፈው ቀን በተነገራቸው መሠረት የዕለቱ ትምህርት ስለድርሰት አፃፃፍ አጠቃላይ የሆነ ዕውቀት የሚሰጥ መሆኑን አስታወስኳቸው።

የተማሪዎቹን ስም ጠራሁ፤ 56 ሲገኙ ሦስት ቀርተዋል።

ተማሪዎቹ ስለድርሰት የሚያውቁትን እንዲናገሩ ጠየኳቸው። "ድርሰት ከአንቀጽ ከፍ ብሎ የሚገኝ ጽሁፍ ነው፤ የአንቀጾች ቅንብር ነው፤ ... መግቢያ፣ ሐተታና መደምደሚያ ያለው ጽሁፍ ነው፤... ድርሰት በጣም ከባድ የሆነ ጽሁፍ ነው..." የሚሉ መልሶችን ተናገሩ።

እንዴት እንደተማሩና እንደሚፅፉ ጠየኳቸው "አስተማሪያችን ርዕስ ሰጥተውን ቤታችን ጽፈን እንድናመጣ ያዙናል፤ ... በታዘዝነው ርዕስ መሰረት የምፅፈውን አስቤ ወረቀት ላይ ጽፋለሁ፤ ... ጓደኞቼ የፃፈውን አይቼ ጽፋለሁ፤ ..." የሚሉ መልሶች ሰጡ።

ጥሩ ድርሰት የሚፅፉ ሰዎች ለረጅም ጊዜ በትዕግስት ሳይሰለቹ ልምምድ በማድረጋቸው፣ ድርሰቶቻቸውን ሲጽፉ የሚፅፉበትን ጉዳይ፣ ለማን እንደሚፅፉ፣ በቅድሚ በአእምሯቸው እንደሚያሰላስሉና መፃፍ ያለባቸውን ነጥቦችም በወረቀት ላይ በአስተዋጽኦ መልክ እንደሚያቀዱ፣ ያቀዱትን የተበታተነ ነጥብ እያይዘው እንደሚያረቂ፣ ረቂቃቸውን አንብበው ማስተካከል ያለባቸውን እያስተካከሉ ደጋግመው እንደሚከልሱት አስረዳኋቸው።

እነሱም ድርሰቶቻቸውን ሲጽፉ አንዴ ጽፈው 'ጥሩ ነው' ብለው መተው ሳይሆን መልሰው ማንበብና ማስተካከል፣ ለጓደኞቻቸው አሳይተው አስተያየታቸውን መቀበል፣ ከመምህራቸው የሚሰጣቸውን አስተያየት መቀበል ጥሩ ድርሰት መፃፍ እንዲችሉ ጠቃሚያቸው መሆኑን ገለፅኩላቸው።

በጋዜጣ፣ በመጽሔት፣ በመጽሀፍ... የሚፃፉ ጽሁችን ያነቡ እንደሆንና ካነቡቡ የሚደርጉትን እንዲገልፁ ጠየኳቸው። ብዙዎቹ እንደማያነቡና አልፎ አልፎ ካነበቡም የሚያስቅ ቀልድ ያለበትን መርጠው እንደሚያነቡ ተናገሩ። አዘውትረው ማንበብና እንዴት እንደተፃፉ የአፃፃፍ ስልታቸውን አደረጃጀታቸውን መመልከት ሊጠቅማቸው እንደሚችል ገለፅኩላቸው። ንባብና ጽህፈት የተያያዙ መሆናቸውን አስረድኋቸው።

በጽሁፋቸው ማስተላለፍ የፈለጉትን መልዕክት በአደረጃጀት፣ በቋንቋ አጠቃቀም፣ በስርዐተ ነጥቦች፣ በሳልስና ሳድስ ፊደላት ችግር ምክንያት አንባቢያቸውን ከመረዳት እንዳያግደው ጥንቃቄ ማድረግ እንዳለባቸው ገለጽኩላቸው። ጥሩ ፀሐፊ ለመሆን ሳይሰለቹ የጽህፈት ልምምድ በክፍል ውስጥም ሆነ ከክፍል ውጪ ማድረግ፣ ጽሁፍን ደጋግሞ መከለስ አስፈላጊ መሆኑን ነገርኳቸው።

አንድ ጽሁፍ ለመፃፍ ሲነሱ ለምን እንደሚፅፉ፣ በጽሁፉ ማስተላለፍ ወይም መግለፅ የፈለጉት ዋና ጉዳይ ምን እንደሆነ ማሰብ፣ ለማን እንደሚጽፉት፣ የጽሁፋቸውን አንባቢ ማን ሊሆን እንደሚችል መገመት ጠቃሚ እንደሆነ ገለፅኩላቸውና ያላቸውን ሀሳብ ጠየኳቸው። ጥሩ ትምህርት መሆኑንና ይህንኑ በጽሀፈት ልምምዳቸው ተግባራዊ ለማድረግ እንደሚጥሩ ገለፁልኝ።

በጽሀፈት ልምምድ ወቅት ከጓደኛ ጋር ተረዳድተው ለመስራት እንዲችሉ ባለፈው ክፍለጊዜ ስማቸውንና የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን በፃፉልኝ መሠረት የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ተመሳሳይ የሆኑ ሦስት ሦስት ሆነው በፍላጎት እንዲቀመጡ ነገርኳቸው። በአጋጣሚ የአብዛኛዎቹ አቀማመጥ በዚሁ ዓይነት ነበር።

ድርሰት ለመፃፍና የጓደኛቸውንም ሆነ የራሳቸውን ረቂቅ ለማረም የሚስችላቸው አራት ገጽ ያዘለ የማመሳከሪያ ሊስት ለያንዳንዳቸው ሰጠኋቸውና ዘወትር እየያዙት እንዲመጡ ነገርኳቸው። ክፍለጊዜው በማብቃቱ ክፍሉን ለቅቄ ወጣሁ።

ምልከታ፣5

ቀን፣ 24/06/90

ክፍለጊዜ፣3ኛ

በዕለቱ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ መምህር የሆኑትን ወሮ ወርቅነሽ ዳኢሞ-የመስተጋብራዊ ስልት የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴን ክንውን ክፍል ውስጥ ገብተው እንዲመለከቱ ጋብዠቸው ስለነበር በቀጠሮው የ3ኛው ክፍለጊዜ ከመድረሱ በፊት በመምህራን መሰብሰቢያ አገኘኋቸው። ዝግጁ መሆናቸውን ገለፁልኛና ሲደወል ወደ 10ኛ E ክፍል አመራን። ተማሪዎች ተነስተው ተቀበሉን። ጥቂት ተማሪዎች በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ተመሳሳይ ከሆኑት ጋር ቡድን ለመመስረት ቦታ ተለዋወጡ።

የተማሪዎችን ስም ጥሪ አደረኩ፣ 54 ተማሪዎች ሲገኙ 5 ቀርተዋል። የተሰጣቸውን የማመሳከሪያ ሊስት አንብበው ይዘው መምጣታቸውን ጠየኩ። "አዎን" አሉኝ። አንድ ተማሪ የመነሻ ጥናት (pilot study) ሳደርግ ጽፎት የነበረውን ድርሰት ስሙን በመሸፈን ፎቶ ኮፒ የተደረገ ለየቡድኑ አንዳንድ አደልኳቸው። የማረሚያ ሊስቱን ተጠቅመው ድርሰቱን እንዲያርሙና አስተያየታቸውን እንዲሰጡ ነገርኩ።

የየቡድኑ አለቃ እንዲያስተባብር አድርጌ እየተዘዋወርኩ እንቅስቃሴውን እመለከት ጀመርኩ። ምን ማድረግ እንዳለባቸው ያልገባቸው ጠየቁኝ። በተሰጣቸው ሊስት እንዲጠቀሙ የድርሰቱ ዋና ሀሳብ ምን

እንደሆነ፣ ለማን የተፃፈ እንደሆነ፣ አደረጃጀቱን፣ የቋንቋ አጠቃቀሙን፣ የቃላት ምርጫውን ተመልክተው አስተያየት፣ የብጤ አስተያየት እንዲሰጡ መሆኑን ነገርኳቸው።

ለ20 ደቂቃ ከንውኑ ከቀጠለ በኋላ ውይይታቸውን እንዲያቆሙና ወደ ሰሌዳው እንዲመለከቱ አደረኩ። ከየቡድኑ የተወያዩበትንና የሰጡትን አስተያየት ጠየኩ። የነገሩኝን ሰሌዳው ላይ ፃፍኩ። “የሰዋሰው ስህተት አለበት፣ ሳልስ ሳድስ ፊደላት አልተለዩም፣... አንቀጹ በትክክል አልተደራጀም፣... ብዙ ሀሳብ ይዟል፣... ጥሩ ተጽፏል...” የሚሉ አስተያየቶች ነበሩ። አስተያየት ሲሰጡ ጥቅል ሳይሆን ግልፅ የሆነ ስህተትን ወይም ጠንካራ ጎንን የሚጠቁም መሆን እንዳለበት አሳስቤ ከድርሰቱ የሚከተለውን ዐረፍተ ነገር ሰሌዳ ላይ ፃፍኩና አስተያየት ጠየኩ:-

> “ዝናብ ሳይዘንብ የተወሰነ ጊዜ በሚቆይበት ጊዜ
> የምንጭ የኩሬና የተለያዩ ውሃማ አካሎች
> በመድረቅ ህይወት ያላቸውን ነገሮች ለከፍተኛ እልቀት ይዳርጋል።”

“ጊዜ የሚለው ቃል ተደጋግሟል፣... ስህተት አለበት፣ ጥሩ ዐረፍተ ነገር ነው... የሚሉ አስተያየቶችን ሰጡ።” አቃንተው እንዲነግሩኝ ጠየኩ:-

> ‘ዝናብ ሳይዘንብ ለተወሰነ ጊዜ ከቆየ የምንጭ የኩሬና የተለያዩ ውሃማ አካሎች
> እንዲደርቁ ስለሚያደርግ ህይወት ያላቸውን ነገሮች ለከፍተኛ እልቂት
> ይዳርጋል።’ ያሉኝን ፃፍኩ።

ሰዓት በማለቁ “የአውቶቡስ ውስጥ ጩኸት” የሚል ምንባብ ለያንዳንዱ እንዲደርስና አንብበውት እንዲመጡ ነገሬ ክፍሉን ለቀን ወጣን። ወ/ሮ ወርቅነሽን ታዲያስ? አልኳቸው “ጥሩ ነው” ። አመስግኜ ሌላ ቀን ደግመው እንዲመለከቱ ጠይቄ ተለየኋቸው።

ምልከታ፣6

ቀን፣ 28/06/90

ክፍለጊዜ፣2ኛ

የ1ኛው ክፍለጊዜ ማብቂያ ደውል እንደተደወለ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራሁ። ተማሪዎች ተነስተው ተቀበሉኝ። ስምንት ተማሪዎች ቦታ ሲቀያየሩ ተመለከትኩ።

የስም ጥሪ አደረኩ፤ 53 ተማሪዎች ሲገኙ ስድስት ቀርተዋል። ባለፈው ቀን ያልነበሩ አራት ሲገኙ ከነበሩት ደግሞ አምስቱ ቀርተዋል። ከመጡት ሁለቱ የአፍ መፍቻቸው ሀዲይኛ፣ አንዱ አማርኛ ሌላው ከምባተኛ ነበሩ።

ለዕለቱ የአፍ መፍቻቸው ተመሳሳይ ከሆኑት ጋር ተሸጋሽገው እንዲቀመጡ አደረኩ። የተማሪዎች መቅረትና መምጣት ለቡድን ስራውም ሆነ ለጥናቱ አስቸጋሪ መሆኑን ገልጬ በጥናቱ መጀመሪያ እንዳይቀሩ የተነገራቸውን ደግሜ አሳሰብኳቸው "የሲጋራ ሱሰኝነት የሚስከትለው ጉዳት" በሚል ርዕስ የተፃፈና የተባዛ ድርሰት አደልኳቸው። እንዲያነቡትና የሚገልፀውን ርዕሰ-ጉዳይ፣ አደረጃጀቱን፣ የቋንቋ አጠቃቀሙንና የቃላት ምርጫውን እንዲስተውሉ ገለፅኩላቸው። በየቡድናቸው ማንበብና መወያየት ቀጠሉ፤ ይከራከራሉ፤ ጫጫታ ይሰማል።

ካለፈው ቀን ድርሰት ጋር እንዲያስተያዩት ነገርኳቸውና እየተዟዟርኩ አስተያየታቸውን ጠየኩ። "የሲጋራ ሱሰኝነት... የሚለው አንድ ጉዳይን ብቻ ጉዳቱን የሚገልፅ ነው። ጥሩ ነው። እንቀጾቹ አንድ ሀሳብ ይዘዋል። የሳልስና የሳድስ ፊደል ችግር የለበትም፤ ቋንቋው ግልፅ ነው፤ ህዳግ ተጠብቋል..." የሚሉ አስተያየቶችን ነገሩኝ። ጥሩ አስተያየት እንደሆነ ገለጽኩላቸው።

ሀያ ደቂቃ እንደሞላ ወደ ሰሌዳው ሄጄ ተማሪዎቹ ስራቸውን እንዲያቆሙና እንዲያዳምጡ አደረኩ። ስለድርሰት አፃፃፍና የጋደኛን ረቂቅ ሲታረም መስጠት ያለባቸው አስተያየት ማወቃቸውን ነግሬ እየፃፉ ሲለማመዱት እንደሚያዳብሩት ገለጽኩላቸው።

አስተያየታቸውን ጠየኳቸው፤ መወያየታቸው እንደጠቀማቸው፣ ድርሰቶቹን በየተራ ማየታቸውና ማነፃፀራቸው እንደጠቀማቸው፤ ገለፁ።

ባገኛቻሁት ትምህርት መሠረት ድርሰት ትጽፋላችሁ አልኳቸውና አንዳንድ ገጽ ወረቀት አደልኳቸው ስለምን እንደሚጽፉ ጠየቁኝ። ርዕሱን እናንተው ስጡ አልኩና በአካባቢያችሁ ስለምታውቁት አንድ ጉዳይ ጉዳቱን፣ ጥቅሙን ወይም ምንነቱን የሚገለፅ ድርሰት መፃፍ ትችላላችሁ አልኳቸው። አንዳንዶቹ ርዕስ ራስህ ስጠን አሉኝ። የምትፅፉበትን ጉዳይ ከነገርኳችሁ ርዕሱን እናንተው ስጡት አልኳቸው። ስለሚፅፉበት ጉዳይ በየቡድናቸው እንዲወያዩ ነገርኳቸው።

በሰጠኋቸው ወረቀት አናት ላይ ስማቸውን የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን እንዲፅፉና መፃፍ ስለፈለጉት ጉዳይ ርዕሱን እንዲፅፉ በየግላቸው አስተዋጽውን በተሰጣቸው ሊስት በመታገዝ በካርታ፣ ወይም በንድፍ መልክ በመረጡት እንዲያሰፍሩ ነገርኳቸው።

እየዞርኩ የሚሰሩት መመልከት ቀጠልኩ። በተሰጣቸው ወረቀት ላይ አብዛኛዎቹ መስራት ጀምረዋል። በርካታ መልክ፣ በንድፍ አስተዋጸአዋቸውን ይነድፋሉ።

የክፍለጊዜው ማብቂያ ደወል ተደወለ። በሚቀጥለው ቀን ይህንኑ ሥራ እንደምንቀጥል፣ አስበውበትና ወረቀቱን ይዘው እንዲመጡ አሳስቤ ክፍሉን ለቅቄ ወጣሁ። ከሁዋላ የተማሪዎቹ ጫጫታ ይሰማል።

ምልከታ፣7

ቀን፣ 01/07/90

ክፍለጊዜ፣3ኛ

የ2ኛው ክፍለጊዜ ማብቂያ እንደተደወለ ወደ 10ኛE ክፍል አመራሁ። እንደደረስኩ ቀደም ሲል በክፍሉ የነበሩት መምህር አልወጡም ነበር። 5 ደቂቃ ጠበኩና እንኳኳሁ፤ ይቅርታ አሉና ወጡ። እንደገባሁ ተማሪዎች ተነስተው ተቀበሉኝ።

የስም ጥሪ አደረኩ፤ 56 ተማሪዎች ሲገኙ 3ቱ ቀርተዋል። አንዱ በአማርኛ አንድ በሀዲይኛና ሌላው በስልጢኛ አፋቸውን የፈቱ ናቸው። ባለፈው ቀን ያልነበሩ 5 ሲመጡ ከነበሩት ደግሞ አራት ቀርተዋል። 3ቱ በሀይኛ ሁለቱ በአማርኛ አፈ-ፈት ነበሩ። በየቡድናቸው ተሸጋሽገው እንዲቀመጡ አድርጌ የዕለቱ ሥራ በዕቅዳቸው መሠረት ረቂቅ ማርቀቅ መሆኑን ነገርኳቸው። አንዳንድ ገጽ ወረቀት ለረቂቅ የሚሆናቸው እንዲያገኙ አደረኩ።

ተማሪዎቹ ሲያረቁ እየተዘዋወርኩ ምልከታ ማድረግ ቀጠልኩ። አንዳንዶቹ የነደፉትን አስተዋጽኦ ይመለከታሉ፤ አንዳንዶቹ እስክሪብቷቸውን እንደጨበጡ ያስባሉ። ሌሎች ረቂቃቸውን ማርቀቅ ጀምረዋል። የራሳቸውን ትተው አጠገባቸው የተቀመጠ ተማሪ የሚያረቀውን የሚመለከቱ ነበሩ። የራሳቸውን ረቂቅ እንዲጀምሩና የጓደኛቸውን በሌላ ጊዜ መመልከት እንደሚችሉ ነገርኳቸው።

ሁሉም ረቂቃቸውን ማርቀቅ ጀመሩ። የአፍ መፍቻቸው አማርኛ የሆኑትንና ያልሆኑትን እየተዟዟርኩ ስህተት ነው ብለው ሳይጨነቁ በአስተዋጽኦዋቸው እየተመሩ እንዲያረቁ አበረታታኋቸው። "ቅዳሜ ገበያ፣ የሆሣዕና ሆስፒታል፣ የአረቄ ሱስ፣ ስለአልኮል ሱስ፣ የመጠጥ ሱስ፣ የጫት ሱስ፣ የዛፍ ጥቅም፣ ወቅቱን ያልጠበቀ ዝናብ..." የሚሉ ርዕሶች የተሰጧቸው ረቂቆችን ማርቀቅ ቀጥለዋል። አንዳንዶቹ ሲሰርዙና እንደገና ሲጽፉ ይታያል። ጥቂት ተማሪዎች ወረቀታቸው ስርዝ የበዛበት መሆን አሳይተው ወረቀት እንድቀይርላቸው ጠየቁኝ። የመጀመሪያ ረቂቃቸው ላይ ስርዝ ድልዝ እንደሚበዛበት ነግሬያቸው ከፈለጉ በወረቀቱ ጀርባ ላይ እንዲጠቀሙ ገለፅኩላቸው።

የክፍለጊዜውን ማብቃት የሚገልፀው ደወል ተደወለ። በሚቀጥለው ክፍለጊዜ ከጓደኞቻቸው ተለዋውጠው አስተያየት እንደሚሰጣጡ ነግሬያቸው ክፍሉን ለቅቄ ወጣሁ። ከሁዋላ የተማሪዎቹ ጫጫታ ይሰማኛል።

ምልከታ፣8

ቀን፣ 04/07/90

ክፍለጊዜ፣ 2ኛ

የሁለተኛው ክፍለጊዜ መጀመርን የሚገልፀው ደወል እንደተሰማ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራሁ። እንደገባሁ ተማሪዎች ተነስተው ተቀበሉኝ።

የስም ጥሪ አደረኩ፤ 53 ሲገኙ ስድስት ቀርተዋል። ባለፈው ቀን ያለነበሩ ሁለት ሲመጡ ከነበሩት አምስት ቀርተዋል።

የዕለቱ ትምህርት ረቂቆቻቸውን ከጓደኛ ጋር ተለዋውጠው አስተያየት ማግኘትና መስጠት መሆኑን ገልጬ እንዲለዋወጡ ተደረገ። የቡድን መሪዎቹ የብጤ አስተያየት ሂደቱን እንዲመሩ አደረኩ።

የማረሚያ ሊስታቸውን ይዘው የጓደኞቸውን ረቂቅ ማንበብ ቀጠሉ እየተዘዋወርኩ የሚሰሩትን መመልከት ቀጠልኩ። ያልተለዋወጡ ስድስት ተማሪዎችን አግኝቼ ለምን እንዳልተለዋወጡ ጠየኩ። 'ጥሩ ስላልፃፍን' የሚል መልስ ሰጡኝ ቀደም ብሎ የተማሩትን አስታወስኳቸው፤ ጥሩም ሆነ መጥፎ ለጓደኛ አሳይቶ አስተያየት ማግኘት ጠቃሚ መሆኑን አሳስቤያቸው እንዲለዋወጡ አደረኩ።

ከሀያ ደቂቃ በኋላ ከሁለተኛ ጓደኛቸው ጋር እንዲለዋወጡና አስተያየት እንዲሰጣጡ አደረኩ። ተለዋውጠው ማንበብ ቀጠሉ። የአፍ መፍቻቸው አማርኛ ያልሆኑት ጋር ቆም ብዬ የሚደርጉትን ተመለከትኩ። የሚጽፉት አስተያየት ራሱ የሰዋሰው ችግር ያለበት ነበር። እንዲስተካከሉ ስህተቱን ነገርኩ።

አስር ደቂቃ ሲቀር ተለዋውጠው የተሰጣቸውን አስተያየት እንዲመለከቱት ነገርኩና በቡድን ተጠሪው አማካኝነት የጋራ ውይይት እንዲያደርጉ ሆነ።

የሰዓት ማብቂያው ደወል ሲደወል በሚቀጥለው ክፍለጊዜ ባገኙት የጓደኛ አስተያየት በመታገዝ ረቂቆቻቸውን ከልሰው እንዲመጡ ነግሬ አንዳንድ ገጽ ወረቀት አደልኳቸው። ሲመጡ ዕቅድ የፃፉበትን፣ ያረቀቁበትንና፣ የከለሱበትን ሦስቱንም አንድ ላይ ይዘውት እንዲመጡ፣ የመምህር አስተያየት እንደሚሰጥበት ነገርኳቸው። ክፍሉን ለቅቄ ስወጣ ከኋላ ጫጫታ ይሰማል።

ምልከታ፣ 9

ቀን፣ 08/07/90

ክፍለ ጊዜ፣ 3ኛ

አቶ ታምሬ ጥናቱ እንዴት እንደሆነ የተማሪዎቹን ተሳትፎ ጠየቁኝ። ገብተው እንዲመለከቱ ጋብዝኳቸው። የ3ኛው ክፍለጊዜ መጀመርን የሚገልፀው ደወል እንደተሰማ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራን። እንደደረስን ተማሪዎቹ ተነስተው ተቀበሉን።

የስም ጥሪ አደረኩ፤ 55 ተማሪዎች ሲገኙ አራት ቀርተዋል። ባለፈው ቀን ያልነበሩ ስድስት ሲገኙ ከነበሩት ደግሞ አራት ቀርተዋል።

ዕቅዳቸውን፣ ረቂቃቸውንና የከለሱትን ይዘው መምጣታቸውን ገለፁልኝ። ሁላቸውም የፃፉትን እንዲያነቡና ማስተካከያ የሚስፈልገውን እንዲያርሙ ነገርኳቸው። እያነበቡ ያስተካክሉ ጀመር። ለ10 ደቂቃ ያህል ክንውኑ ከቀጠለ በኋላ አስቆምኩና ፈቃደኛ የሆነ ተማሪ የፃፈውን ድርሰት ተነስቶ እንዲያነብ ጠየኩ።

ከመሀል አንድ ተማሪ እጁን አውጥቶ ለማንበብ ተነሳ። ርዕሱን እንዲነግረኝ ጠየኩት፤ “ስለመጠጥ ሱስ” አለኝ። ስሌዳ ላይ ፃፍኩት። “ምን ለመግለጽ ፈልገህ ነው?” አልኩት። “የመጠጥ ሱሰኛ መሆን የሚያስከትለውን ጉዳት ለመግለጽ ፈልጌ ነው” አለ። “ጽሁፍህን የሚያነብልህ ማን ሊሆን እንደሚችል አሰበሀል?” አልኩት። “አዎን የትምህርት ቤት ጓደኞቼና መምህሬ ናቸው” አለ። እንዲያነብ ፈቀድኩለትና አንብቦ ሲጨርስ ተቀመጠ።

ተማሪዎቹ ባዳመጡት ላይ አስተያየት እንዲሰጡ ጠየኩ። ሁለት ተማሪዎች እጃቸውን አወጡ። ዕድል የተሰጠው አንደኛው ተማሪ “ጥሩ ነው የፃፈው” አለ። ጥሩ ነው ያለበትን ነገር ለይቶ እንዲናገር ጠየኩት። “ስለመጠጥ ጉዳት የሚያሳውቀን በመሆኑ ነው” አለ። ለሌላ ተማሪ የአስተያየት ዕድል ሰጠሁ። “ርዕሱ ስለመጠጥ ሱስ ነው የሚለው ጽሁፉን ያደመጥኩት የሚያስከትለው ጉዳት ነው፤ ስለዚህ ርዕሱን የመጠጥ ሱስ የሚስከትለው ጉዳት ቢለው ይሻላል” አለ። “ትስማማላችሁ?” ብዬ ጠየኩ። “አዎን፣ ርዕስን አጥቦ መግለፅ እንዳለብን በተማርነው መሠረት እስማማለሁ” አለች አንዷት ተማሪ። ሌላ “ተማሪ” ትቸር አለና “መጠጥ እኮ ብዙ አይነት ነው፤ የሚጎዳም የማይጎዳም አለ፤ ለስላሳ መጠጥ አይጎዳም” አለኝ። “ታዲያ ምን አሰብክ” አልኩት። “የአልኮል መጠጥ ሱሰኝነት የሚስከትለው ጉዳት ቢሆን” አለኝ። “ጥሩ ነው” አልኩትና የድርሰቱ ፀሐፊ በተባለው መሠረት እንዲያስተካክለው ነግሬው ወደ ሌሎች ተማሪዎች ድርሰት ዞርኩ። የሦስት ተማሪች ድርሰት እንደተነበበና ውይይት እንደተደረገ የክፍለ ጊዜው ማብቂያ ደወል አስተጋባ። ተማሪዎቹ በጋራ ውይይቱ ባገኙት ትምህርት በመታገዝ የድርሰቶቻቸውን ረቂቅ ከልሰው፣ ዕቅዳቸውን፣ ረቂቃቸውንና የከለሱትን አንድ ላይ አያይዘው በሚቀጥለው ቀን ለአለቃው እንዲሰጡልኝ ነገርኳቸው። አለቃው የሰበሰበውን በዕረፍት ሰዓት በመምህራን መሰብሰቢያ አምጥቶ እንስጠኝና አርብ ስንገናኝ አስተያየቴን በድርሰቶቻቸው ላይ አድርጌ እንደምመልስ ነግሬ ከአቶ ታምሬ ጋ ተያይዘን ወጣን። ‘እንዴት ነው?’ አልኳቸው። “ጥሩ ነው፣ ጥሩ ተሳትፎ ነበር” አሉኝ። አመስግኛቸው ተለየሁ።

ምልከታ 10፣

ቀን፣ 09/07/90

ድርሰቶች ሰብስቦ እንዲያመጣልኝ በተቀጣጣርነው በዕለቱ የ10ኛ E ክፍል አለቃ የተማሪዎቹን ድርሰቶች ሰብስቦ እንዲያመጣልኝ በተቀጣጣርነው መሠረት በዕረፍት ሰዓት በትምህርት ቤቱ የመምህራን ማረፊያ ጠበኩት። የሰበሰበውን የ51 ተማሪዎች ድርሰት ሰጠኝ። አመስግኜው ተቀበልኩትና ወደ ማረፊያዬ ሄጄ እርማቱን ቀጠልኩ።

በሰጡኝ ሊስት መሠረት በአማርኛ አፈ-ፈቶቹና ኢ-አፈፈቶቹ የፃፉትን ለየሁት። 32ቱ ኢ-አፈፈቶቹ የጻፉዋቸው ሲሆኑ ቀሪዎቹ 19ኙ ደግሞ በአማርኛ አፈፈቶቹ የጻፏቸው ናቸው። ሁሉም ተማሪዎች አቀደው፣ አርቀቀውና ከልሰው ጽፈዋል። ነገር ግን በረቂቁና በተከለሰው መካከል ልዩነት የማይታይበት የዘጠኝ ተማሪዎች (አምስቱ የኢ-አፈፈቶች አራቱ የአፈፈቶች) አጋጥሞኛል። አሻሽለው መፃፍ እንደነበረባቸው አስተያየት ሰጥቻለሁ።

ብዙዎቹ ድርሰቶች ከረቂቆቹ ይልቅ በአደረጃጀት፣ በቃላት አመራረጥ፣ በቋንቋ አጠቃቀም መሻሻል የታየባቸው ናቸው።

- ጥሩ መሻሻል አሳይተሃል/ አሳይተሻል በዚሁ ደጋግመሽ ብትጽፊ ጥሩ ፀሐፊ ይወጣሻል/ ይወጣሃል የሚል ማበረታቻ አስተያየት ሰጠሁ።
- በአንደኛውና በሁለተኛው አንቀጽ የገለጽከው/ሽው ሃሳብ ተመሳሳይ በመሆኑ እንደገና ተመልከተው/ቺው
- በ2ኛው አንቀጽ ያነሳህው/ሺው ሀሳብ በጽሁፍህ/ሽ ለማስተላለፍ የፈለግሺውን/ህውን የሚደግፍ አይደለምና እንደገና ተመልከተው/ቺው
- በ3ኛው አንቀጽ አንደኛው ዐረፍተ ነገር የፃፍከው/ሽው ሀሳብ ግልፅ አይደለም እንደገና እየው/ዩው

ወዘተ የሚሉ አስተያየቶችን ፃፍኩና አርብ በሚኖረን ክፍል ጊዜ ልሰጣቸው ሰበሰብኩት።

ምልከታ፣11

ቀን፣ 11/07/90

ክፍለ ጊዜ፣ 2ኛ

የ2ኛው ክፍለጊዜ መጀመርን የሚገልፀው ደወል እንደተደወለ የተማሪዎቹን ድርሰቶች ይዤ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራሁ። ተማሪዎች ተነስተው ተቀበሉኝ። ተማሪዎች ሲንጫጩ ፀጥ እንዲሉ ነግሬ የስም ጥሪ አደረኩ፤ 54 ተማሪዎች ሲገኙ አራት ቀርተዋል።

አስተያየት የሰጠሁበትን ድርሰት ለተማሪዎቹ ሰጠሁና አስተያየቱን እንዲመለከቱት ነገርኳቸው። አስተያየት የሰጠሁበትን ድርሰት ለተማሪዎቹ ...

ቀጥሎ ያለው ሳምንት የ12ኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተና የሚሰጠበት በመሆኑ በ22/07/90 ተገናኝተን የድህረ ትምህርት ፈተና እንደምሰጣቸው፣ እንዳይቀሩ አሳስቤ ክፍሉን ለቅቄ ወጣሁ።

ምልከታ፣ 12

ቀን፣ 22/07/90

ክፍለጊዜ፣ 3ኛ

ለድህረ ትምህርት የተዘጋጀውን ጥያቄ ከቅድመ ትምህርት ፈተና ጥያቄ ጋር ተመሳሳይ ይዘት ያለው መሆኑን እንዲመለከቱና አስተያየት እንዲሰጡ ለትምህርት ቤቱ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ መምህራን አሳየኋቸው። ጥሩ መሆኑን ገለፁልኝ። በመፈተን እንዲተባበሩኝ አቶ ታምሬን ጠይቄ አብረን ወደ 10ኛE ክፍል አመራን። እንደደረስን ተማሪዎቹ ተነስተው ተቀበሉን።

አቶ ታምሬ አንዳንድ ልሙጥና ባለመስመር ወረቀት እንዲሰጡ ነግሬ በሰሌዳው ላይ ጥያቄውን መፃፍ ጀመርኩ።

<u>ድህረ-ትምህርት የድርሰት ፈተና፣</u>

የአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ተማሪዎች የምትኖርበት/ሪበትን ከተማ ለመጎብኘት ፈለገዋል። ለጉብኝታቸው እንዲረዳቸው በቅድሚያ መረጃ ማግኘት ይፈልጋሉ። ስለዚህ የምትኖርበትን/ሪበትን ከተማ ሁኔታ የሚገልጽ ከአንድ ገጽ ያልበለጠ ድርሰት ፃፍ/ፊ

ጥያቄውን ጽፌ እንደጨረስኩ ሁሉም የየግላቸውን ድርሰት በአርባ ደቂቃ ውስጥ ጽፈው እንዲያስረክቡ ነግሬ አስጀመርኳቸው። በክፍሉ 51 ተማሪዎች ነበሩ።

በሚሰጡኝ፣ በልሙጡ ወረቀት አናት ላይ ስማቸውንና የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን እንዲፅፉ፤ በባለመስመሩ ወረቀት ማቀድ ወይም ማርቀቅ እንደሚችሉና እንደማልወስደው አሳሰብኳቸው።

እየተዘዋወርኩ እመለከት ጀመር። ሁሉም ተማሪዎች በባለመስመር ወረቀቱ ላይ ከፊሎቹ አስተዋጽኦ ሲነድፉ ቀሪዎቹ ሀሳባቸውን እንደመጣላቸው ያስፍራሉ።

ሀያ ደቂቃ እንደሞላ ሰዓት እንዳይደርስ በልሙጡ ወረቀት ላይ መገልበጥ እንዳለባቸው አሳሰብኳቸው።

አርባ ደቂቃ እንደሞላ ከአቶ ታምሬ ጋር ድርሰቶቹን ሰበሰብን። በሚቀጥለው ቀን የጽሁፍ መጠይቅ እንዲሚሞሉልኝና እንዳይቀሩ ነግሬ ክፍሉን ለቀን ወጣን። አቶ ታምሬን አመስግኜ ተለየኋቸው።

ምልከታ፣ 13

ቀን፣ 25/07/90

ክፍለጊዜ፣ 2ኛ

እንደተደወለ የጽሁፍ መጠይቁን ይዤ ወደ 10ኛ E ክፍል አመራሁ። ተነስተው ተቀበሉኝ።

የስም ጥሪ አደረኩ፤ 55 ተማሪዎች ተገኝተዋል።

ለያንዳንዳቸው የጽሁፍ መጠየቁን አደልኳቸውና እንዴት እንደሚሞሉ አስረድቼ አስጀመርኳቸው። ሁሉም የየግላቸውን ብቻ እንዲሞሉ አሳሰብኳቸው።

መጠየቁን ሞልተው የጨረሱትን መቀበል ጀመርኩ። በሙሉ እንደሰጡኝ ቆጠርኩት 55 መሆኑን አረጋግጬ ባሳዩኝ ቀና ትብብር አመሰገንኳቸው። በልምምዱ ወቅት ለፃፉት ድርሰት ከ10 ነጥብ ዋጋ የሰጠሁበትን ለአቶ ታምሬ እንደምሰጣቸው ነግሬ ተሰናበትኳቸው። "እናመሰግናለን ይቅናህ" አሉኝ።

አባሪ ሁለት፣ ለተጠኚዎች የቀረበ የጽሁፍ መጠይቅ

በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ የቋንቋዎች ጥናት ተቋም

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር - 1990 ዓ.ም.

በ10ኛ ክፍል ተማሪዎች የሚሞላ መጠይቅ

ውድ ተማሪዎች፣

ይህ መጠይቅ በሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች የሚማሩ ተማሪዎችን በአማርኛ ድርሰት የመፃፍ ክሂል ለማዳበር እንዲያስችል የድርሰት አፃፃፍ ማስተማሪያ ዘዴን ለመፈተሽ በሚደረገው ጥናት መረጃ ለመሰብሰብ የሚያግዝ ነው። ከመጠይቁ የሚገኘው ምላሽም ለጥናቱ ከፍተኛ እገዛ ይኖረዋል። ከጥናቱ የሚገኘው ውጤትም ለናንተው ድርሰት የመፃፍ ክሂላችሁን ማዳበር የሚያስችል ዘዴን ለመለየት በመሆኑ ጠቃሚያችሁ እንደሆነ ይታሰባል።

በመጠይቁ ለቀረቡት ጥያቄዎች የግላችሁን ሁነኛ መልስ እንድትሰጡም ይጠበቃል። ከዚህ መጠይቅ የሚገኘው መረጃም ለዚሁ ጥናት ብቻ የሚያገለግል ነው። ስለዚህ ትክክለኛ መልሳችሁን ከመስጠት የሚግዳችሁ ነገር የለም።

<u>ማስገንዘቢያ</u>፣ በመጠየቁ ላይ ስም መፃፍ አያስፈለግም፤ ለትብብራችሁ በቅድሚ አመሰግናለሁ።

<u>መመሪያ አንድ</u>፣ በባዶ ቦታች ውስጥ ትክክለኛ መረጃ ፃፍ/ፊ።

1. ጾታ ________። 2. ዕድሜ ________።

3. የአፍ መፍቻ ቋንቋ ________።

4. ከክፍል ውጪ ይበልጥ የምትገለገልበት/ይበት ቋንቋ ________።

5. በትምህርት ቤቱ የስነ ጽሁፍና የጋዜጠኝነት ክበብ አባል ነህ/ሽ? /አዎ ወይም አይደለሁም በማለት መልስ/ሺ/ ________።

<u>መመሪያ ሁለት</u>፣ ከዚህ በታች በሠንጠረዡ ውስጥ የተሰጡትን አራት ቁጥሮች ቀጥሎ ያሉትን የውሳኔ ሀሳቦች የያዙ ናቸው።

4 = በጣም እስማማለሁ 2 = አልስማማም

3 = እስማማለሁ 1 = ፍፁም አልስማማም

የምትስማማበትን/ሚበትን መልስ የ/x/ ምልክት በማድረግ አመልክት/ቺ።

ተራ ቁ.		መልስ የሚሰጥበት			
		4	3	2	1
1.	ቀደም ሲል በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ ከጓደኞቼ ጋር ድርሰት በመጻፍ እለማመድ ነበር።				
2.	የአማርኛ መምህሬ ድርሰት ስጽፍ እያቀድኩ፣ እያረቀቅኩና እየከለስኩ እንድጽፍ አለማምደውኛል።				
3.	የአማርኛ መምህሬ ድርሰቴን አርመው ይሰጡኝ የነበረው አስተያየት በየጊዜው ሙከራዎች እንዳደርግ የሚያበረታታኝ ነበር።				
4.	ድርሰት ለመፃፍ የሚያስችለቸው በቂ ትምህርት ከ10ኛ ክፍል በፊት አግኝቻለሁ ብዬ አምናለሁ።				
5.	በአማርኛ የተፃፉ መጽሐፎችን፣ ጋዜጣዎችን፣... አዘውትሬ አነባለሁ።				
6.	ቀደም ሲል ድርሰት የምጽፈው የጽሁፍ ችሎታዬን ለማሻሻል ፍላጎቱ ኖሮኝ ሳይሆን በአስተማሪ ስለምታዘዝና ለማርክ ስል ብቻ ነበር።				
7.	ድርሰት ስጽፍ ጽሁፌ የሰዋሰው ስህተት ስለሚበዛበት ፃፍ/ፊ ባልባል ደስ ይለኛል።				
8.	ጥሩ ድርሰት ለመጻፍ በተፈጥሮ ልዩ ችሎታ ያስፈልጋል ብዬ ስለማምን ለድርሰት ፍላጎቱ አልነበረኝም።				
9.	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት የመጻፍ ልምምድ ማድረጌ ድርሰት የመፃፍ ፍላጎቴን አነሳስቶታል።				

ተራ ቁ		መልስ የሚሰጥበት			
		4	3	2	1
10.	በክፍል ውስጥ የተነበቡልኝ ሞዴል ድርሰቶች ድርሰት ለመፃፍ ጠቅመውኛል።				
11.	ድርሰት ስጽፍ እያቀድኩ፣ እያረቀቅኩና እየከለስኩ መጻፌን ወድጄዋለሁ።				
12.	ድርሰትን በእቅድ መፃፍ ሀሳብን ለማደራጀትና ማስታወሻ ለመውሰድ ጠቃሚ ሆኖ አግኝቼዋለሁ				
13.	የድርሰቴን ረቂቅ ጓደኞቼ አንብበው የሰጡኝ አስተያየት ጠቅሞኛል።				
14.	የድርሰቴን ረቂቅ ከፃፍኩ በኋላ መልሼ ሳነበው ስህተቶች አገኝበታለሁ።				
15.	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰትን ስጽፍ መምህሩ ያደረጉልኝ ድጋፍ ወድጄዋለሁ።				
16.	በድርሰት አፃፃፍ ትምህርቴ ቃላትን የመምረጥ ስዋሰው የመጠበቅ፣ የሀሳብ ቅንብር ከመጀመሪያው ረቂቅ ጽሁፌ ጀምሮ እንዳስብበት መደረጉ አስጨንቆኛል።				
17.	በመስተጋብራዊ ስልት ድርሰት መፃፍ ስለማመድ ቅር ያለኝ ነገር ነበር።				

በ17ኛው ተራ ለሰጠኸው/ሺው መልስ ምክንያትህን/ሽን በጽሁፍ አክልበት/ይበት፣

____

____

____

____

አባሪ ሠንጠረዥ፣ በመጠይቅ የተገኙ መልሶች ማጠቃለያ

የተማሪ ቁጥር	የዳሁፋ መጠይቅ መልሶች አዎንታዊ (+) ና አሉታዊ (-)																			
	-	-	-	-	-	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	-	-		
	1	2	3	4	5	6	7	8	ከ1-8 ድምር	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ከ9-17 ድምር	አጠቃላይ ድምር
1	4	4	2	2	3	4	4	3	26	4	4	2	2	3	4	3	2	3	27	53
2	4	3	3	3	3	3	2	4	25	4	2	4	2	3	2	4	3	3	24	49
3	4	4	4	4	4	4	4	3	31	4	4	4	4	3	4	3	2	3	31	62
4	4	4	2	3	3	3	4	4	27	4	3	3	4	3	3	4	2	3	29	56
5	4	4	4	2	2	4	4	3	27	4	4	4	1	1	3	4	2	4	26	53
6	4	4	4	4	3	4	2	2	27	4	4	4	1	2	3	3	3	4	29	56
7	3	4	4	3	4	4	2	2	26	4	4	4	2	1	4	4	1	4	28	54
8	2	4	3	2	3	2	3	4	25	3	4	3	3	1	3	4	4	3	26	51
9	3	4	4	3	2	4	2	3	25	4	4	4	2	1	3	4	4	4	30	55
10	4	3	4	4	2	2	3	4	26	4	4	4	1	2	4	4	3	4	30	56
11	2	4	3	4	4	3	2	4	26	4	4	4	1	1	2	3	1	1	20	46
12	4	4	4	4	3	1	1	3	24	4	4	3	2	2	3	4	1	2	25	49
13	4	4	2	3	3	4	2	2	23	4	4	4	3	1	1	4	3	1	25	48
14	3	4	4	4	2	2	2	2	23	3	3	4	3	3	1	4	2	4	27	50
15	1	3	4	4	3	1	1	2	19	4	4	4	1	1	2	3	4	4	26	46
16	1	4	4	1	1	4	3	4	20	4	4	4	2	2	2	4	1	1	22	42
17	4	4	2	2	3	1	4	3	23	4	4	3	3	1	4	3	2	3	25	48
18	4	4	1	4	2	4	1	2	21	4	4	3	1	1	1	3	1	4	22	43
19	4	4	4	1	3	4	3	3	26	4	4	4	4	3	2	4	2	3	26	52
20	3	4	4	3	4	3	1	3	25	4	3	3	1	3	4	4	1	4	27	52
21	3	4	4	4	2	3	3	2	25	3	4	3	3	1	2	3	2	3	24	49
22	3	4	4	4	4	2	1	2	24	4	4	4	2	3	3	4	3	3	29	53
23	1	4	2	1	2	1	3	2	15	4	3	3	3	1	4	4	1	3	20	35
24	2	3	3	2	3	1	1	2	17	4	1	3	2	1	2	4	3	3	19	36
25	4	4	4	4	2	4	1	3	26	4	4	3	2	2	3	4	2	4	26	52
26	4	4	2	3	2	3	3	3	24	4	3	4	3	3	2	3	2	3	27	51
27	3	1	2	3	1	2	4	4	20	4	4	3	3	1	1	4	1	4	25	45

28	3	2	1	3	3	3	2	1	18	4	4	1	2	1	2	3	2	3	22	40
29	4	4	4	4	1	4	4	3	28	1	4	4	3	1	4	4	2	1	24	52
30	4	4	4	4	2	4	3	2	27	4	4	4	4	2	3	3	2	3	29	56
31	1	4	4	3	1	3	3	3	22	4	4	4	2	4	3	4	2	3	30	52
32	4	4	4	2	2	1	2	1	20	1	4	4	4	4	4	4	3	1	29	49
33	3	4	4	4	1	4	1	1	22	4	4	2	2	3	4	4	1	4	28	50
34	1	4	4	4	2	4	1	2	22	4	2	3	3	3	4	4	2	4	29	51
35	4	4	4	4	3	4	4	4	31	4	4	4	4	2	3	4	2	3	30	61
36	3	4	4	3	1	2	3	2	22	4	4	3	4	2	4	4	2	4	31	53
37	3	4	4	4	3	4	2	2	26	4	1	2	3	3	3	4	3	3	22	48
38	4	4	4	2	2	1	2	2	21	3	2	3	1	2	4	4	2	4	25	56
39	1	4	4	3	2	1	1	2	18	4	2	2	1	1	1	4	3	3	21	39
40	2	4	4	4	1	1	1	3	20	4	1	2	2	1	2	4	2	3	21	41
41	4	4	4	4	2	2	2	2	24	4	4	3	3	3	3	4	2	2	28	53
-42	4	4	4	4	2	1	1	4	24	4	4	4	4	4	3	4	4	4	34	58
43	4	4	4	4	2	4	1	1	24	4	1	2	4	1	1	4	4	4	25	49
44	3	3	2	4	1	4	1	1	19	3	2	2	1	1	1	3	3	3	19	38
45	3	3	3	2	3	3	4	4	25	4	3	3	2	1	2	4	1	4	24	49
46	4	3	3	3	1	3	4	3	24	4	3	2	1	2	1	3	3	2	21	45
47	4	3	3	2	3	1	1	3	20	4	3	3	2	1	3	4	3	4	23	43
48	3	4	4	2	2	3	2	2	22	3	3	3	2	2	1	4	3	4	25	47
49	4	3	2	3	3	3	3	2	23	3	2	2	2	3	3	3	1	2	21	44
50	2	3	3	2	3	3	4	3	23	4	1	3	3	1	3	3	1	1	18	41
51	2	3	4	3	1	3	1	3	20	4	4	3	2	1	4	3	1	2	24	44
52	3	3	4	4	2	2	1	4	23	4	3	2	3	2	4	4	2	2	25	48
								Σ	1208									Σ	1368	2537
								$\bar{x}$	23·23									$\bar{x}$	26·35	48·79
								SD	3·27									SD	3·63	6·72
								SD^2	10·72									SD^2	13·19	45·13

አባሪ አራት፡

የመጠይቁ-አስተማማኝነት-ስሌት

$$K_{r21} = \frac{n}{n-1}\left(1 - \frac{\bar{x}\left(1 - \frac{\bar{x}}{n}\right)}{SD^2}\right)$$

Where -

n = the number of items multiplied by the possible high score.

$\bar{x}$ = the mean score on the questionaire for all restondents.

SD^2 = the standard deviation of all the restondents score.

$$= \frac{68}{68-1}\left(1 - \frac{48.79\left(1 - \frac{48.79}{68}\right)}{45.13}\right)$$

$$= \frac{68}{67}\left(1 - \frac{48.79\,(0.2825)}{45.13}\right)$$

$$= \frac{68}{67}\,(0.6945)$$

$$= \underline{\underline{0.71}}$$

የአመለካከት (attitude) መለኪያ ቀመር

$$t = \frac{\bar{x} - \mu}{\frac{SD}{\sqrt{N}}}$$

$\bar{x}$ = አማካይ
μ = የሚጠበቀው አማካይ
SD = ልይይት
N = መጠይቁን የሞሉ ተጠኚዎች ቁጥር

የሚጠበቀው አማካይ (expected mean) ቀመር

$$\text{or } E(\bar{x}) = \frac{(mq \times map) + (mq \times mip)}{2}$$

$E(\bar{x})$ = የሚጠበቀው አማካይ
mq = ጠቅላላው የመጠይቁ ቁጥር
map = ለመጠይቁ ምላሾች የሚሰጥ ከፍተኛው ነጥብ
mip = ለመጠይቁ ምላሾች የሚሰጥ ዝቅተኛው ነጥብ

ሰገሬ ሣስት፡ ጎዩ ከ1-8 ነሰት የመጠይቅ ንዩቆዎች ተጠኚዎች ያገኙት
አመለካከት ከአመለካከት ቀመር ሲሰላ፡

$$\mu \text{ or } E(\bar{x}) = \frac{(8 \times 4) + (8 \times 1)}{2}$$

$$= \frac{32 + 8}{2}$$

$$= 20$$

$$t = \frac{23.23 - 20}{\frac{3.27}{\sqrt{52}}} = \frac{3.23}{0.45346} = \underline{\underline{7.12}}$$

ሰገሬ ሣስት፡ ከ9-17 ነሰት የመጠይቅ ንዩቆዎች ተጠኚዎች ያገኙት
አመለካከት ከአመለካከት ቀመር ሲሰላ፡

$$\mu \text{ or } E(\bar{x}) = \frac{(9 \times 4) + (9 \times 1)}{2}$$

$$= \frac{36 + 9}{2}$$

$$= 22.5$$

$$t = \frac{26.35 - 22.5}{\frac{3.63}{\sqrt{52}}} = \frac{3.85}{0.5034} = \underline{\underline{7.65}}$$

አባሪ አምስት፣ ድርሰት ለመፃፍና ለብጤ እርማት ማመሳከሪያ ዝርዝር

ሀ/ ድርሰት ለመጻፍ የሚረዳ ማመሳከሪያ ዝርዝር፣

- ድርሰት ስትጽፍ፣ በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ የጓደኛና የመምህር አስተያየት በመጠቀምና በመከለስ ዘዴ መጻፍ ለድርሰትህ ጥሩነት ስለሚረዳህ ዘዴውን ተጠቀምበት።
- ሞዴል ድርሰቶች መጻፍ ለምትፈልገው የጽሁፍ ዓይነት እንዴት እንደምትጽፍ፣ ያሰብከውን መልዕክት ለማስተላለፍ ሀሳብህን እንዴት እንደምታደራጅ፣ መማሳከሪያና ሀሳብ ማግኛም ሆነው ሊያገለግሉህ መቻላቸውን አስተውል።

1. ስታቅድ የሚከተሉትን ነጥቦች አስብ፣
   1.1. በድርሰቴ ለመግለጽ የፈለኩት ዋናው ጉዳይ ምንድነው?
   1.2. ድርሰቴን የሚያነበው ማነው?
   1.3. ለአንባቢዎቹ ሀሳቤን በግልጽ ማስተላለፍ እንድችል ድርሰቴን እንዴት ማወቀር አለብኝ?
   1.4. ዋናውን ሀሳቤን ለመደገፍና ለማጠናከር ምን አይነት ምሳሌዎችና ደጋፊ ሀሳቦች መጠቀም አለብኝ?

<u>ሀሳብ ማደራጀትና በተመለከተ፣</u>

1.5 ሀሳብህን ለማደራጀት የተጠቀምከው እንዴት ነው?

1.5.1. በንድፍ መልክ ነው?

<u>ምሳሌ፣</u>

<u>የሲጋራ ሱስ</u>

1. የጤና ጠንቅ ነው።
   ሀ. <u>የአጫሹን</u>
      1. ሳንባ ይጎዳል
      2. ጠረን ይለውጣል
      3. መንፈስ ያውካል
   ለ. <u>የማያጨሰውን</u>
      1. ያፍነዋል
      2. የራስ መታት ያስይዘዋል
2. የገንዘብ ፀር ነው።
   ሀ. ብድር ያስገባል
   ለ. ቤተሰብን ለችግር ይዳርጋል...... ወዘተ...

1.5.2. በሀሳብ ካርታ መልክ ነው?

ምሳሌ፣

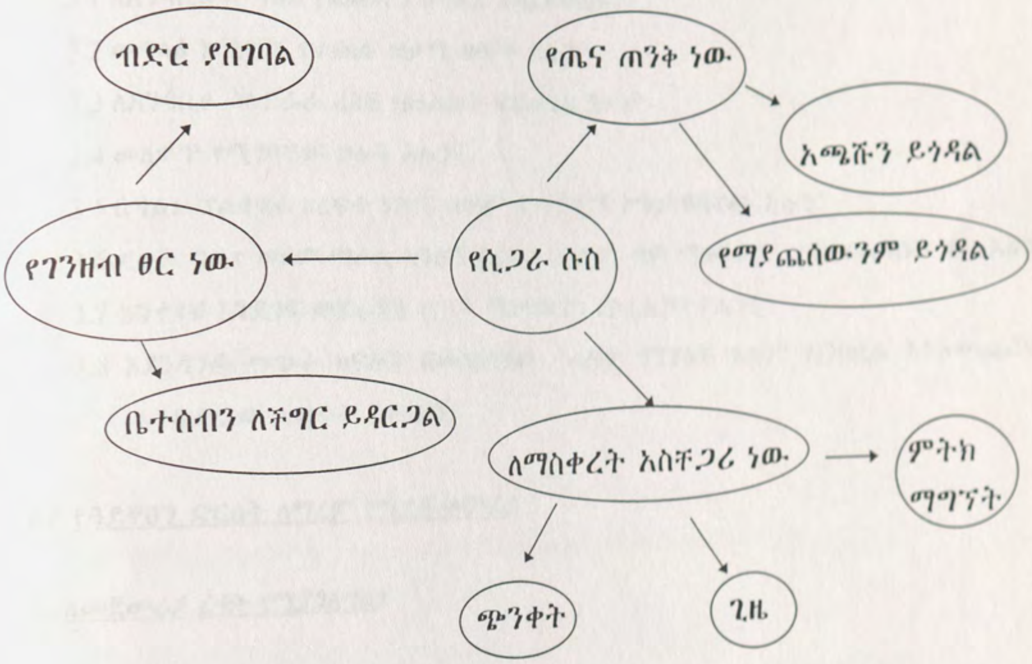

1.5.3. የሰበሰብከውን ሀሳብ በቅድመ ተከተል ደርድረሃል?

1.5.3.1 በጊዜ፣ በቦታ፣ በድርጊት፣ በተጠየቅ...

1.5.3.2 ለመግቢያ፣ ለሀተታ፣ ለመደምደሚ በሚሆን መልኩ

1.5.3.3 ከተደረደሩት የሚቀነሱ፣ቦታ የሚለወጥላቸው፣ የሚጨመርባቸው... ይኖራሉ?

1.5.3.4 በተሰጠህ የጊዜ፣ የገጽ ወይም የቃላት መጠን ሊያሰራህ የሚችለውን ያህል ሀሳብ አግኝተሃል?

1.5.3.5 በአስተዋጽኦህ እየተመራህ ድርሰቱን መጻፍ ከመጀመርህ በፊት ምን ያልተሙዋላልህ ነገር አለ?

2. ስታረቅ የሚከተሉትን ነጥቦች አስብ፣

2.1 ማርቀቅ በአስተዋጸኦ የነደፍከውን ሀሳብ አገጣጥመህ የመታቀርብበት ክፍል መሆኑን አስታውስክ?

2.2 ስለ አጀማመርህ አታስብ፤ ከየትም መጀመር ትችላለህ።

2.3 ስለትክክለኛነቱ ብዙም አትጨነቅ፣

2.4 ረቂቁን እንደጨረስክ አንብበህ የምታስተካክለው ስለሚኖር በግራና በቀኝ ጠርዝ ክፍት ቦታ መተውህን አትዘንጋ

2.5 በዚህ ደረጃ ስርዝ ድልዝ እንደሚኖር አውቀሀል?

2.6 ረቂቅህን ጽፈህ እንደጨረስክ ተመልሰህ አንብበው.

2.7 ረቂቅህን እንዳቀድከው ካልሆነ እንደገና ወደ እቅድህ ተመለስ፣

2.8 ረቂቅህ ከእቅድህ ጋር የሰመረ ከሆነ ግን የሚከተሉትን ነጥቦች መርመር፣

3. ረቂቅህን ስትከልስ የሚከተሉትን መርምር፣

3.1 ለአንባቢዬ መግለጽ የፈለኩትን በግልጽ አካፈዬዋለሁ?

3.2 መግለፅ ከሚገባኝ የተዘለሉ ጠቃሚ ሀሳቦች አሉን?

3.3 ለአንባቢዬ ሳላብራራ ረስቼ የዘለልኩት ፍሬሀሳብ አለን?

3.4 መለወጥ የሚገባቸው ቃሎች አሉን?

3.5 በግልጽ ያልተጻፉ ዐረፍተ ነገሮች ወይም ድግግሞሽ የሚታይባቸው አሉን?

3.6 ጽሁፉ ግልጽ ወይም ማራኪ እንሆን ዐረፍተ ነገሮቹን ቦታ ማለወወጥ የሚስፈልግበት ቦታ አለን?

3.7 አንቀጾቹ እንደገና መደራጀት (የቦታ ማለዋወጥ) ያስፈልጋቸዋልን?

3.8 እያንዳንዱ የጽሁፉ ክፍሎች በመካከላቸው የጠበቀ ግንኙነት አለን? አንባቢዬ እስከመጨረሻው እንዲያነበው ሊመሩት ይችላሉን?

ለ/ <u>የጓደኛህን ድርሰት ለማረም የሚረዳ መምሪያ</u>

1. <u>ለመጀመሪያ ረቂቅ የሚያገለግል</u>፣

ሀ. የፀሐፊውን ዋና ሀሳብ አግኝተሃል? ዋና ሀሳብ ያልከውን ለፀሐፊው ግለፅለት።

ለ. ፀሐፊው ዋናውን ሀሳብ ለመደገፍ ምን ያህል ምሳሌዎች ወይም ማጠናከሪያ የሚሆኑ ደጋፊ ሀሳቦችን አቅርቧል? እነዚህ ምሳሌዎች ወይም የማጠናከሪያ ሀሳቦች የፀሐፊውን ዋና ሀሳብ ለመረዳት ረድተውሃል? በቂ ናቸው ብልህ ታስባለህ? መጨመር አለበት የምትለው ካለ ለፀሐፊው ጠቁመው።

ሐ. በየአንቀጾቹ ውስጥ ባሉ ዐረፍተ ነገሮች የቃላት አመራረጡን ብቃት መርምር። በትክክል ያልተፃፉ ቃላት አግኝተሃል? ፀሐፊው ለማስተላለፍ የፈለገውን /የሞከረውን ሀሳብ ለመረዳት ያስቸግሩ ይመስልሃል? መስተካከል ያለበት ቃል የትኛው እንደሆነ ለፀሐፊው አመልክተው።

መ. ፀሐፊው መግለፅ የፈለገውን ሀሳብ ለመረዳት የሚያስቸግሩ የሰወሰው ስህተቶች በየአንቀጹ መኖራቸውን መርምር። ስህተቶቹን ከስራቸው በማስመር ለፀሐፊው ጠቁመው።

ሠ. የአንቀጾቹን አደረጃጀት ተመልከት። የመግቢያው አንቀጽ ወደ ዋናው የድርሰቱ አካል ለማምራት የሚያስችል ነው? አንቀጾች የተደራጁት አንድ አንቀጽ አንድ ሀሳብ በሚል መርህ ነው?

2. <u>ለተከታይ ረቂቅ የሚያገለግል</u>፣

ከላይ በተዘረዘሩት ላይ የሚከተሉትን ጨምረህ ተመልከት።

ረ. ተራ ወይም ዝቅተኛ የሰዋሰው ስህተቶችንና ብርዓተ አጻጻፍ / ስርዐተ ነጥቦችና ፊደላት/ ስህተቶች ከስራቸው በማስመር ፀሐፊው እንዲያውቅ አድርግ።

ሰ. በዋናው ጉዳይና በደጋፊ ሀሳቦቹ ግልፅነትና ጥንካሬ ላይ የምትሰጠው ሀሳብ ካለ ለፀሐፊው ጠቀመው።

ሸ. በቃላት አመራረጡ ላይ ግልፅ ያልሆኑ ወይም የማያስፈልጉ ድግግሞሽ ካሉ ከስራቸው በማስመር ፀሐፊው እንዲያውቅ አድርግ።

ቀ. የሀሳብ አንድነትና ግጥምጥምነት በየአንቀፁ ውስጥና በድርሰቱ አንቀጾች መካከል መኖሩን መርምር። አስተያየትህን ግለፅ።

በ. የማጠቃለያው ወይም የመደምደሚያው አንቀጽ ድርሰቱ መጠቃለሉን የሚያመለክት ነው?

<u>የጓደኛህን ረቂቅ ለማረም የሚከተለውን ናሙና ተመለከት</u>

1. የቃልአመራረጥ:- 1ኛ አንቀጽ 2ኛ መስመር 'አስታወከው' ከማለት 'ተጣላው' ብትል ይሻላል።
2. የፊደል አጣጣል 2ኛ አንቀጽ 3ኛ መስመር 'ተማሪ' ለማለት 'ተማራ' ብልሃልና አቃንተህ ብትጽፈው
3. የዐረፍተ ነገር አወቃቀር ስህተት :- 2ኛ አንቀጽ 4ኛ መስመር እንደገና ተስተካክሎ ይፃፍ
4. የአንቀጽ ቅደም ተከተል 3ኛውን አንቀጽ ወደ 4ኛው 4ኛውን ወደ 3ኛው ብታመጣ ከጊዜ አኳያ ቅደም ተከተል ይኖራቸዋል
5. የአንቀጽ መያያዝ አንቀጽ4 እና 5 በሃሣብ ስላልተያያዙ በቃል፣ በሃረግ ወይም በዐረፍተ ነገር ለማያያዝ ሞክር
6. ስርዝ ድልዝ 4 ቦታዎች ላይ ይታያልና ይወገድ
7. ሥርዐተ ነጥብ 5ኛ አንቀጽ መስመር ሁለት ላይ በአራት ነጥብ ቦታ ድርብ ሠረዝ መግባት አለበት፣

ወዘተ...

____

የአራሚዎች ስም ቀን

1. ______________________ ______________________
2. ______________________ ______________________

ሠ· የዝናብ ወቅቱን ጠብቆ አለመዝነብ የሚያመጣው ችግር

ዝናብ ወቅቱን ጠብቆ አለመዝነብ ሕይወት ባላቸው ነገሮች ላይ ጉዳት ያመጣል፡፡ ምክንያቱም ማንኛውም ሕይወት ያለው ነገር ያለ ውሃ መኖር ስለማይችል ነው፡፡ ሕይወት ላላቸው ነገሮች ለሕይወታቸው መሠረታዊ ከሆኑ ነገሮች አንዱ ውሃ ነው፡፡

ዝናብ ሳይዘንብ የተወሰነ ጊዜ በሚቆይበት ጊዜ የምንሰማው የከብትና የተለያዩ ውሃማ አካላት በመድረቅ ሕይወት ያላቸውን ነገሮች ለከፋ ችግር ይዳርጋል፡፡ ከሚዳርጋቸውም መንገዶች አንዳንዶቹ ለሞት፡ ለረሃብ፡ ለንጽህና ጉድለትና፡፡ በመሳሰሉት ይሆናል፡፡ በዝናብ መጥፋት ምክንያት ዜጎች ቀጠለ፡ ሰማይ ምድሩ በመድረቁ በሰማይ የሚበሩ ወፎች ከድርቀት የተነሳ በማቃሰት ሲሞቱ ይታያሉ፡፡ ይህም ብቻ ሳይሆን እንስሳት በየመንገዱ ሣር፡ ውሃ በማጣት በየመንገዱ ሲያዝኑ ይታያሉ፡፡

ከዚህ የተነሳ ከእንስሳት የሚገኘው ወተት ረብ የለሽ ይሆናል፡፡ የወተት ላም ወተቷን ስታገኝ የሆነ ከብቱ ይገኝም ለጊዜው ጉዳይ በመሆኑ የተፈለገውን ያክልም አይሰጥም፡፡

በዝናብ መጥፋት ምክንያት የአዝመራ መዘበራረቅ ይከሰታል፡፡ የክረምት አዝመራ በክረምት፡ የበልግ በበልጉና የበጋ በበጋው አይዘሩም፡፡ ገበሬዎች በመስኖ እንዳይጠቀሙ በዝናብ በድርቅ ጊዜ ውሃው ሁሉም ውሃ አጥቶ ይደርቃሉ፡፡

ሌላ በተቀበረ በኩል ደግሞ ዝናብ ወቅቱን ሳይጠብቅ ሁል ጊዜ ከሚዘንብበት ጊዜ የዝናብ ብዛት ከዚ ጎርፍን ሊያመጣ ይችላል፡፡ ከዚህም አንዳንዶቹ የእህል መበላሸት የከብት ቤት መፍረስ፡ የተረፈ የእርሻ ሰብሎች መበራበርና ልዩ ልዩ የሆኑ ችግሮችን በመምጣት የሰውን ልጅ ለችግር ይዳርጋል፡፡

ስለዚህ የሰው ልጅ ፍላጎት ዝናብ ወቅቱን ጠብቆ እንዲዘንብና ከዙ አምርቶ ከዙ አገኘሁ ኑሮውን ለመግፋት ነው፡፡

አባሪ ስድስት፣ ለተማሪዎች የቀረበ ሞዴል ድርሰት ሁለት

የሲጋራ ሱሰኝነት የሚያስከትለው ጉዳት

ሲጋራ በአጫሾች ላይ ልዩ ልዩ ጉዳት ያስከትላል። ምርኮኛ አድርጎ በሂደት ጠንቀኛና እስከሞት ለሚደርሱ በሽታዎች ያጋልጣል። ኢኮኖሚዊ ጉዳት አለው። ባይበዛም ማህበራዊ ገለልተኝነትን ያስከትላል። የጤና ችግር የሚስከትለው በውስጡ ያለው ኒኮቲን የተባለ ቅመም ሲሆን ሰውነት ውስጥ በሚሰራጭበት ጊዜ የደም መተላለፊያ መስመሮችን በማጥበብና በመዝጋት፣ ከሁሉም በላይ ደግሞ የመተንፈሻ አካል የሆነውን የሣምባ አጠቃላይ የስራ ሂደት በማቃወስ አጠቃላይ መፍትሄ ላልተገኘለት ለሳምባ ነቀርሳና ለሌሎች በሽታዎች በማጋለጥ ለሞት ያበቃል።

በበለፀጉ አገሮች በ1990ዎቹ ውስጥ በተደረገ ጥናት ከ35-69 ዓመት የዕድሜ ክልል ውስጥ ከነበሩትና ከሞቱት 30% የሞቱት ከሲጋራ ጠንቅ በመጡ በሽታዎች ነው።

በዚህ ጥናት መሠረት በዩ.ኤስ.ኤ .53,000ያህል ዜጎች አጫሾች ሳይሆኑ ሌሎች ያጨሱትን የተበከለ የሲጋራ ጭስ ለረጅም ጊዜ በመተንፈሳቸው ከሚመጣ ጠንቅ እንደሚሙቶ፣ ዝቅተኛ ክብደት ኖሯቸው ከሚወለዱት እስከ 30%፣ ያለጊዜ ከሚወለዱት እስከ 14%፣ በጨቅላነታቸው ከሚሞቱት 10% ህፃናት ዋናው ምክንያት እናቶችና ቤተሰብ በእርግዝና ወቅትና ከወለዱ በሁዋላ ህፃናቱ አጠገብ በማጨሳቸው ነው። ከህፃናትና ከማንኛውም ከማያጨስ ሰው ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ግንኙነት ያላቸው አጫሾች ሳይታወቃቸው ለሞት እንደሚያደርሷቸው በጥናቱ ላይ ተረጋግጧል።

ትንባሆ በጉንጭ ይዞ በማላመጥ በጋያ ወይም በሱረት መልክ መውሰድ በአፍ፣ በጉሮሮ፣ በድድ፣ በላንቃና በሌሎች የአካል አካባቢዎች በነቀርሳ የመያዝን እድል ከፍ እንደሚያደርገው ይኸው ዘገባ በሰፊው ጽፏል።

ሲጋራ ገዳይነቱ ከታወቀ ብዙ ዘመናት አስቆጥሯል። ሣይንቲስቶችም ሆኑ የአለም ህብረተሰብ ሲጋራ ከአጫሾች አልፎ ቤተሰብና ህፃናቱን ጭምር ለሞት መዳረጉ አስደንግጧቸዋል። በአሜሪካና በሌሎች በበለፀጉ ሀገሮች ፀረ-ሲጋራ ማህበራት በስፋት እየተደራጁ ናቸው። የአሜሪካኑ ፀረ-ሲጋራ ማህበራት አምራች ኩባንያዎች ሲጋራ ገዳይ መሆኑን እያወቁ በአሳሳች ማስታወቂያዎች አጅበው በሸጣቸው ለደረሰው ጉዳት በቢሊዩን ዶላሮች የሚገመት ካሣ ለተጎጂዎችና ለተከራካሪ ሰብአዊ ድርጅቶች እንዲከፍሉ ግልጽ ጥያቄ አቅርበዋል።

የሲጋራ ፋብሪካዎችም ወደህግ ፊት ቢወሰዱ እንደሚቀጡ ስለተረዱ ክፍያውን ለመፈጸም ድርድር እያካሄዱ ናቸው። ፀረ-ሲጋራ ተከራካሪዎች ፋብሪካዎቹንም እስከማዘጋት ለመሄድ ዝተው ለጊዜው ድርድር በማካሄድ ላይ ናቸው። የበለፀጉ ሀገሮች መንግሥታት የኒኮቲኑ ይዞት በእጅጉ ዝቅ እንዲል ድርድር በማካሄድ ላይ ናቸው። የበለፀጉ ሀገሮች መንግሥታት የኒኮቲኑ ይዞት በእጅጉ ዝቅ እንዲል ድርድር በማካሄድ ላይ ናቸው። ስለሲጋራ ሽያጭ ምንም አይነት ማስታወቂያ እንዳይለጠፍ ከመከልከላቸውም በላይ ማጨስ "ጎጂ፣ አደገኛና ለህይወት ጠንቅ ነው" የሚሉና የመሳሰሉ ጽሁፎች በሲጋራ ፓኬቶች ላይ እንዲለጠፉ ትዕዛዝ ሰጥተዋል፤ የማጨሻ ቦታም ገድበዋል።

በታዳጊ ሀገሮች ግን ሲጋራ ማጨስ ለሚስከትለው አደጋ ትኩረት ባለመስጠቱ የአሜሪካና የእንግሊዝ የሲጋራ ኩባንያዎች ገበያውን በቀላሉ ተቆጣጥረውታል። የታዳጊ ሀገሮች ዜጎች ያለገደብ የነዚሁኑ ሀገሮች ሲጋራዎች በገፍ በማጨስ ላይ ናቸው። በሀገራችንም በብዛት በየመንገዱና በየሱቆቹ በራፍ የሲጋራ ማስታወቂያዎች በአሸብራቂ ቀለሞች አጊጠው በብዛት ተለጥፈው እያየን ነው። እያወቁ አለቁ ሆኗል ነገሩ።

ምንጭ አዲስ ዘመን ጥቅምት 13/ቀን 1990 ዓ.ም.

አባሪ ስድስት፣ ለተማሪዎች የቀረበ ሞዴል ድርሰት ሦስት፣

የአውቶቡስ ውስጥ ጩኸት

ከሰባትና ስምንት ዓመት በፊት ወደ ሲዳሞ ሄጄ ነበር። ጥቅምት 14 ቀን 1962 ዓ.ም. ደግሞ እንደገና የመሄድ እድል አጋጠመኝ። ከንጋቱ አሥራ ሁለት ሰዓት ላይ በአንበሳ አውቶቡስ ላይ ተሳፈርኩ። ሾፌሩ አጠገብ የምትገኘዋንም ወንበር ያለ አንዳች ችግር ያዝኩ። የወንበሮቹ ምቾት፣ የአውቶብሱ ውስጥ ንፅህና አጠባበቅ ገና ጉዞው ሳይጀመር ያዝናናል።

በወንበሮቹ ቁጥር ልክ ተሳፋሪዎች ቦታቸውን እንደያዙ አውቶቡሱ ምንም ሳይዘገይ እንቅስቃሴውን ጀመር። ከእንቅስቃሴው በሁዋላ በአውቶብሱ ውስጥ የነበረው ጩኸት ለብዙዎች የጤና መቃወስ ምክንያት እንደነበረ ለመረዳት ችያለሁ።

አውቶቡሱ መንገዱን እንደያዘ ሶስት ዓይነት ጩኸት ማሰማት ጀመር። አንደኛው የሞተሩ ጩኸት ሁለተኛው የክላክስ ጩኸት፣ ሶስተኛው የአውቶቡሱ የቴፕ ማዘፈኛ ጩኸት ነበር።

መቼም የሞተሩ ጩኸት አስፈላጊ መሆኑ አያከራክርም። እንዲያውም አንዳንዴ ሞተሩ ፀጥ ሲል ተሳፋሪ የደህና ይሆን? ብሎ ወደ ነጂው ማንጋጠጡ አይቀርም።

ቀጥሎም የክላክሱ ጩኸት አለ። ሃያ አምስት ኪሎሜትር ተጉዘን መቂ ስንደርስ ሽፌሩ በክላክሱ ሰላሳ አምስት ጊዜ ተጠቅሟል። አንድ ተሳፋሪ በአንድ ኪሎሜትር 1.4 ጊዜ የክላክስ ድምፅ ይሰማል ማለት ነው።

ሌላው የሚሰማው ከአዲስ አበባ ሬዲዮ ጣቢያ የሚተላለፈው ፕሮግራምና የአውቶብስ ውስጥ ቴፕ ድምፅ ነበር። በመኪና ውስጥ ስድስት የድምፅ ማጉያዎች ከውጭ ደግሞ አንድ ነበር። ከነዚህ ሁሉ የሚወጣው ድምፅ ጆሮ የሚያደነቁር ነበር።

አትረፈ ሲለኝ ሾፌሩን ጠጋ ብዬ "ይህ ሁሉ ጩኸት ያስፈልጋል ወይ?" አልኩት። ዞር ብሎም ሳይመለከተኝ "አንተ ባትፈልግ የሚፈልጉ ሞልተዋል" ብሎ የቴፑን ድምፅ ጨመር አደረገበት።

ሻሸመኔ እንደደረስን ውረዱና ቡና ጠጡ ተባልን። እኔም የተለያዩ ተሳፋሪዎችን አስተያየት ለማግኘት ዕድል አገኘሁ። ወደ አንዲት ሴት ጠጋብዬ "እሜቴ፣ በአውቶቡስ ውስጥ የሚሰማው ድምፅ ያስደስቶታል?" አልኳቸው። "የምን ዘፈን ልጄ? ያን ጆሮ የሚያደነቁረውን ጩኸት ነው የምትለው? ገብቼ እናቴን ቅቤ ካልተቀባሁና ባይናክ ካልዋጥኩ ራስምታቱ እስከ ሶስት ቀን አይለቀኝም" አሉኝ።

ለአንድ ወጣት ተመሳሳይ ጥያቄ ባቀረብኩለት ጊዜ "ሙዚቃ መስማት ያስደስተኛል፤ ሆኖም ብዙ ጊዜ ከስራ ባህርይ አኳያ በአውቶብስ ስሄድ ጩኸቱ የጆሮ ህመም አስከትሉብኛል። ሀኪም ስላዘዘልኝ በወይራ ዘይት ጥጥ ነክሬ በጆሮዬ ውስጥ እወትፋለሁ።" ብሎ ጥጡን አውጥቶ አሳየኝ።

ጠና ያሉ ሽማግሌም ጠይቄ ከጩኸት የተነሳ መስማት እንደተሳናቸው ገለፁልኝ። እኔም የባሰ እንዳላደነቁራቸው አስቤ ጥያቄዬን አቆምኩ።

በአውቶቡስ ውስጥ የሚሰማው ጩኸት ሁኔታ አንድ መፍትሄ ካላገኘ እንደገና በአውቶቡስ ተሳፍሬ ወደ ጠቅላይ ግዛት የምሄድ አይመስለኝም። ምክንያቱም ጩኸት ከሚያስከትለው የጤና ቀውስ ለመላቀቅ ሲባል የሚወስደውን የባይናኩን፣ የአናት ቅቤውንና የወይራ ዘይቱን ወጪ ማን ሊችልልኝ?

ከአማረ ማሞ 1967። <u>የቀለም ጠብታ</u>።

ለማስተማሪያነት አጥሮ የቀረበ።

አባሪ፣ ሰባት፣ የድርሰት ማረሚያ

ሂተን (1988:146) ድርሰት ለማረም የሚያስችል የነጥብ አሰጣጥ

1. ይዘት	
30-27 ከእጅግ በጣም ጥሩ..... በጣም ጥሩ	ስለ ርእስ የተሟላ እውቀት ያዘለ፣ በደንብ የተብራራ፣ ወዘተ
26-22 ከጥሩ ...... አማካይ	ስለርእሱ መካከለኛ እውቀት ያዘለ፣ በበቂ መረጃ የቀረበ፣ ወዘተ
21-17 ከደህና ..... ደካማ	ስለርእሱ ውስን እውቀት ያዘለ፣ ጥቂት ፍሬ ነገር ብቻ ያለበት፣ ወዘተ
16-13 በጣም ደካማ	ስለርእሱ ምንም እውቀት ያላዘለ በደንብ ያልተብራራ፣ ወዘተ
2. አደረጃጀት	
20-18 ከእጅግ በጣም ጥሩ.... በጣም ጥሩ	ርቱዕ የሆነ አገላለፅ የሚታይበት፣ ሀሳቦች በግለፅ የቀረቡበት፣ ወዘተ
17-14 ከጥሩ .... አማካይ	በወጉ ያልተደራጀና እንደነገሩ የቀረበ፣ ይሀም ሆኖ ግን ዋናው ሀሳብ ተለይቶ የሚታወቅበት፣ ወዘተ
13-10 ከደህና .... ደካማ	ርቱዕነት የማይታይበት፣ ሀሳቦች የተምታቱበት፣ ወይም ያልተያያዙበት፣ ወዘተ
9-7 በጣም ደካማ	ምንም መልዕክት የማያስተላልፍ፣ ሀሳቦች የተምታቱበት፣ ወይም ያልተያያዙበት፣ ወዘተ
3. ቃላት	
20-18 ከእጅግ በጣም ጥሩ .... በጣም ጥሩ	በሳል የሆነ፣ የተዋጣለት የቃላት፣ የአባባሎች መረጣና አጠቃቀም የሚታይበት፣ ወዘተ
17-14 ከጥሩ .... አማካይ	በበቂ ደረጃ የቀረበ፣ አልፎ አልፎ የቃላት(የአባባሎች ቅርፅ መረጣና አጠቃቀም ስህተት ቢታዩበትም ምን ማለት እንደሆነ መገመት የሚቻልበት፣ ወዘተ
13-10 ከደህና ... ደካማ	በውስን ደረጃ የቀረበ፣ ቃላት (አባባሎች ቅርፅ መረጣና አጠቃቀም ተደጋጋሚ ስህተት የሚታይበት፣ ወዘተ
9-7 በጣም ደካማ	የቃላት /የአባባሎች/ አጠቃቀም እውቀቱ በጣም አነስተኛ የሆነ ወዘተ
4. የቋንቋ አጠቃቀም	
25-22 ከእጅግ በጣም ጥሩ... በጣም ጥሩ	ረቂቅ ያለ የቋንቋ አጠቃቀም በተዋጣለት ሁኔታ የቀረበ፣ ወዘተ
21-19 ከጥሩ ... አማካይ	የቋንቋ አጠቃቀሙ ተራ ሆኖ መልዕክቱ ግን በደንብ የሚተላለፍበት
18-11 ከደህና... ደካማ	ረቂቅ ባለም ሆነ በተራ የቋንቋ አጠቃቀም ረገድ የጎላ ችግር የሚታይበት
10-5 በጣም ደካማ	በመሠረቱ የዐረፍተ ነገር አመሠራረት ህግጋትን በወጉ ያለየ፣ ወዘተ
5. ስርዓተ አጻጻፍ	
5 ከእጅግ በጣም ጥሩ ... በጣም ጥሩ	የስርዓተ አጻጻፍ አጠቃቀም ብቃቱ ከፍተኛ የሆነ፣ ወዘተ
4 ከጥሩ ... አማካይ	አልፎ አልፎ የሥርዐተ ነጥብና የሆሄያት ችግር የታየበት፣ ወዘተ
3 ከደህና ... ደካማ	ተደጋጋሚ የሆነ የሥርዐተ ነጥብና የሆሄያት አጣጣል ችግር የሚታይበት
2 በጣም ደካማ	የስርዓተ አጻጻፍ አጠቃቀም ብቃት፣ የሌለው፣ የስርዐተ ነጥብ፣ የፊደላት አጣጣል ችግር ጎልቶ የሚታይበት፣ ወዘተ

አባሪ፣ ስምንት ቅደመ ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት

በየካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት በ1990 ዓ.ም. ለ10ኛ E ክፍል ተማሪዎች

የተሰጠ ቅድመ ትምህርት ፈተና ውጤት መግለጫ

የፈተና ኮድ ቁጥር	የ1ኛ አራሚ ውጤት	የ2ኛ አራሚ ውጤት	የ3ኛ አራሚ ውጤት	ድምር $\sum x_1$	አማካይ x_1	የአማካይ ዳግም ብዜት z^2_1
01υ	53	60	69	172	57.33	3287.11
02υ	64	59	76	199	66.33	4400.11
03υ	51	48	46	145	48.33	2336.11
04υ	59	51	48	158	52.67	2773.78
05υ	56	51	64	171	57	3249
06υ	61	58	65	184	61.33	3761.78
07υ	46	45	48	139	46.33	2146.78
08υ	58	47	58	163	54.33	2952.11
09υ	43	35	42	120	40	1600
10υ	59	63	58	180	60	3600
11υ	58	50	51	159	53	2809
12υ	62	49	52	163	54.33	2952.11
13υ	54	50	56	160	53.33	2844.44
14υ	56	57	60	173	57.67	3325.44
15υ	65	63	67	195	65	4225
16υ	49	50	48	147	49	2401
17υ	39	41	43	123	41	1681
18υ	59	51	58	168	56	3136
19υ	54	51	48	153	51	2601
20υ	49	44	49	142	47.33	2240.44
21υ	57	64	56	177	59	3481
22υ	56	50	69	175	58.33	3402.78
23υ	58	49	52	159	53	2809
24υ	44	43	40	127	42.33	1792.11
25υ	53	56	54	163	54.33	2952.11
26υ	63	70	68	201	67	4489
27υ	54	61	59	174	58	3364
28υ	49	54	59	162	54	2916
29υ	72	59	64	195	65	4225
030υ	51	60	56	167	55.67	3098.78
031υ	61	58	63	182	60.67	3680.44
032υ	46	53	45	144	48	2304
033υ	67	73	79	219	73	5329
034υ	65	60	67	192	64	4096
035υ	45	42	49	136	45.33	2055.11
036υ	58	50	46	154	51.33	2635.11
037υ	47	49	54	150	50	2500
038υ	49	47	44	140	46.67	2177.78
039υ	70	65	63	198	66	4356
040υ	53	50	46	149	49.67	2466.78
041υ	72	75	80	227	75.67	5725.44
042υ	47	53	46	146	48.67	2368.44
043υ	57	54	59	170	56.67	3211.11
044υ	53	61	60	174	58	3364
045υ	42	40	38	120	40	1600
046υ	50	46	43	139	46.33	2146.78
047υ	72	64	67	203	67.67	4578.78
048υ	59	61	76	196	65.33	4268.01
049υ	38	47	49	134	44.67	1995.11
Σ	2703	2637	2746	8086	2695.33	151709.88
X_1	55.16	53.82	56.04	165.02	55.01	
SD^1_2	8.40	8.40	10.32	25.03	8.35	
SD^2_1	70.60	70.54	106.43	626.69	69.73	

አባሪ፣ ዘጠኝ ድህረ ትምህርት የድርሰት ፈተና ውጤት

በየካቲት 25/67 ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት በ1990 ዓ.ም. ለ10ኛ E ክፍል ተማሪዎች የተሰጠ ድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት መግለጫ

የፈተና ኮድ ቁጥር	የ1ኛ አራሚ ውጤት	የ2ኛ አራሚ ውጤት	የ3ኛ አራሚ ውጤት	ድምር X_1	አማካይ	የአማካይ ዳግም ብዜት
01ለ	82	60	66	208	693	4807.11
02ለ	74	68	75	217	72.33	5232.11
03ለ	63	50	45	158	52.67	2773.78
04ለ	68	40	51	159	53	2809
05ለ	65	62	64	191	63.67	4053.44
06ለ	76	74	63	213	71	5041
07ለ	54	45	41	140	46.67	2177.78
08ለ	60	52	50	162	54	2916
09ለ	51	50	44	145	48.33	2336.11
10ለ	81	71	58	210	70	4900
11ለ	59	60	41	160	53.33	2844.44
12ለ	64	50	51	165	55	3025
13ለ	61	50	51	162	54	2916
14ለ	84	70	69	223	74.33	5525.44
15ለ	73	79	64	216	72	5184
16ለ	65	48	40	153	51	2601
17ለ	59	45	50	154	51.33	2635.11
18ለ	74	51	51	176	58.67	3441.78
19ለ	60	50	51	161	53.67	2880.11
20ለ	55	51	44	150	50	2500
21ለ	76	75	65	216	72	5184
22ለ	73	68	75	216	72	5184
23ለ	67	50	41	158	52.67	2773.78
24ለ	52	50	41	158	52.67	2773.78
25ለ	60	57	44	161	53.67	2880.11
26ለ	88	68	74	230	76.67	5877.78
27ለ	87	71	65	223	74.33	5525.44
28ለ	61	50	53	164	54.67	2988.44
29ለ	72	78	69	219	73	5329
030ለ	84	78	76	238	79.33	6293.78
031ለ	73	67	6r4	204	68	4624
032ለ	54	51	45	150	50	2500
033ለ	86	72	76	234	78	6084
034ለ	66	52	51	169	56.33	3173.44
035ለ	60	43	40	143	47.67	2272.11
036ለ	78	73	54	205	68.33	4669.44
037ለ	50	50	38	138	46	2116
038ለ	59	56	40	155	51.67	2669.44
039ለ	80	68	62	210	70	4900
040ለ	56	48	48	152	50.67	2567.11
041ለ	83	76	67	226	75.33	5675.11
042ለ	45	43	46	134	44.67	1995.11
043ለ	81	78	61	220	73.33	5377.78
044ለ	73	71	68	212	7076	4993.78
045ለ	49	51	47	147	49	2401
046ለ	66	44	46	156	52	2704
047ለ	78	62	75	215	71.67	5136.11
048ለ	71	73	69	213	71	5041
049ለ	50	48	50	148	49.33	2433.78
$\sum$	3306	2897	2734	8937	2979.01	186742.53
X_2	67.47	59.12	55.8	182.39	60.8	
SD^1_2	11.49	11.71	11.61	32.16	10.71	
SD^2_2	131.92	137.21	134.73	1034.36	114.75	

የቅድመና ድህረ-ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት ብዜት ድምር

$\sum x_1\, x_2 = 167453.2433$

አባሪ 10፣ በሁሉት ፈተናዎች የአራሚዎች ተጣጣሚነትና የፈተናዎቹ አስተማማኝነት

የተጣሚነት ቀመር፣

$$\frac{N}{N-1}\left(1-\frac{\sum Sdi}{\sum Sdt^2}\right)$$

N = የአራሚዎች ብዛት

SDi = የያንዳንዱ አራሚ የልይይት ውጤት

Sdt = የአራሚዎች ጠቅላላ ድምር የልይይት ውጤት

የቅድመ-ትምህርት ፈተና ተጣጣሚነት

$$\frac{3}{2}\left(1-\frac{70.60+70.54+106.43}{626.69}\right)=\frac{3}{2}\left(1-\frac{247.56}{262.69}\right)$$

$$=\frac{3}{2}(0.66) \quad = \underline{0.90}$$

የድህረ ትምህርት ፈተና ተጣጣሚነት

$$\frac{3}{2}\left(1-\frac{131.92+137.21+134.73}{1034.36}\right)+\frac{3}{2}\left(1-\frac{403.86}{1034.36}\right)$$

$$=\frac{3}{2}(0.61)+\underline{0.91}$$

የቅድመና ድህረ ትምህርት ፈተናች አስተማማኝነት

Kuder kuderson K21 ቀመር

$$Kr21 \quad \frac{N}{N-1}\left(1-\frac{X(N-X)}{N(SD^2)}\right)$$

N = የፈታኞች ብዛት

X = የፈታኞች አማካይ ውጤት

SD2 = የልይይት ዳግም ብዜት

የቅድመ ትምህርት ፈተና አስተማማኝት

$$\frac{49}{49-1}\left(1-\frac{55.01(49-55.01)}{49(69.73)}\right) \quad \frac{49}{48}\left(1-\frac{(330.61)}{3416.877}\right)$$

$$=\frac{49}{48}(0.90)=\underline{0.92}$$

የድህረ ትምህርት ፈተና አስተማማኝነት፣

$$\frac{49}{49-1}\left(1-\frac{60.8(49-60.8)}{49(114.75)}\right)$$

$$=\frac{49}{48}\ 1-\frac{(717.44)}{5622.75} \quad =\frac{49}{48}(0.88)$$

$$=\underline{0.9}$$

አባሪ 11፣ የትክክለኛነት ተዛማጅነት ግምገማ ውጤት መግለጫ

የተፈታኝ ኮድ	የቅድመ ትምህርት ፈተና ትክክለኛነት ተዛማጅነት			የድህረ-ትምህርት ፈተና ትክክለኛነት ተዛማጅነት		
	የቃላት ብዛት	የስህተት ብዛት	ሬሽዮ (ተዛማጅነት)	የቃላት ብዛት	የስህተት ብዛት	ሬሽዮ (ተዛማጅነት)
01	90	27	3.33	122	18	6.78
02	125	39	3.21	110	21	5.24
03	115	43	2.67	140	25	5.6
04	95	34	2.79	115	10	11.5
05	110	39	2.82	210	33	6.36
06	127	48	2.65	88	13	6.77
07	135	51	2.65	65	11	5.91
08	83	31	2.68	105	15	7
09	87	26	3.35	170	23	7.39
10	108	35	3.09	182	27	6.74
11	115	47	2.45	75	11	6.82
12	73	24	3.04	140	21	6.67
13	89	28	3.19	125	28	4.46
14	117	39	3	125	14	8.93
15	93	21	4.43	125	26	4.81
16	105	46	2.28	124	31	4
17	135	49	2.76	115	34	3.38
18	95	32	2.97	172	29	5.93
19	78	19	4.11	176	29	6.02
20	86	51	1.69	120	45	2.67
21	97	33	2.94	105	25	4.2
22	115	28	4.11	120	38	3.16
23	103	25	4.12	105	23	4.57
24	143	56	2.55	124	19	6.53
25	105	31	3.39	87	13	6.69
26	95	16	5.94	125	21	5.95
27	146	23	6.35	195	27	7.22
28	117	38	3.08	153	24	6.38
29	123	47	2.62	82	17	4.82
030	62	28	2.21	138	27	5.11
031	131	29	4.52	133	21	6.33
032	107	23	4.65	88	17	5.18
033	113	34	3.32	134	31	4.32
034	107	21	5.1	90	18	5
035	135	36	3.75	147	21	7
036	172	41	4.2	164	23	7.13
037	128	26	4.92	116	17	6.82
038	179	38	4.71	165	12	13.75
039	143	19	7.53	168	21	8
040	158	24	6.58	130	19	6.84
041	125	38	3.29	101	12	8.42
042	114	21	5.43	97	16	6.06
043	83	16	5.19	57	11	5.18
044	134	39	3.44	119	21	5.67
045	154	37	4.16	186	32	5.81
046	189	43	4.4	202	34	5.94
047	176	31	5.68	196	23	8.52
048	154	34	4.53	166	22	7.55
049	107	26	4.12	118	17	6.94
ድምር	5776	1630	$\sum = 185.99$	6418	1086	308.07

Σ = 185.99 308.07

X = 3.8 6.29

SD^1 = 1.24 1.88

SD^2 = 1.55 3.55

ΣX^2_1 = 34592.2801

ΣX^2_2 = 94907.1249

ΣX_1X_2 = 1195.9897

$\Sigma X_1 \Sigma X_2$ = 57297.9393

X_1^2 = 781.7099

X^2_2 = 2110.6651

N = 49

$$2rX_1X_2 = \frac{N\Sigma X_1X_2 - \Sigma X_1 \Sigma X_2}{\sqrt{[N\Sigma X_1^2 - (\Sigma X_1)^2] - (N\Sigma X_2^2 - \Sigma X_2)^2}}$$

$$= \frac{58603.4953 - 5729.9393}{\sqrt{38303.7851 -}}$$

$$= 2(0.2322) = \underline{0.4644}$$

$$t = \frac{X_2 - X_1}{\left[\frac{(Sdi)^2}{\sqrt{N}} + \frac{(SD_2)^2}{\sqrt{N}}\right] - \left[2rX_1X_2\frac{(SDi)}{\sqrt{N}}\frac{(SD_2)}{\sqrt{N}}\right)}$$

$$= \frac{6.29 - 3.8}{\sqrt{\frac{(1.24)^2}{\sqrt{49}} + \frac{(1.88)^2}{\sqrt{49}} - (.4644\ \frac{(1.24)}{\sqrt{49}}\ \frac{(1.88)}{\sqrt{49}}}}$$

$$= \frac{2.49}{\sqrt{0.776702}}$$

$$= \frac{2.49}{0.8758}$$

$$t = \underline{2.8431}$$

አባሪ 12፣ በአማርኛ አፈፈትና ኢ-አፈፈት ተጠኚዎች ውጤት ተዛምዶ መግለጫ

በአማርኛ አፈፈት ያልሆኑ ተጠኚዎች ውጤት

መለያ ቁጥር	ቅድመ ት/ፈተና	ድህረ ትምህርት ፈተና
01	57.33	69.33
02	66.33	72.33
03	48.33	52.67
04	52.67	53
05	57	63.66
06	61.33	71
07	46.33	46.67
08	54.33	54
09	40	48.33
10	60	70
11	53	53.33
12	54.33	55
13	53.33	54
14	57.67	74.33
15	65	72
16	49	51
17	41	51.33
18	56	58.67
19	51	53.67
20	47.33	50
21	59	72
22	58.33	72
23	53	52.67
24	42.33	52.67
25	54.33	53.67
26	67	76.67
27	58	74.33
28	54	54.67
29	65	73
Σ	1582.3	1756.01
X	54.56	60.55
SD^1	6.99	9.80
SD^2	48.83	96.08

በአማርኛ አፈፈቶች ውጤት

መለያ ቁጥር	ቅድመ ትምህርት ፈተና	ድህረ ትምህርት ፈተና
030	55.67	79.33
031	60.67	68
032	48	50
033	73	78
034	64	56.33
035	45.33	47.67
036	51.33	68.33
037	50	46
038	46.67	51.67
039	66	70
040	49.67	50.67
041	75.67	75.33
042	48.67	44.67
043	56.67	q73.33
044	58	70.67
045	40	49
046	46.33	52
047	67.67	71.67
048	65.33	71
049	44.67	49.33
Σ	1113.35	1223
X	55.67	61.15
SD^1	9.95	11.92
SD^2	99.08	142.01

ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች ፊርማዬን ያስቀመጥኩ የድህረ ምረቃ ተማሪ፣ ይህ ጥናት የራሴ ሥራና በጥናቱም ውስጥ የተጠቀምኩባቸውን ጽሁፎች ምንጮች በሙሉ በትክክል የጠቀስኩ መሆኔን አረጋግጣለሁ።

ስም ግርማ ገብሬ

ፊርማ ________

አድራሻ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ፣የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ስነ ጽሁፍ ክፍል አዲስ አበባ

ቀን 19/09/90 ዓ.ም.